

Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 Suomen rakennerahasto-ohjelma

Loppukertomus

Tiivistelmä kansalaisille

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	3
2. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANO.....	3
3. TOIMINTALINJOITTAINEN TARKASTELU	9
3.1. Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)	9
3.2. Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR).....	17
3.3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR).....	30
3.4. Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR).....	33
3.5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR).....	37
3.6. REACT-EU -toimenpiteet, EAKR	40
3.7. REACT-EU -toimenpiteet, ESR.....	48
3.8. Tekninen tuki (EAKR ja ESR).....	51
4. OHJELMAN JA TOTEUTETTUIEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN VAIKUTTAVAT SEIKAT	52
5. OHJELMAN TOTEUTUS SUURALUEITTAIN	54
Etelä-Suomi.....	54
Länsi-Suomi.....	59
Itä-Suomi	61
Pohjois-Suomi	64
Valtakunnallinen toiminta	72

Ohjelma: CCI 2014FI16M2OP001

Raportointivuosi: 2014-2024

Lopullinen täytäntöönpanokertomus on hyväksytty seurantakomitean kirjallisella menettelyllä 21.2.2025

1. JOHDANTO

Kestävää kasvua ja työtä 2014 - 2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmaa toteutettiin kaikkialla Suomessa lukuun ottamatta Ahvenanmaata. Ohjelmassa oli alun perin viisi toimintalinjaa ja 13 erityistavoitetta. Ohjelmaa täydennettiin vuonna 2021 covid-19 –pandemian vaikutusten lievittämiseen suunnatulla REACT-EU –kokonaisuudella, joka kostuu kahdesta uudesta toimintalinjasta ja neljästä erityistavoitteesta. Kaikkien hankkeiden tuli toteuttaa jotakin ohjelman erityistavoitteista. Ohjelmalle oli asetettu tietyt indikaattoritavoitteet vuosille 2018 ja 2023. Ohjelman yhteen laskettu julkinen (EU + valtio + kunta + muu julkinen rahoitus) rahoituskehys oli REACT-EU mukaan lukien 2,6 miljardia euroa, josta EU:n osuus oli puolet (pl. REACT-EU, jossa EU:n osuus rahoituksesta oli n. 57 %). EU-rahoitus jakautui Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) toimenpiteisiin.

Ohjelman toimilla tavoiteltiin:

- uuden liiketoiminnan syntyä,
- yritysten kasvua ja kansainvälistymistä,
- innovaatio- ja osaamispohjan laajentamista,
- uusiutuvan energian laajempaa hyödyntämistä,
- energia- ja materiaalitehokkuuden lisäämistä,
- nuorten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä,
- työn tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kasvua,
- koulutuksen ja koulutuspalveluiden parantumista sekä
- syrjäytymisen torjuntaa.

REACT-EU:n toimenpiteet painottuivat pandemian vaikutuksista toipumiseen erityisesti digitalisaation ja vihreän siirtymän näkökulmasta. Tietoa rahoituksen hakemisesta antoivat rakennerahastotukea myöntävät viranomaiset (ns. välittävät toimielimet) eli ELY-keskukset (RR-ELYt), maakuntien liitot, Business Finland ja sosiaali- ja terveysministeriö. Lisätietoa Suomen ohjelmakauden 2014-2020 rakennerahasto-ohjelmasta saa osoitteesta <https://rakennerahastot.soft.ware.fi> (arkistosisivusto). Ohjelmasta rahoitettuihin hankkeisiin voi tutustua rakennerahastojen tietopalvelussa <https://www.eura2014.fi/rtiepa/>.

2. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Taloudelliset tiedot

Suomen rakennerahasto-ohjelma toteutui ohjelmakauden aikana melko tasapainoisesti – toimintalinjojen julkisen rahoituksen lopulliset maksatusasteet vaihtelevat välillä 96,5 – 116,3 %. Huomioiden ohjelman sulkemisessa käytössä oleva toimintalinjojen välinen 10 %:n joustomahdollisuus sekä loppuvaiheessa mahdollistettu 100 %:n osarahoitussuhteen käyttö viimeisenä kirjanpitoluonnoksella on Suomi saamassa rakennerahasto-ohjelman EU:n rahoitusosuuden molempien rahastojen osalta täysimääräisenä. Julkista rahoitusta maksettiin hankkeille 2,928 miljardia euroa (pl. REACT-EU:n tekninen tuki). Merkittäviä eroja edistymisessä ei ole myöskään eri alueiden välillä.

Rahastokohtaiset erot ovat pienet; EAKR:n julkinen rahoituskehys toteutui 102,1 prosenttisesti ja ESR:n 103,1 prosenttisesti. Varausten ja maksatusten toteumaa seurattiin säännöllisesti ja raportointi seurantakomitean sihteeristölle. Lopullinen maksatusaste on korkein (pl. tekninen tuki) toimintalinjalla 4 (114,7 %), joka selittyy mm. oppilaitosten vahvalla panostuksella kehittämiseen ja ohjelmakauden aikana parantuneella omarahoitustilanteella. Alin maksatusaste oli toimintalinjalla 3 (96,4 %).

Hankkeita rahoitettiin ohjelmakauden aikana 11 787 kpl, joista covid19-pandemian vaikutusten lievittämiin liittyviä REACT-EU –hankkeita 1 675 kpl. EAKR-hankkeiden osuus oli 75 %. Niiden lukumäärää kasvattavat etenkin yritystukihankkeet. Vähähiilisyttä edistävien hankkeiden osuus toimintalinjoilla 1 ja 2 maksetusta EAKR-rahoituksesta oli ohjelman päättyessä 27,9 % ylittäen siten ohjelmakauden alussa asetetun kansallisen 25 %:n tavoitteen.

[Yksinkertaistettujen kustannusmallien](#) laajan käytön johdosta maksatushakemukset pystyttiin käsittelemään pääsääntöisesti merkittävästi niille määriteltä 90 päivän enimmäisaikaa nopeammin. Tältä osin muutos edelliseen ohjelmakauteen verrattuna on suuri.

Taulukko 1: Ohjelmakauden aikana maksettu julkinen rahoitus (EU + valtio + kunnat + muu julkinen rahoitus, milj. euroa) sekä hankemäärät rakennerahasto-ohjelmassa toimintalinjoittain ja erityistavoitteittain (tilanne 30.6.2024).

Toimintalinja/Erityistavoite	Julkinen kehys	EU ja valtio	Kunta	Muu julkinen	Julkinen rahoitus yht.	(%)	Hankkeita
TL1 Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)	642 560 018	572 811 867	61 793 342	21 803 948	656 409 157	102,2 %	4 569
1.1. Uuden liiketoiminnan luominen		68 752 550	7 976 464	2 220 485	78 949 500		940
1.2. Pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistikkayhteyksien parantaminen		36 121 289	28 323 179	4 456 357	68 900 825		61
2.1. Pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen		303 444 665	24 138 142	7 230 293	334 813 100		2 860
3.1. Pk-yritysten energiatehokkuuden edistäminen		164 493 362	1 355 557	7 896 812	173 745 731		708
TL2 Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)	844 818 290	661 732 106	106 417 377	98 664 690	866 814 174	102,6 %	2 895
3.2. Uusiutuvan energian ja energiatehokaiden ratkaisujen kehittäminen		193 713 455	28 533 527	28 654 551	250 901 532		832
4.1. Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuksien pohjalta		333 169 343	61 442 327	61 561 092	456 172 762		1 161
5.1. Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen		134 849 308	16 441 524	8 449 048	159 739 879		902
TL3 Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)	467 093 656	366 485 593	57 793 149	26 033 686	450 312 428	96,4 %	1 124
6.1. Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen		235 099 107	45 389 964	7 112 595	287 601 666		629
7.1. Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen		115 277 913	11 090 824	16 366 325	142 735 062		424
8.1. Työ- ja koulutusurien sukupuolenumukaisen eriytymisen lieventäminen		16 108 573	1 312 360	2 554 766	19 975 699		71
TL4 Koulutus, ammatitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)	330 118 988	298 700 897	41 452 673	38 345 208	378 498 778	114,7 %	945
9.1. Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen		171 843 048	25 230 791	18 518 338	215 592 177		497
9.2. Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen		126 857 849	16 221 883	19 826 870	162 906 602		448
TL5 Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)	200 072 114	166 824 489	24 557 631	7 446 738	198 828 858	99,4 %	561
10.1. Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen		166 824 489	24 557 631	7 446 738	198 828 858		561
TL6 Tekninen tuki (EAKR)	51 929 034	59 904 126	0	19 048	59 923 175	115,4 %	15
11.1. Rakennerahasto-ohjelman tehokkaan toimeenpanon varmistaminen		59 904 126	0	19 048	59 923 175		15
TL7 Tekninen tuki (ESR)	33 837 102	39 355 101	0	0	39 355 101	116,3 %	3
11.2. Rakennerahasto-ohjelman tehokkaan toimeenpanon varmistaminen		39 355 101	0	0	39 355 101		3
TL8 REACT-EU:n EAKR-toimenpiteet	200 510 955	170 770 646	6 970 610	15 775 918	193 517 174	96,5 %	1 353
12.1. Pk-yritystoiminnan vahvistaminen erityisesti digitalisaation ja vihreän talouden näkökulmasta		116 847 686	2 654 161	5 993 152	125 494 999		1 099
12.2. Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kehittäminen erityisesti digitalisaation edistämisen ja yhteiskunnan hiilineutraalisuustavoitteen toteutumisen näkökulmasta		53 922 960	4 316 450	9 782 766	68 022 176		254
TL9 REACT-EU:n ESR-toimenpiteet	85 933 265	70 950 306	3 801 723	10 488 655	85 240 684	99,2 %	322
12.3. Digitaalisten taitojen parantaminen		38 337 047	2 000 092	5 533 636	45 870 775		174
12.4. Yritysten ja yrittäjien muutostyökykyiden lisääminen		32 613 259	1 801 632	4 955 019	39 369 909		148
Kaikki yhteensä**	2 856 873 422	2 407 535 132	302 786 505	218 577 892	2 928 899 529	102,5 %	11 787
EAKR	1 739 818 297	1 465 218 746	175 181 329	136 263 605	1 776 663 679	102,1 %	8 832
ESR	1 117 055 125	942 316 386	127 605 176	82 314 287	1 152 235 849	103,1 %	2 955

*) Käytettävissä vain Itä- ja Pohjois-Suomessa

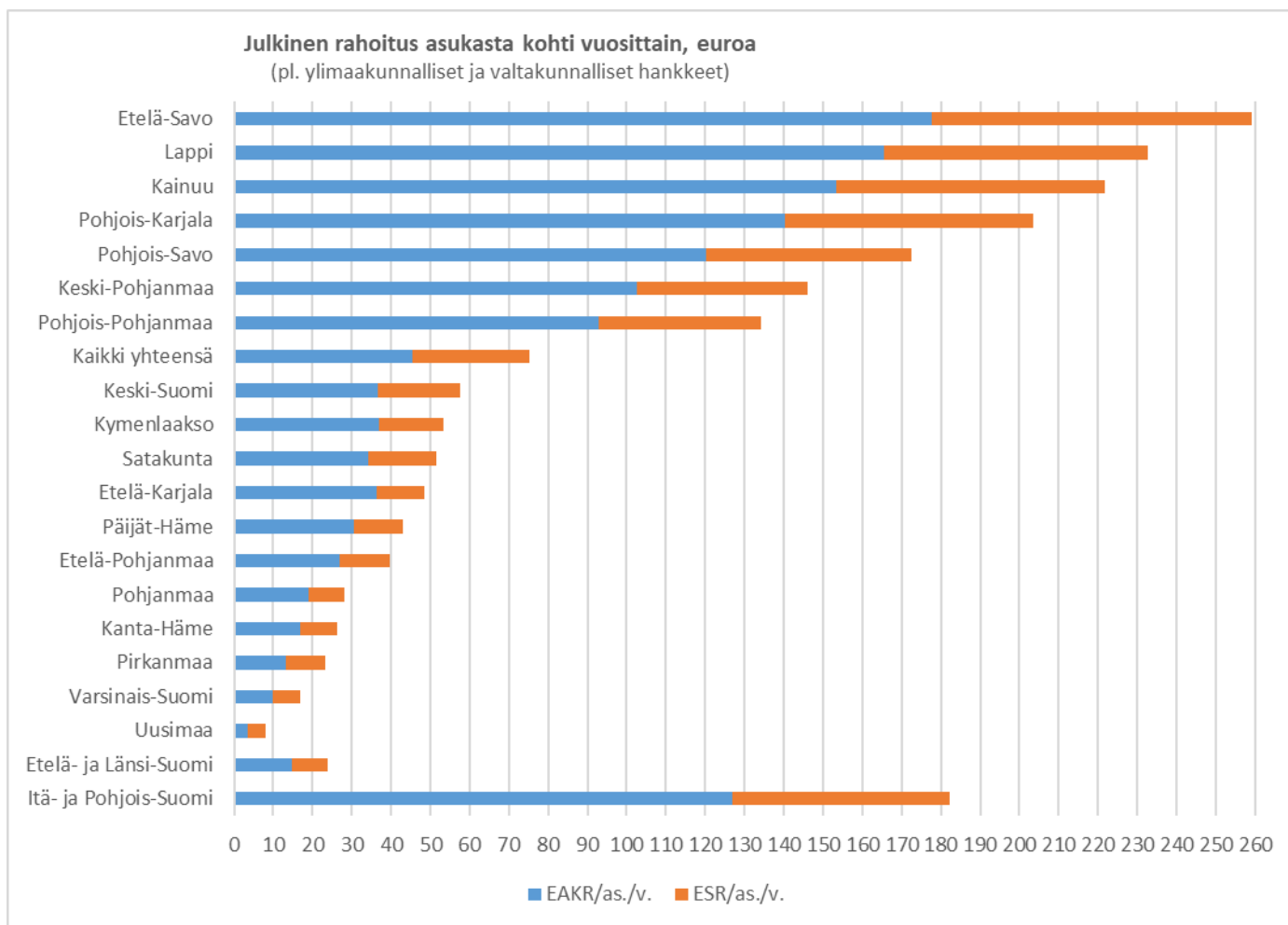
**) pl. REACT-EU:n tekninen tuki

Ohjelmärahoituksen indikaatiivisesta maakunnittaisesta jakaumasta päätettiin ohjelmakauden alussa. Sen mukaisesti alueellisesta rahoituksesta n. 70 % kohdistui Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntiin. Maksatusten toteuma ohjelmakauden aikana heijastaa sovittuja kehyksiä. Eniten EAKR- ja ESR-rahoitusta on siten maksettu käytettävissä olleiden kehysten mukaisesti Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjois-Savossa ja Lapissa (taulukko 2). Väkilukuun suhteutettuna (kuva 2) vastaavasti vähiten julkista rahoitusta maksettiin hankkeille Kanta-Hämeessä, Pohjanmaalla ja Etelä-Karjalassa. Ei-maakuntakohdennettu –rahoituskehykseen sisältyvät ohjelman hallintokuluihin varatun teknisen tuen lisäksi ns. valtakunnalliset hankkeet, joiden osuus ESR:n kokonaiskehyksestä oli 25 % ja EAKR:n peruskehyksestä alkuperäisen suunnitelman mukaan 10 %. INKA-ohjelman päättymisen myötä EAKR:n valtakunnallisen toiminnan osuus jäi alle 10 %:n. Myös ns. kuutoskaupunkien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere, Turku ja Oulu) toteuttama kestävä kaupunkikehittämisen kokonaisuus ("6AIKA") sisältyy ei-maakuntakohdennettu –kehykseen. Mikäli edellisistä luvuista poimitaan erikseen REACT-EU:n osuus, on eniten rahoitusta kohdistunut Uudellemaalle, sillä pandemian vaikutusten lievittämiseen tarkoitettua rahoitusta kohdistettiin väkirikkaille alueille, joissa erityisesti palveluelinkeinot ovat merkittävässä roolissa.

Taulukko 2: Maksettu julkinen rahoitus (EU + valtio + kunnat + muu julkinen rahoitus, milj. euroa) sekä hankemäärät rakennerahasto-ohjelmassa rahoituskehyksittäin ja rahastoittain

Tilanne 30.6.2024	Maksettu julkinen rahoitus			Hankkeita		
Rahoituskehys	EAKR	ESR	Yhteensä	EAKR	ESR	Yhteensä
Pohjois-Pohjanmaa	272 231 165	120 832 210	393 063 375	1 217	347	1 564
Pohjois-Savo	208 806 216	90 883 363	299 689 579	749	336	1 085
Lappi	203 909 387	83 088 904	286 998 291	913	273	1 186
Etelä-Savo	161 606 627	73 983 164	235 589 790	560	228	788
Pohjois-Karjala	159 508 355	71 617 559	231 125 914	579	176	755
Keski-Suomi	69 956 160	40 283 833	110 239 993	531	126	657
Kainuu	75 349 519	33 624 190	108 973 709	345	111	456
Uusimaa	42 243 858	57 096 096	99 339 955	370	182	552
Pirkanmaa	49 588 031	38 274 349	87 862 381	525	109	634
Satakunta	50 760 149	25 788 959	76 549 108	332	74	406
Keski-Pohjanmaa	48 599 199	20 587 051	69 186 250	323	56	379
Päijät-Häme	43 850 579	17 907 480	61 758 059	390	66	456
Kymenlaakso	41 032 417	18 206 809	59 239 226	265	71	336
Varsinais-Suomi	33 427 162	24 613 622	58 040 784	394	80	474
Etelä-Pohjanmaa	35 757 866	16 974 415	52 732 281	291	62	353
Etelä-Karjala	31 722 382	10 728 799	42 451 181	228	49	277
Pohjanmaa	23 547 467	11 337 031	34 884 499	361	38	399
Kanta-Häme	20 070 514	11 066 106	31 136 620	228	40	268
Ylimaakunnallinen	43 826 497	93 582 513	137 409 010	95	208	303
Valtakunnallinen	160 870 128	291 759 397	452 629 525	136	323	459
Kaikki yhteensä	1 776 663 679	1 152 235 849	2 928 899 529	8 832	2 955	11 787
Itä- ja Pohjois-Suomi	1 130 010 468	494 616 440	1 624 626 908	4 686	1 527	6 213
Etelä- ja Länsi-Suomi	441 956 587	272 277 499	714 234 086	3 915	897	4 812

Kuva 1: Alueellisessa päätöksenteossa ollut maksettu julkinen rahoitus (EU+ valtio+ kunnat +muu julkinen rahoitus) euroa asukasta kohti vuodessa maakunnittain ja rahastoittain

Indikaattoritiedot

Rakennerahasto-ohjelman rahoituksella on ohjelmakauden aikana seurantatietojen mukaan

ESR-hankkeissa:

- ☐ Osallistunut toimenpiteeseen 496 337 henkilöä, joista:
 - **267 706** työtöntä tai työelämän ulkopuolella olevaa (joista naisia 141 720 eli 53 %) ja **205 055** työssä olevaa henkilöä (joista naisia 137 055 eli 67 %)
 - **67 363** alemman tai ylemmän peruskoulutuksen suorittanutta henkilöä (joista naisia 33 112 eli 49 %), **118 218** henkilöä, joilla on keskiasteen tai ylemmän keskiasteen koulutus (joista naisia 63 836 eli 54 %) ja **184 699** henkilöä, joilla on korkea-asteen koulutus (joista naisia 126 446 eli 68 %)
 - **19 086** opinto-ohjaajaa, uraneuvojaa ja muuta ohjauspalveluiden asiantuntijaa (joista naisia 14 559 eli 76 %)
 - **63 323** maahanmuuttajaa, ulkomaalaistaustaista tai vähemmistöön kuuluvaa henkilöä (joista naisia 34 782 eli 55 %)
 - **12 037** vammaista henkilöä (joista naisia 6 102 eli 51 %)
- ☐ **12 092** henkilöä aloittanut koulutuksen lopettaessaan hankkeessa (joista naisia 6 691 eli 55 %)
- ☐ **24 553** työttömänä tai työelämän ulkopuolella ollutta saanut työpaikan (joista naisia 12 553 eli 51 %)
- ☐ Tuettu **39 633** mikro- ja pk-yritystä

EAKR-hankkeissa:

- Syntynyt **594** uutta yritystä (joista naisten perustamia 203 eli 34 %)
- Luotu **13 775** uutta työpaikkaa (joista naisten osuus 4 706 eli 34 %) (REACT-EU: 819/470: 57 %)
- Luotu **1 338** uutta TKI–työpaikkaa (joista naisten osuus 482 eli 36 %) (REACT-EU: 326/135: 41 %)
- **1 717** pk-yritystä aloittanut uuden liiketoiminnan (REACT-EU: 477)
- **1 582** yritystä kehittänyt markkinoille uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen (REACT-EU: 676)
- **2 136** yritystä kehittänyt itselleen uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen (REACT-EU: 850)
- **4 721:ssä** pk-yrityksessä tapahtunut merkittävä liikevaihdon tai henkilöstön lisäys (REACT-EU: 709)
- **1 085:n** itä- ja pohjoissuomalaisen pk-yrityksen saavutettavuus parantunut
- **3 019** pk-yritystä aloittanut viennin tai laajentanut uudelle vientimarkkina-alueelle
- **30 769** yritystä osallistunut tutkimus- ja kehittämisinstituutioiden vetämiin hankkeisiin (REACT-EU: 4 364)
- **6 379** yritystä käynnistänyt TKI-toiminnan tai -yhteistyön yliopistojen, korkeakoulujen tai tutkimuslaitosten kanssa (REACT-EU: 1 109)
- **2 723** yhdyskunnissa kehitettyä uutta vähähiilisyyttä edistävää ratkaisua

Taulukko 3: Eräiden EAKR-tuotosindikaattoreiden kertymä maakunnittain (otsikkorivin selitteet taulukon alapuolella)

Maakunta/alue	M€	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Etelä-Karjala	31,72	47	419	28	118	81	173	796	114	12	12	87	0
Etelä-Pohjanmaa	35,76	29	322	16	123	70	189	1 703	73	8	4	20	0
Etelä-Savo	161,61	58	1 636	99	371	236	261	1 085	56	8	32	459	46
Kainuu	75,35	7	781	70	207	135	142	954	289	34	26	28	65
Kanta-Häme	20,07	28	219	30	150	107	186	890	119	15	9	16	0
Keski-Pohjanmaa	48,60	20	505	38	150	58	169	447	69	13	9	25	7
Keski-Suomi	69,96	23	960	81	239	129	218	972	115	12	17	41	0
Kymenlaakso	41,03	30	412	82	130	152	187	1 171	174	18	6	65	0
Lappi	203,91	45	1 140	62	377	240	513	2 003	196	48	58	324	139
Pirkanmaa	49,59	17	520	60	289	166	127	974	92	1	39	39	0
Pohjanmaa	23,55	32	441	12	135	78	156	775	34	0	6	64	0
Pohjois-Karjala	159,51	26	910	54	285	120	424	2 459	648	84	39	143	110
Pohjois-Pohjanmaa	272,23	103	2 161	167	676	721	598	3 006	349	20	69	352	477
Pohjois-Savo	208,81	45	1 650	165	432	235	506	1 922	248	52	36	436	241
Päijät-Häme	43,85	34	394	41	241	146	316	1 007	229	19	9	59	0
Satakunta	50,76	4	322	66	147	58	376	1 783	64	5	11	78	0
Uusimaa	42,24	16	566	98	366	82	356	1 320	428	34	6	28	0
Varsinais-Suomi	33,43	8	370	45	244	152	270	707	70	0	18	88	0
Maakunnat yht.	1571,97	572	13 724	1 211	4 680	2 966	5 167	23 974	3 367	383	406	2 352	1 085
Etelä-Suomi	212,35	163	2 379	323	1 249	720	1 488	5 891	1 134	98	60	343	0
Länsi-Suomi	229,61	105	2 564	233	933	501	1 066	6 207	378	26	77	242	0
Itä-Suomi	529,92	129	4 196	318	1 088	591	1 191	5 466	952	144	107	1 038	397
Pohjois-Suomi	600,09	175	4 586	337	1 410	1 154	1 422	6 410	903	115	162	729	688
Valtak.+ylimaak.	204,70	22	51	127	41	53	1212	6795	351	65	123	371	0
Kaikki yhteensä	1776,66	594	13 775	1 338	4 721	3 019	6 379	30 769	3 718	448	529	2 723	1 085

- M€ Maksettu julkinen rahoitus, miljoonaa euroa
- 01 Uudet yritykset
- 02 Uudet tuella aikaansaadut työpaikat yrityksissä
- 03 Uudet tuella aikaansaadut tki-työpaikat
- 04 Pk-yritykset, joissa merkittävä liikevaihdon tai henkilöstön lisäys
- 05 Pk-yritykset, jotka aloittavat viennin tai laajentavat uudelle vientimarkkina-alueelle
- 06 Yritykset, jotka käynnistävät TKI-toiminnan tai -yhteistyön yliopistojen, korkeakoulujen tai tutkimuslaitosten kanssa
- 07 Tutkimus- ja kehittämisinstituutioiden vetämään hankkeeseen osallistuneet yritykset
- 08 Yritykset, jotka kehittävät uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen markkinoille (tuote on uusi markkinoilla tai yrityksille)

- 09 Yritykset, joihin syntyy uusiutuviin energiaratkaisuihin tai vähähiilisyyden tukemiseen perustuvaa uutta liiketoimintaa
- 10 Yritykset, jotka tuovat markkinoille uuden tai merkittävästi kehitetyn vähähiilisyyttä edistävän tuotteen tai materiaalin
- 11 Yhdyskuntien vähähiilisyyttä edistävät uudet ratkaisut
- 12 Pk-yritykset, joiden saavutettavuus on parantunut (käytettävissä vain Itä- ja Pohjois-Suomessa)

Täytäntöönpanon kuvaus

Vuonna 2020 alkanut koronapandemia muodosti taitekohdan ohjelmakaudelle. Valtaosa ohjelman hankkeista toteutettiin ennen pandemiaa, mutta pandemian myötä hankkeissa siirrettiin toimenpiteitä virtuaalisille alustoille, ja tästä opittuja hyviä käytäntöjä jatketaan edelleen – aluksi toiminnan ja siitä raportoinnin nopea digitalisointi aiheutti kuitenkin haasteita mm. osallistujaseurannalle. Joustavasti käyttöön saadun REACT-EU-rahoituksen turvin voitiin loppuohjelmakaudesta toteuttaa vielä runsaasti hankkeita, joista viimeiset päättyivät vuoden 2023 lopussa. Viimeisinä toteutusvuosina sidottiin myös palautuneita ja siirtyneitä valtuuksia sekä tehtiin jatkoaika- ja muita muutospäätöksiä. Pääpaino oli kuitenkin maksatuksissa hankkeille.

EAKR:n yritysrahoituksessa (yrityksen kehittämisavustus ja toimintaympäristön kehittämisavustus) ohjelmakauden 2014–2020 haut päättyivät jo 31.10.2021, joten myöntövaltuudet sidottiin suurelta osin jo vuoden 2021 aikana. Sen jälkeen keskityttiin käynnissä olevien hankkeiden maksatushakemusten käsittelyyn. Ohjelmakaudelle osui useita yritystoimintaan merkittävästi vaikuttaneita tapahtumia kuten äkilliset rakennemuutostilanteet eri puolilla maata sekä vuoden 2020 alussa alkanut koronapandemia ja sen jälkeen Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan. Näistä huolimatta yritysrahoituksen kysyntä oli tasaista koko ohjelmakauden. Yrityshankkeilla tuettiin monipuolisesti yritysten kasvua ja kansainvälistymistä. Vähähiilisyyden edistäminen oli keskeinen teema. Toimenpiteitä olivat mm. investoinnit energiatehokkaampiin koneisiin ja laitteisiin sekä materiaalitehokkuuden, prosessien ja vähähiilisyyteen liittyvän liiketoiminnan kehittäminen. Maakuntaliitot rahoittivat myös yritysverkostojen kehittämistä ja Itä- ja Pohjois-Suomessa parannettiin lisäksi pk-yrityksille tärkeitä liikenne- ja logistiikkayhteyksiä.

Maakunnan liittojen rahoittamissa EAKR-kehittämishankkeissa korostui rakennerahasto-ohjelman, maakuntaohjelmien sekä älykkään erikoistumisen strategioiden tiivis yhteys. TKI- ja oppimisympäristöjä kehitettiin yhdessä tutkimuslaitosten, yritysten ja oppilaitosten kanssa, mikä on vahvistanut maakuntien omien vahvuuksien sekä älykkään erikoistumisen kärkialojen kehittymistä ja kasvua. Esimerkiksi ammattikorkeakoulujen yritysryhteyksessä tapahtuva kehittämistoiminta on edistynyt merkittävästi. Hankerahoituksella tuettiin myös mm. luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä vähähiilisiä ja kestäviä yhteiskuntarakenteita. Hanketoimijoiden yhteistyö yli maakuntarajojen toi lisäarvoa monien hankkeiden toteutukseen.

ESR-hankkeilla tuettiin alueellisten strategioiden tavoitteita kuten osaavan työvoiman saatavuutta ja koulutustarpeita sekä syrjäytymisen ehkäisyä. Hankkeilla tuettiin myös maakuntien kasvu- ja rakennemuutosalojen kehittämistyötä sekä organisaatioiden henkilöstön osaamisen vahvistamista. Uudet kokeilut ja pilotoinnit sekä verkostoituminen edistivät myös ekosysteemimäistä toimintaa.

ESR-hankkeissa tehtiin pitkänteistä kehittämistyötä, jonka myötä on vakiinnutettu palveluita ja paikallisia yhteistyöverkostoja esim. paikallisten yritysten ja muiden toimijoiden kanssa. Kohderyhmän saamat hyödyt liittyvät etenkin haastavassa elämäntilanteessa olevien asiakkaiden palveluiden kuten valmennusten ja ryhmätoimintojen kehittämiseen sekä yritysten ja järjestötoimijoiden toiminnan parantamiseen. Erityisen hyvin onnistuttiin työssä olevan työvoiman osaamisen kehittämisessä ja työllisyystoimissa, jotka kohdistuivat pitkäaikaistyöttömiin ja yli 54-vuotiaisiin. Yritykset saivat hankkeissa osaamista johtamiseen, digitalisaation hyödyntämiseen ja työhyvinvoinnin kehittämiseen.

Rakennerahasto-ohjelman seurantakomitea kokoontui ohjelmakauden aikana 16 kertaa, joista kahdeksan Helsingissä. Kesäkokouksia pidettiin myös Lahdessa, Joensuussa, Oulussa, Jyväskylässä, Kuopiossa ja Turussa, jolloin seurantakomitealla oli tilaisuus tutustua ohjelmasta alueilla rahoitettuihin hankkeisiin. Lisäksi koronavuosina pidettiin kaksi kokousta verkossa Teamsin avulla. Lisäksi ohjelmakauden loppupäässä (vuosina 2019-2024) toteutettiin kuusi kirjallista menettelyä, jotka liittyivät vuosiraporttien hyväksymiseen

sekä REACT-EU:sta aiheutuneisiin muutoksiin. Viimeisessä kirjallisessa menettelyssä 11.-27.6.2024 seuranta-komitea hyväksyi 100 %:n osarahoitussuhteen käytön REACT-EU:n toimintalinjojen osalta viimeisen tilivuoden 2023-2024 maksupyyntöissä. Seurantakomitean sihteeristö kokoontui ohjelmakauden aikana 33 kertaa. Komission kanssa ohjelman edistymistä tarkasteltiin vuosina 2016-2021 yhteensä kuudessa vuosikokouksessa (Annual Review Meeting).

3. TOIMINTALINJOITTAINEN TARKASTELU

3.1. Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)

Toimintalinjalla rahoitettiin ohjelmakauden aikana 4 569 hanketta, joille maksettiin yhteensä 656,4 milj. euroa julkista rahoitusta. Tärkein erityistavoite oli 2.1 (51 % maksetusta rahoituksesta). Toisena oli 3.1 (26,5 %) ja kolmantena 1.1 (12 %). Vain Itä- ja Pohjois-Suomea koskevan erityistavoitteen 1.2 osuus oli 10,5 %.

Etelä-Suomessa toimenpiteet kohdistuivat pääosin yritysverkostojen luomiseen ja yritysten liiketoiminnan kehittämiseen ja kansainvälistymiseen. Merkittävin osallistujaryhmä oli kasvua ja kansainvälistymistä ja/tai vähähiilisyyttä tavoittelevat pk-yritykset.

Länsi-Suomessa painopisteitä olivat yritysten uudistuminen, tuotteiden ja palveluiden kehittäminen sekä investoinnit uuteen, energiatehokkaaseen teknologiaan. Kansainvälistymishankkeita viivästyttivät ohjelmakauden lopussa koronapandemian aiheuttamat rajoitteet.

Itä-Suomessa rahoitus kohdistui erityisesti pk-yritysten liikevaihdon kasvuun, kansainvälistymiseen, hiilineutraalisuuteen ja kilpailukykyyn. Avainaloja olivat mm. ympäristövastuullinen teknologiateollisuus, metsäteknologia ja biotalous. Matkailualalle kehitettiin matkakohteita sekä valmismatkapalvelutyypistä toimintaa – myös laajemmin Järvi-Suomen alueelle.

Pohjois-Suomessa yritykset käynnistivät merkittäviä investointihankkeita erityisesti saha- ja puutuote-teollisuudessa, mutta myös metalliteollisuudessa ja erityisesti Lapissa ja Kainuussa matkailualalla (esim. pyörämatkailu ja ympärivuotisuus). Pohjois-Pohjanmaalla panostettiin myös pk-yritysten liikenteellisten pullonkaulojen avaamiseen sekä Oulun yliopiston radiotaajuustutkimukseen.

Koronarajoitteiden lisäksi Ukrainan kriisi vaikeutti ohjelmakauden lopulla erityisesti investointien ja kansainvälistymistoimenpiteiden toteuttamista.

Hanke-esimerkkejä:

Luonto lisää liikettä

Toteuttaja: Metsähallitus

Toteutusaika: 1.5.2017 – 30.6.2019

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 305 994 euroa

Vastuuviranomainen: Uudenmaan liitto

EURA2014 -hankekoodi: [A72988](#)

<https://www.metsa.fi/projekti/luonto-lisaa-liiketta/>

Ulkona luonnossa liikkuminen tukee tutkitusti monin tavoin lasten ja nuorten kasvua ja hyvinvointia. Lasten ja nuorten luonnossa liikkumista tukevia palveluja ja luontokohteiden saavutettavuutta ja houkuttelevuutta kehittämällä voidaan toisaalta edistää väestön terveyttä, vähentää tyyppin 2 diabeteksesta aiheutuvia

terveydenhoitokuluja tulevaisuudessa ja samalla kehittää merkittävästi kuntien paikallistaloutta ja pk-yritysten liiketoimintaedellytyksiä. Huoli liikkumattomuudesta on maailmanlaajuinen, joten vaikuttavaksi todetut lasten liikunnan edistämisen toimintamallit ja palvelukonseptit herättävät kansainvälisestikin kiinnostusta.

Metsähallitus ja Eerikkilän urheiluopisto halusivat tarttua haasteeseen ja lähtivät yhdessä Forssan seutukuntien pk-yritysten kanssa kehittämään Torronsuon ja Liesjärven kansallispuistoihin ja alueen muihin luontokohteisiin kytkeytyviä palveluja siten, että niiden avulla lisätään lasten ja nuorten luonnossa liikkumista ja hyvinvointia. Hämeen luontokeskuksen toimintakonseptia haluttiin uudistaa lasten ja nuorten luonnossa liikkumisen lähtökohdista. Hankkeen tavoitteena oli kehittää pilottiryhmien avulla, yhteistyössä pk-yritysten ja muiden palveluntarjoajien kanssa, uudenlainen luontokeskuskonsepti, joka vastaa tämän päivän lasten ja nuorten tarpeisiin mm. yhteisöllisyyden, elämyksellisyyden, liikunta- ja retkeilyvarustetarjonnan ja digitaalisuuden osalta ja joka on myös monistettavissa muissa luontokeskuksissa.

Kehittämistyön avulla haluttiin parantaa luonnossa liikkumiseen kytkeytyvien pk-yritysten palvelujen tarjontaa ja saavutettavuutta ja siten lisätä alueen luontokohteiden vetovoimaa ja ihmisten hyvinvointia niin paikallisen väestön kuin kotimaisten ja kansainvälisten matkailijoiden parissa. Hankkeen tavoitteena oli lisätä luonnon tutkittuihin terveys- ja hyvinvointivaikutuksiin liittyvää osaamista ja viedä tutkimustieto käytäntöön luontolähtöisiä palveluja, sekä liikunta- ja luontoalan koulutusta ja valmennusta kehittämällä.

Kuva: Lassi Puhtimäki

Tapio Anttila Collection – malliston kansainvälistäminen Saksaan ja Itävaltaan

Toteuttaja: Tapio Anttila Collection Oy

Toteutusaika: 23.3.2020 - 28.2.2021

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 41 950 euroa

Vastuuviranomainen: Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EURA2014-hankekoodi: [A75983](#)

Lisätietoja: [Tapio Anttila Collection suuntaamassa kansainvälisille markkinoille - Rakennerahasto](#)

Hankkeessa toteutettiin Tapio Anttila Collection -brändille uudenlainen virtuaalimessukonsepti. Se sisälsi myös markkinatutkimuksen Saksa-Itävalta-alueelle sekä erilaisia tukitoimia virtuaalimessujen hyödyntämiseksi ko. alueella. Hanke osoittautui ajankohtaiseksi, koska koronapandemia rajoitti messujen järjestämistä ja tulee muuttamaan niiden merkitystä. Hankkeen avulla yritys pystyi toimimaan näissä uusissa olosuhteissa paremmin ja toteuttamaan kansainvälistä liiketoimintastrategiaansa.

Kuva: <https://2014-2020.rakennerahastot.fi/web/etela-suomen-suuralue/tapio-anttila-collection-suuntaamassa-kansainvalisille-markkinoille>

SmoothTeam kansainvälistyminen

Toteuttaja: SMOOTHTEAM OY

Toteutusaika: 8.1.2019 - 30.4.2020

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 59 616 euroa

Vastuuviranomainen: Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EUR2014-hankekoodi: [A74603](#)

SmoothTeam on yritystiimien yhteistoiminnan tehostamiseen kehitetty sähköiseen alustaan perustuva koulutustyökalu, jonka takana on Smoothteam Oy. Palvelun toimivuus on akateemisesti tutkittu ja todennettu kymmenillä asiakasyrityksillä Suomessa, ja sille nähdään suurta kansainvälistä kilpailukykyä ja potentiaalia. Tämän hankkeen tarkoituksena oli käynnistää Smoothteamin kansainvälistyminen. Hankkeen aikana suoritettiin markkina- ja asiakastarvekartoituksia, palkattiin uusi avainhenkilö, vierailtiin kohde- maissa ja osallistuttiin messuille, sekä parannettiin yrityksen kansainvälistymisvalmiuksia. Hankkeen tuloksena Smoothteam Oy on aloittanut vientiliiketoimintansa.

Vieremän Kumppanuusyrityskylän kehittäminen

Toteuttaja: Vieremän kunta

Toteutusaika: 1.6.2018 - 31.1.2019

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 529 612 euroa

Vastuuviranomainen: Pohjois-Savon liitto

EUR2014-hankekoodi: [A73760](#)

Lisätietoja: [Intergrid Oy tekee miljoonainvestoinnin kumppanuusyrityskylään - Vierema](#)

Vieremän kumppanuusyrityskylä on kehittynyt merkittäväksi teknologiakeskittymäksi, erityisesti metalli- ja teknologiateollisuuden alalla. Alueella toimii metsäkoneita valmistava Ponsse Oyj ja suuri määrä teknologia-alan pk-yrityksiä. Alue tarjoaa työpaikan yli tuhannelle henkilölle. Kumppanuusyrityskylän kehittämisellä saavutettiin merkittäviä parannuksia alueen infrastruktuuriin ja logistisiin ratkaisuihin. Alueelle rakennettiin logistiikka-alue, biomateriaalien logistiikkakenttä sekä uusi tieliittymä ja kevyen liikenteen väylä. Nämä paransivat erityisesti tavaraliikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta sekä yritysten välistä materiaalinkäsittelyä. Parantunut logistiikka mahdollisti tehokkaamman pakkausmateriaalivirtojen hallinnan, lean-ajattelun toteutumisen ja tuotantoverkostojen optimoinnin. Alueen kehittäminen on kantanut hedelmää, sillä uusia investointeja kohdistuu alueelle edelleen.

Kuva: Wille Markkanen

Green Park yrityspuiston liikenneverkon rakentaminen

Toteuttaja: Joensuun kaupunki

Toteutusaika: 1.8.2019 - 31.7.2022

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 1 914 000

Vastuuviranomainen: Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

EUR2014-hankekoode: [A75107](#)

Hankkeen tavoitteina oli Joensuun kaupungin Penttilän kaupunginosaan sijoittuvan Green Park- yrityspuiston liikenneyhteyksien kehittäminen alueen kokonaissuunnitelman mukaisen työpaikka-alueen toteuttamisen mahdollistamiseksi ja toteutetun liikenneverkon hyödyntäminen alueen älykkään kokonaislogistiikan osana, sekä tarjota mahdollisuus esimerkiksi energiaomavaraisuuteen tähtäävien ratkaisujen sijoittamiseen katu-alueille. Hankkeen toimenpiteinä oli Kuhasalontien ja Luostarintien rakentaminen laadittujen kokonaissuunnitelmien mukaisesti. Katuosuuksiin sisältyivät ajoradat, pyörätiet ja katuun kuuluvat varusteet, kuten liikennemerkkit ja valaistus sekä aluetta palvelevat laitteet.

Hankkeen tuloksena saatiin aikaan Green Park -yrityspuiston liikenneverkon pääosa, mikä palvelee yrityspuiston jatkokehittämisen lisäksi myös Joensuun syväsataman alueen kehittämistä. Hankkeessa toteutettu liikenneverkko on alueella toimivien nykyisten ja tulevien yritysten kilpailukyvyn kannalta tärkeä, koska toteutuksella mahdollistettiin alueen sisäisen kokonaislogistiikan muodostaminen ja ulkoiset logistiset tieliikenneyhteydet alueelta ja alueelle. Hankkeen aikana Kuhasalontien varteen on sijoittunut yksi uusi teollinen toimija.

Elävä Ykspihlaja-hanke

Toteuttaja: Elävä Ykspihlaja Oy

Toteutusaika: 31.5.2020 - 31.5.2022

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 189 000 euroa

Vastuuviranomainen: Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EUR2014-hankekoodi: [A76947](#)

Elävä Ykspihlaja -hankkeen (A76947) tavoitteena oli elävöittää ja rakentaa toimiva kulttuurialan keskittymä, joka on omaleimainen ja tuo asiakkaita Suomen rajojen sisältä ja ulkoa. Osakeyhtiö otti kunnostettavakseen vanhan satamakonttorin vuodelta 1896, joka jäi kasvavan sataman jalkoihin ja tyhjilleen. Se on viimeinen satamasta pelastettu vanha hirsirakennus. Yhtiö kunnosti rakennuksen kulttuurikeskukseksi ja majataloksi, jossa järjestetään koulutusta, kursseja ja erilaisia tapahtumia. Historiallinen, merellinen majoitus-, koulutus- ja kulttuuritoimitila residensseineen sijoittuu Ykspihlajan perinnekorttelimiljööseen, jossa pyritään säilyttämään vanhan sataman historiaa ja nykypäivää kulttuurin ja palvelujen avulla.

Kuvat: Elävä Ykspihlaja Oy /www.ykspihlaja.fi

Retkibussi – vihreämpi matkaketju

Toteuttaja: Kokkolan Seudun Kehitys Oy

Toteutusaika: 1.2.2022 – 31.8.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 104 841 euroa

Vastuuviranomainen: Keski-Pohjanmaan liitto

EUR2014-hankekoodi: [A78717](#)

Hankkeen kotisivu: [Retkibussi – vihreämpi matkaketju](#)

Hankkeessa pyrittiin parantamaan matkailukohteiden saavutettavuutta ja tarjoamaan ekologisempia matkustusvaihtoehtoja Keski-Pohjanmaan retkikohteisiin. Hanke mahdollisti sujuvat matkaketjut ja matalan

kynnyksen retkeilyn alueen suosituimpiin kohteisiin Ohtakariin, Salamajärven kansallispuistoon ja Öjan kalastajakylään linja-autolla. Matkoja tehtiin kahden kesän aikana noin 800. Toiminta jatkui kesällä 2024 osin markkinaehtoisesti, osin reittien varrella olevien kuntien tukemana.

Hankkeessa kehitettiin myös pyöräilyreittejä, jotka yhdistivät pyöräilyosuudet ja bussireitit sekä nostettiin esiin jo olemassa olevia reittejä. Liittyminen valtakunnallisen toimijan lippujärjestelmään sekä erilaiset tiedotus- ja markkinointitoimenpiteet edistivät matkakohteiden sekä reittien varrella olevien matkailuyritysten yhteisnäkyvyyttä, vetovoimaa ja saavutettavuutta.

Lapin ov-koordinaattori

Toteuttaja: Lapin Yrittäjät ry

Toteutusaika: 1.10.2020 - 30.6.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 270 388 euroa

Vastuuviranomainen: Lapin liitto

EUR2014-hankekoodi: [A76531](#)

Hankkeessa edistettiin omistajanvaihdosten toteutumista Lapissa sekä niiden kautta kannattavan liiketoiminnan edellytyksiä COVID 19-pandemian jälkeen. Hankkeen aikana järjestettiin kohderyhmälle tilaisuuksia ja tehtiin tiivistä yhteistyötä kuntien ja koulutuslaitosten kanssa omistajanvaihdosten esilletuomiseksi sekä niihin ryhtymisen aikaistamiseksi ja motivoimiseksi. Hankkeen aikana muodostui myös asiantuntijaverkosto, jonka avulla Lapissa omistajanvaihdoksien parissa työskentelevät pystyivät hyödyntämään toistensa osaamista ja tiedon saanti omistajanvaihdosta harkitseville parani ja helpottui. Hankkeen aikana annettiin yrityksille matalan kynnyksen neuvontaa ja ohjattiin yrityksiä eri palvelupoluille, kuten kehittämispalveluihin tai yrityskaupan asiantuntijoiden tai laki- tai verotusasiantuntijoiden palvelujen piiriin. Kunnille ehdotettiin pysyvää toimintamallia ja oltiin mukana valtakunnallisessa omistajanvaihdostoimijoiden verkoston työryhmässä tarkoituksena vakinaistaa omistajanvaihdoksen toiminta kaikille alueille Suomeen. Hankkeen aikana valmennuksiin ja neuvontaan osallistui noin 200 yritystä ja tilaisuuksiin noin 1000 osallistujaa. Yrityksiä, jotka hakevat uutta omistajaa tai jatkajaa toiminnalleen oli hankkeen kokemusten mukaan moninkertainen määrä ostaja- tai jatkajapotentiaaliin nähden.

Lastaustien ja Lastauskujan rakentaminen

Toteuttaja: Nivalan kaupunki

Toteutusaika: 1.1.2018 - 31.12.2018

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 482 487 euroa

Vastuuviranomainen: Pohjois-Pohjanmaan liitto

EUR2014-hankekoodi: [A73469](#)

Hankkeen tavoitteena oli alueella toimivien yritysten toimintaedellytysten ja kilpailukykyyn parantaminen, sekä mahdollistaa uusien yritysten sijoittuminen alueelle parantamalla maantieliikenteen ja rautatieliikenteen logistiikan yhteensovittamista. Hankkeessa rakennettiin projektisuunnitelman mukaiset Lastaustie ja Lastauskuja. Lastauskujan rakentamisella muodostettiin liikenneyhteys VR:n ratapihalle. Lastaustien rakentamisella tehtiin mahdolliseksi asemakaavan mukaisten tonttien rakentuminen. Liikenneyhteyden rakentaminen VR:n ratapihalle paransi rautatie- ja maantiekuljetusten yhteensovittamista erityisesti puutavarakuljetusten osalta sekä varmisti puutavaran lastaustoiminnan jatkumisen ratapihalla. Hankkeen tuloksena asemakaavan mukaisten liikenneyhteyksien muodostuminen on parantanut alueella jo toimivien viiden yrityksen saavutettavuutta, toimintaedellytyksiä sekä mahdollisuutta toiminnan kehittämisen. Lisäksi hankealueen kiinnostavuus teollisuusyritysten sijoituspaikkana on parantunut.

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 273 200 euroa
Vastuuviranomainen: Lapin liitto
EURA2014-hankekoodi: [A75694](#)

Santa Claus Village on Napapiirillä sijaitseva matkailukeskittymä, joka on kehittynyt viime vuosien aikana päiväkäyntikohteesta matkailukeskukseksi. Koko alueen kehitystyö ei kuitenkaan ole edennyt yksittäisten yritysten kehitystyön tahdissa ja esim. digitaalisten palvelumallien käyttö on ollut vielä hyvin vähäistä. Alue on ollut leimallisesti lumellisen ajan, talvisesongin kohde. Tässä hankkeessa hyödynnettiin lumettoman ajan runsasta kasvu- ja palvelupotentiaalia. Hankkeessa selvitettiin ja otettiin käyttöön uusia digitaalisia ratkaisuja ja mahdollisuuksia alueen elämyksellisen asiakasohjauksen, palvelutarjonnan, myynnin, markkinoinnin ja vuorovaikutuksen edistämiseksi. Lisäksi hankkeessa rakennettiin kestävän kehityksen käsikirja edistämään matkailukeskuksen roolia vastuullisena kestävän kehityksen toimijana.

Hankkeen avulla Santa Claus Villagesta on yhä vahvemmin rakentumassa ympärivuotista liiketoimintaa harjoittava kansainvälinen matkailukeskus. Alueelle on muodostumassa nykyaikaisiin palvelu- ja toimintarakenteisiin perustuva matkailukeskus. Tämä toteutuu yhdistämällä erilaiset yritysryhmät kuten majoitus- ja ruokapalvelu-, ohjelmalvelu-, pientuotanto-, myymälä- ja maaseutuyritykset toiminnalliseksi verkostomaiseksi kokonaisuudeksi. Tämän myötä alue näyttäytyy jatkossa yhtenäisenä Santa Claus Village -teemaan perustuvana kokonaisuutena. Ympärivuotisuus kasvattaa alueen kävijämääriä, liikevaihtoa, majoitusvuorokausia ja työpaikkojen määrää.

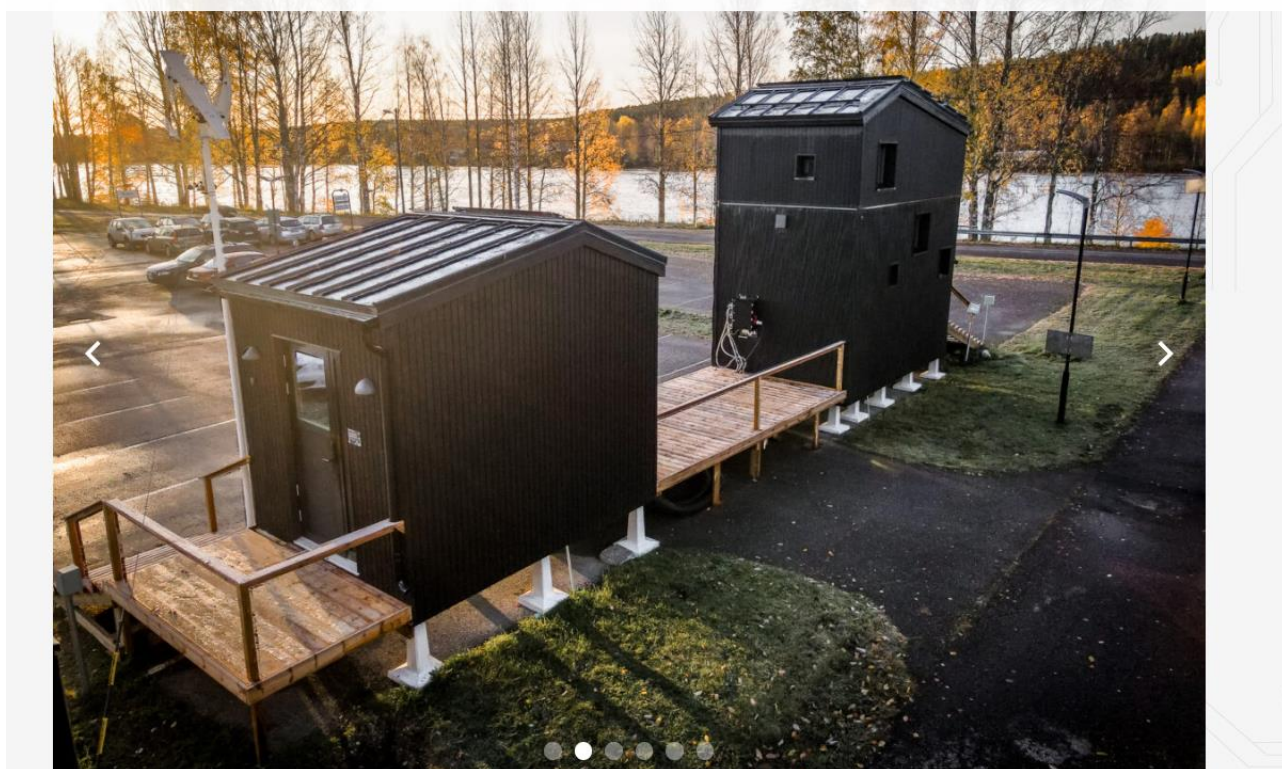
Kuvat: <https://santaclausvillage.info/fi/>

CoolBox

Toteuttaja: Lapin ammattikorkeakoulu Oy
Toteutusaika: 3.8.2020 - 30.6.2023
Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 630 120 euroa
Vastuuviranomainen: Lapin liitto
EURA2014-hankekoodi: [A76127](#)
Lisätietoja: <https://www.tegu.fi/fi/project-bank/coolbox/>

Lapin ammattikorkeakoulun TEQU:n toteuttamassa hankkeessa vahvistettiin lappilaisten pk-yritysten kilpailukykyä erityisesti digitalisaation ja vihreän talouden näkökulmasta. COOLBOX:ssä toteutettiin 10 julkista teknologiaprototyyppiä 360-näkökulmista vähähiiliseen rakentamiseen. Lisäksi luotiin kolme mikrorakennuksen konseptia. Prototyypit perustuivat Lapin elinkeinokentältä eli alueen yrityksiltä kerättyihin ongelmiin ja ideoihin. Prototyypit toteutettiin monialaisen asiantuntijatiimin toimesta.

Hankkeessa tuotetut protot on esitelty tuottamalla videoita, kuvia ja animaatioita internetiin ja sosiaalisen median kanaviin. Kaikkien protojen esittelyt löytyvät osoitteesta www.tequ.fi. Hankkeessa aktivoitiin lappilaisia yrityksiä käynnistämään tuotekehitystoimia vähähiilisen ja energiatehokkaan rakentamisen alalla. Hanke edisti lappilaisten yritysten uusien vähähiilisten tuotteiden ja pienrakennusten syntyä vastaamaan matkailubuumiin tarjoamaan kasvumahdollisuuteen.

Kuva valmiista Coolbox-rakennuksista.

3.2. Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)

Toimintalinjalla rahoitettiin ohjelmakauden aikana 2 895 hanketta, joille maksettiin yht. 866,8 milj. euroa julkista rahoitusta. Erityistavoitteeseen 4.1. kohdistui 53 % maksetusta rahoituksesta ja 3.2:een 29 %. Erityistavoitteen 5.1 osuus oli 18 %. Koronapandemia vaikeutti kehittämishankkeille olennaista verkostotoimintaa ja yritysyhteistyötä.

Etelä-Suomessa keskeistä oli vahva tutkimustausta kytkettynä yritysyhteistyöhön. Uuden tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen yrityksissä korostuivat. Yritysten aktiivinen osallistuminen hankkeiden ohjausryhmätyöskentelyyn toi toteutukseen jämäkkyyttä. Toimintalinjalla toteutettiin myös 6Aika-strategian hankkeita sekä kaikki ylimaakunnalliset hankkeet.

Länsi-Suomessa kehittäminen kohdistui maakuntien osaamis- ja ekosysteemien rakentamiseen sekä uusien yhteistyörakenteiden ja -verkostojen luomiseen. Pääpaino oli maakuntien strategioissa tunnistettujen kärkien kehittämisessä.

Itä-Suomessa korostui rakennerahasto-ohjelman, maakuntaohjelmien sekä älykkään erikoistumisen strategioiden tiivis yhteys. Maakuntien kärkitoimialoja kehitettiin suuntaamalla tukea mm. uusien menetelmien ja digitaalisten ratkaisujen kehittämiseen. Lisäksi tuettiin mm. yritysten ja kestävästi liiketoiminnan kasvua, luonnonvarojen kestävästi käyttöä sekä vähähiilisiä ja kestäviä yhteiskuntarakenteita.

Pohjois-Suomessa matkailun ja puuteollisuuden rinnalle nousivat uudet alat kuten datatalous sekä suurteholaskennan ja datakeskustoiminnan ekosysteemien kehittäminen. Myös bio- ja kiertotalouteen panostettiin monipuolisesti. Yritysrahoitusta kohdentui mm. automaation ja robotiikan edistämiseen teollisuustuotannossa. Ympäristöalalla kehitettiin mm. metsätalouden ja kaivosten ympäristövaikutusten hallintaa.

Hanke-esimerkit:

AIRIDE – Ratsastusalan uudet älykkäät oppimismenetelmät ja teknologiat

Toteuttaja: Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT ja osatoteuttajat LAB-ammattikorkeakoulu ja Harjun oppimiskeskus

Toteutusaika: 1.9.2021 - 31.8.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 242 042 euroa

Vastuuviranomainen: Uudenmaan liitto

EUR2014-hankekoodi: [A77563](#)

Hankkeessa kehitettiin uusia ratsastussimulaattoreihin, oppilaiden biosignaalinmittauksiin ja keinoälyyn perustuvia oppimismenetelmiä ja teknologioita, joita voidaan hyödyntää ratsastusalan koulutuksessa ja terapiassa ratsastuskouluissa sekä erilaisissa tutkimus- ja oppilaitoksissa. Perinteisessä ratsastuksenohjaajien ja -opettajien koulutuksessa oppiminen tapahtuu oikeilla hevosilla ratsastaessa, oppilaitoksen opettajien ohjauksessa tai opiskelijoiden vertaisohjauksessa.

Harjun oppimiskeskukseen on hankittu kaksi kaupallista ratsastussimulaattoria, joissa oppimista voi harjoitella sisätiloissa virtuaalisessa ympäristössä opettajan opastamana. Harjun oppimiskeskuksen simulaattoreilla voidaan harjoitella kouluratsastuksessa hevoselle annettavien apujen käyttöä ja toistaa kouluratsastusratkoja. Harjun oppimiskeskuksen simulaattoreilla voi esteratsastuksessa ja maastoesteratsastuksessa harjoitella istuntaa ja tasapainoa estehyppyssä sekä saada analyysi ratsastajan mukautumisesta estehyppyyn, ratsastajan tasapainosta, ratsastajan jalkojen paineesta simulaattorin kylkiin ja ohjien paineesta simulaattorin suuhun.

Nykyinen kaupallinen simulaattoritekniikka on kuitenkin hyvin kehittymätöntä eikä simulaattorihevosen liike vastaa oikean autenttisen hevosen liikettä. Simulaattorit tarjoavat yleiset rajatut vakioliikevaihtoehdot esteen ylittämisessä sekä eri askellajeissa. Askellajeista simulaattoreista löytyvät kootut askellajit, keskiaskellajit sekä lisätyt askellajit käynnistä, ravista ja laukasta. Ratsastusalan tutkimuskeskukset ovat todenneet kansainvälisesti, ettei nykyinen simulaattoritekniikka ole riittävän oikeankaltaista ratsastuksen taidon oppimisprosessin kannalta. LUT-yliopistossa on 2000-luvun alusta kehitetty uudenlaista simulaattoritekniikkaa, joka tarjoaa vapaasti ohjelmoitavat ja riittävän laajat ja nopeat liikkeet ratsastussimulaattorille.

SoC Hub Tampere

Toteuttaja: Tampereen korkeakoulusäätiö sr

Toteutusaika: 1.9.2020 - 31.8.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 597 805 euroa

Vastuuviranomainen: Pirkanmaan liitto
EURA2014-hankekoodi: [A76363](#)

Hankkeessa perustettiin järjestelmäpiirisuunnittelun ekosysteemi Pirkanmaalle Tampereen yliopiston ja yritysten väliseen yhteiskehitystyöhön perustuen. Mikropiirisuunnittelun merkitys on hankkeen aikana kasvanut ennakoituakin enemmän EU:n Chips Act -ohjelman myötä.

Ekosysteemin toiminnan aktiivisuuden ja jatkuvuuden kannalta olennaista oli tuoda yhteisön jäsenille uutta tietoa ja vahvistaa alan substanssiosaamista. Näiden toimenpiteiden pohjalta luotiin myös edellytyksiä uusille hankkeille ja projekteille, joihin ekosysteemin jatkuvuus nojautuu.

SoC Hub –hankkeen myötä rakennettu ekosysteemi hankkeineen on mahdollistanut mm. 40 miljoonan euron EU-rahoituksen pilottilinjaston rakentamiseen Tampereelle.

HYVÄKSI - Hyvinvointitekniikan innovaatioverkosto - Satakuntalaisen hyvinvoinnin edistäminen yksilöllisellä palvelumuotoisella asiakastekniikalla

Toteuttaja: Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy
Toteutusaika: 1.11.2014 - 31.5.2018
Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 572 964 euroa
Vastuuviranomainen: Pirkanmaan liitto
EURA2014-hankekoodi: [A70035](#)

HYVÄKSI-hankkeen visiona oli törmäyttää hyvinvointialan ja tekniikan-alan toimijoita luomalla hyvinvointitekniikan innovaatioverkosto ja pilotoimalla verkoston toimintaa (tarvetunnistus, teknologiatiedonsiirto, demot, nopeat kokeilut, vaikuttavuuden tutkimus, viestintä).

Hankkeen keskeisenä tuloksena syntyi monialainen HYVÄKSI-innovaatioverkosto, sekä hyvät käytänteet ja toimintatavat verkoston toiminnalle.

JYVSECTEC Center ja JYVSECTEC Center RGCE

Toteuttaja: Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy
Toteutusaika: 1.2.2015 - 30.4.2018
Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 1 125 004 euroa ja 720 145 euroa (investointihanke)
Vastuuviranomainen: Pirkanmaan liitto
EURA2014-hankekoodit: [A70112](#) ja [A70153](#) (investointi)

JYVSECTEC Center -hankkeen myötä syntyi Keski-Suomeen JYVSECTEC Center, Suomen johtava puolueeton kyberturvallisuuden tutkimus-, kehitys- ja koulutuskeskus (<http://jyvsectec.fi/>). Investointihankkeella A70153 rakennettiin tarvittava tekninen ympäristö (Realistic Global Cyber Environment) Jyväskylän ammattikorkeakoulun tiloihin Jyväskylän Lutakkoon. Keskuksen avulla pystytään lisäämään yritysten ja muiden toimijoiden häiriönsietokykyä, mahdollisuuksia havaita oman toimintansa ja järjestelmiensä haavoittuvuuksia, kykyä havaita ja torjua kyberuhkia sekä kehittää henkilöstön osaamista. Hankeparin toteutus osui juuri

oikeaan ajankohtaan. Kyberympäristöä on voitu hyödyntää kyberturvallisuusosaamisen, -tietoisuuden ja -yhteistyön kehittämisessä. Keskusta on edelleen jatkokehitetty niin kansallisiin kuin kansainvälisiin tarpeisiin.

JYVSECTEC
by jamk

MobileESS ja CompactESS

Toteuttaja: ENICO Oy

Toteutusaika: 9.12.2020 - 31.8.2021

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 65 813 euroa

Vastuuviranomainen: Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EUR2014-hankekoodi: [A76905](#)

MobileESS-laitteisto on skaalautuva 250kW–1MW/MWh akkuenergiavarastolaitteisto, joka on suunniteltu ja toteutettu siten, että sitä voidaan siirtää paikasta toiseen niin, että itse akkutekniikka on asennettuna laitteistoon. CompactESS on skaalautuva 50-300kW/kWh monikäyttöinen akkuenergiavarastoratkaisu erityisesti kiinteistöjen virtuaalivoimalaitosratkaisuihin ja autolatausasemien tehonleikkaustarpeisiin.

Kuva: <https://enico.fi/fi/energian-varastointi-tuotteet-ratkaisut/mobileess-fi/>

RUOKALAAKSO

Toteuttaja: Savonia-ammattikorkeakoulu oy, osatoteuttajina Kehitysyhtiö Savogrow Oy ja Itä-Suomen yliopisto

Toteutusaika: 1.1.2018 - 31.3.2021

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 1 436 586 euroa

Vastuuviranomainen: Pohjois-Savon liitto

EUR2014-hankekoodi: [A73605](#)

<https://www.ruokalaakso.fi/>

Hankkeessa verkotettiin Pohjois-Savon keskeinen ravitsemus- ja elintarvikealan osaaminen yhteistoimintaan ja luotiin valmiuksia alan yritystoiminnan kehittymiselle. Hankkeessa koottiin yhteen alan analyysi- ja asiantuntijapalvelut sekä lisättiin elintarvikealan osaamista.

Lopputuloksena syntyi yhteistyöverkostoon pohjautuva toimintamalli, joka tukee Pohjois-Savon ruokasektorin kehittämistä. Verkostossa ovat mukana alan tärkeimmät tutkimus- ja oppilaitokset sekä elintarvikealan yritykset. Hanke keskittyi erityisesti hyvinvointia tukevien elintarvikkeiden tuotekehitykseen ja asiantuntijuuden vahvistamiseen alueella.

Ruokalaaksosta muodostui elintarvikealan osaamiskeskittymä, joka edistää organisaatioiden ja yritysten välistä vuorovaikutusta ja tarjoaa uusia kaupallistamismahdollisuuksia. Yhteistyöverkosto on lisännyt Pohjois-Savon elintarvikealan näkyvyyttä ja antanut konkreettista tukea yritysten kehitystoimille.

Älykäs automaatio -kokonaisuus: Älykäs automaatio demonstraatioympäristön kehittäminen ja Älykäs automaatio MAP-tuotantosolun demonstraatioympäristön - investointi

Toteuttaja: Karelia Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.6.2020 - 31.5.2023

Toteutunut julkinen rahoitus: 296 000 euroa ja 503 784 (investointi)

Vastuuviranomainen: Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

EUR2014-hankekoodit: [A76139](#) ja [A76153](#) (investointi)

Älykäs automaatio on ennakoituihin ja teknologiateollisuuden muutostarpeeseen perustuva kokonaisuus, joka läpileikkaa Pohjois-Karjalan älykkään erikoistumisen strategian (ÄES) tavoitteita. Hankekokonaisuus muodostuu useasta erillisestä Lump Sum -esiselvityshankkeesta, Karelian oppimisympäristön investointihankkeista, yritysten kanssa toteutettavista teknologian kehittämishankkeista ja koulutuksellisen osaamisen siirron hankkeista. Älykäs automaatio -kokonaisuus on kytköksissä Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä Riverian ja Itä-Suomen yliopiston koulutusympäristöjen investointeihin, koulutuksen kehittämiseen sekä tutkimushankkeisiin.

Hankekartta älykäs automaatio kokonaisuus

Kuva: Älykäs automaatio hankekartta kytköksineen

Älykäs automaatio -kehittämisen- ja investointihankkeissa rakennettiin Kareliaan yhteistyössä muovi- ja metalliteollisuuden kanssa Teollisuus 4.0 -viitekehityksen mukainen, älykkääseen robotiikkaan, mittaamiseen, simulaatioihin, virtualisaatioon ja digitalisaatioon perustuva tuotannollinen koeympäristö. Koeympäristöön rakennettiin mittaohjautuva MAP-tuotantokoesolu (MAP-cell, Metrology Assisted Production cell) hitsattujen ja koneistettujen rakenteiden valmistukseen. Karelian MAP-solu kykenee valmistamaan mitta-avusteisesti levyosista ja taivutetuista osista hitsatun kokoonpanon yhdistäen robotisoidun kokoonpanon, laserkeilauksen ja hitsaamisen yhdeksi kokonaisuudeksi. Solu valmistaa kokoonpanon ilman kiinnittimiä ja ihmisen rooli on ainoastaan monitoroida ja ohjelmoida solu. Koesolusta rakennettiin fyysisen valmistusympäristön ja fyysisen valmistusprosessin lisäksi simulaatioympäristöt.

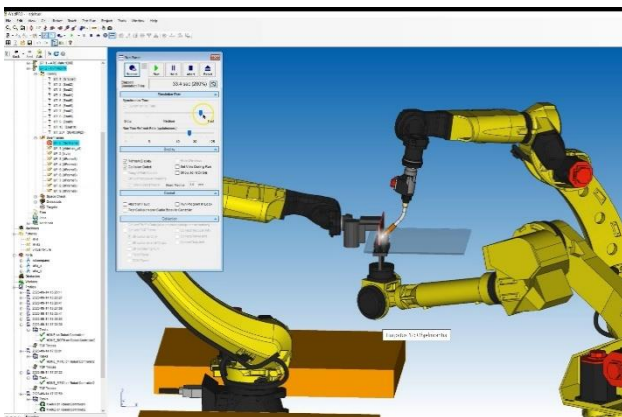
Hankekokonaisuudessa Karelia teki tiivistä kehittämis-yhteistyötä konepajateollisuuden, ohjelmistotoimittajien ja tuotantolaitetoimittajien kanssa. Hankkeen tulokset peilautuvat Joensuun seudun valmistavalla teollisuudella käynnissä oleviin automaatioon, robotiikkaan ja mittaamiseen liittyviin investointi- ja kehittämisprojekteihin. Älykäs automaatio -hankekokonaisuuden tulokset tukevat yritysten omaa kehittämistyötä.

Kuva: Karelian insinööriopiskelijat Riverialla ja robottisolun koeajot 2022

Kuva: Robottisolun simulaatio-ohjelmiston koulutus 2023

Kuva: Robottisolun simulaatioympäristö ja kuva robottisolun sisältä 2024

Kuopion seudun viisaan liikkumisen investointihanke

Toteuttaja: Kuopion kaupunki

Toteutusaika: 3.10.2016 - 30.9.2019

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 1 220 000 euroa

Vastuuviranomainen: Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EUR2014-hankekoodi: [A71883](#)

Hankkeen tavoitteena oli helposti saatavissa olevan tiedon sekä uusien ja helppokäyttöisten palvelujen avulla lisätä kestävien liikkumismuotojen (joukkoliikenne, kävely, pyöräily) käyttöä Kuopion kaupunkiseudulla. Kohderyhmiä olivat seudun asukkaat, pk-yritykset työntekijöineen, opiskelijat ja koululaiset sekä alueella liikkuvat liike- ja vapaa-ajan matkustajat. Tavoitteena oli sitouttaa ihmiset liikkumaan viisaasti ja saada asukkaat ja yritykset mukaan palvelujen toteutukseen. Investointihankkeeseen liittyi Kuopion seudun viisaan liikkumisen toimintamallin laatiminen (erillinen EAKR-hakemus).

Hankkeiden ansiosta Kuopioon ja Siilinjärvelle on hankittu uusi joukkoliikenteen taustajärjestelmä, joka mahdollistaa muun muassa bussien liikennevaloetuuudet, reaaliaikaisen kulkutiedon sekä monipuolisen datan saamisen joukkoliikenteestä. Kulkutietojen avulla matkustajat saavat parempaa ja täsmällisempää tietoa liikenteestä esimerkiksi hyödyntämällä mobiilipalveluja, joiden kehittämisessä hanke on ollut osallisena. Seudulle on hankittu hankkeen myötä myös kulkutietoa tarjoavia näyttöjä linja-autopysäkeille sekä linja-autoihin. Järjestelmän tuottama data hyödyttää myös joukkoliikennesuunnittelijoita, jotka voivat esimerkiksi matkustaja- ja ajoikatietojen avulla suunnitella toimivampia linja-autolinjoja ja aikatauluja.

Hankkeen myötä Kuopioon on hankittu myös sähköavusteiset kaupunkipyörät, joiden suosio on ylittänyt kaikki odotukset.

Lääketieteellisen kuvantamisen opetus- ja testilaboratorio

Toteuttaja: Oulun Yliopisto

Toteutusaika: 1.1.2021 - 31.8.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 222 067 euroa + 195 234 euroa

Vastuuviranomainen: Pohjois-Pohjanmaan liitto

EURA2014-hankekoodit: [A76600](#) ja [A76603](#) (investointi)

Hankkeessa perustettiin Oulun yliopiston ja Oulun ammattikorkeakoulun (Oamk) yhteinen lääketieteellisen kuvantamisen opetus- ja testilaboratorio ("Mittlab"), joka sijaitsee Oulun yliopistollisen sairaalan säteily-suojatuissa tiloissa ja tarjoaa kattavat palvelut opetus-, tutkimus-, kehitys-, innovaatio- ja testaustoimintaan. Sen hyödyntäjiä ovat mm. Oulun yliopisto, Oulun ammattikorkeakoulu, Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri sekä suomalaiset yritykset. Laboratorion laitteet sisältävät tietokonetomografia-, kartiokeilatietokonetomografia-, mammografia-, natiiviröntgenkuvaus- ja C-kaarilaitteet, sekä kokeellisen röntgentomografisen laitteen fotonilaskentadetektorilla. Lisäksi laboratorio tarjoaa laajan valikoiman virtuaalisia kuvantamisen työkaluja, joista osa on hankittu investointeina, osa saatu lahjoituksena ja osa kehitetty itse hankkeen aikana.

Perustettu opetus- ja testilaboratorio on ainutlaatuinen Suomessa ja se palvelee kuvantamisen ammattilaisia laaja-alaisesti. Laboratorio vahvistaa Oulun asemaa kansallisesti tarjoamalla yhden infrastruktuurin, joka palvelee yhdellä kampuksella koulutuksen, yritysten ja tutkimuksen tarpeita. Hankkeen aikana ja sen jälkeen laboratorion fyysisiä ja virtuaalisia laitteita hyödynnetään monipuolisesti yliopiston lääketieteen tekniikan ja fysiikan, ja säteilysuojelun täydennyskoulutuksessa, Oamk:n röntgenhoitajakoulutuksessa sekä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen säteilysuojelukoulutuksessa. Laboratorio mahdollistaa lisäksi laitetestauksen ja auttaa näin kehitettyjen laitteiden ja prototyyppien kaupallistamisessa. Laboratoriota on jo hyödynnetty onnistuneesti tutkimushankkeissa, opetuksessa ja tuotetestauksessa.

Pohjois-Suomen arktisten olosuhteiden hyödyntäminen kuljetuskapasiteetin nostamiseen raskaankaluston kuljetuksissa (Winter Premium)

Toteuttaja: Oulun Yliopisto

Toteutusaika: 1.5.2020 - 31.8.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 393 178 euroa + 32 219 euroa

Vastuuviranomainen: Pohjois-Pohjanmaan liitto

EURA2014-hankekoodit: [A76013](#) ja [A76018](#) (investointi)

Hankkeessa selvitettiin mahdollisuutta hyödyntää Pohjois-Suomen arktisia olosuhteita kuljetuskapasiteetin nostamiseen raskaankaluston kuljetuksissa. Pohjoisen Suomen alueella maaperä on jäässä talvikausina pitkään ja tätä roudan lujittavaa vaikutusta tutkittiin hankkeessa. Hankkeessa kehitettiin myös osaamista niin tiestä, ilmasta kuin ajoneuvosta tapahtuvien mittausten osalta. Mittaustiedon avulla voidaan tehdä päätelmiä tien käyttäytymisestä eri olosuhteissa. Raskaan kaluston kokonaismassat ovat niin suuria, että tien kestävyys on ensisijaisen tärkeää. Tämä korostuu, mikäli routa-aikaan halutaan käyttää aiempaa 76-tonnia suurempia kokonaismassoja. Hanketulosten perusteella kokonaismassoja on mahdollista nostaa tien ollessa riittävän paksusti jäässä. Hanketuloksista voidaan myös päätellä, että sulan maan aikana massojen nostaminen lisää tien kuormittumista (kuten joissakin aiemmassakin tutkimuksissa on todettu) ja se ei siten ole suositeltavaa. Akselimassojen nostoa ei voida myöskään suositella, koska niiden nostaminen tutkitusti lisää tiersitusta ja on siltojen kannalta ongelmallista.

Poronlihan tuotannon ja myynnin digitiedon kehittäminen (Vasama)

Toteuttaja: Lapin ammattikorkeakoulu

Toteutusaika: 1.6.2022 - 31.10.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 183 695 euroa

Vastuuviranomainen: Lapin liitto

EURA2014-hankekoodi: [A78732](#)

Lisätietoja: [Vasama - Lapin AMK](#)

Hankkeessa toteutetut selvitykset tuottivat ajankohtaista tutkimustietoa poronhoidon työmenetelmien ongelmakohdista. Digiratkaisuilla säästetään työresursseja ja kehitetään elinkeinoa uusin keinoin, ja ratkaisuilla voidaan potentiaalisesti parantaa elinkeinon kannattavuutta ja helpottaa suoramyyjien sekä pienjalostajien porotuotteiden myyntiä. Uusien sovellusten käyttämistä varten hankkeessa mm. suunniteltiin säännestävä laitteisto, joka mahdollistaa maastokirjaukset ja ratkaisut, jotka kestävät epävakaan verkkoyhteyden. Starlink-satelliittiyhteyden ja virtalähteen avulla voidaan luoda paikallinen internetverkko, joka riittää maastokirjausten tekemiseen myös alueilla, joissa ei ole minkäänlaista internetkuuluvuutta. Poronlihan myyjille ja jalostajille tuotettiin tietoa digitaalisuuden hyödyntämiseen myynnissä ja markkinoinnissa. Verkkovalmenukset ja työkalu porotuotteiden myyjille helpottavat asiakkaiden kohtaamista, markkinointia, myyntiä ja tilausten hallintaa digitaalisessa ympäristössä. Prosessikuvausten avulla paliskunnissa on voitu pohtia omien porotöiden kehittämiskohteita ja resurssitehokkuutta. Digitaalisten työkalujen suunnittelua ja käyttöön ottoa edistänyt hanke on tuonut elinkeinoon uutta ”pöhinää” ja kehittymisintoa.

Carbomite

Toteuttaja: Hycamite Tcd Technologies Oy

Toteutusaika: 24.11.2020 - 31.3.2022

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 384 090 euroa

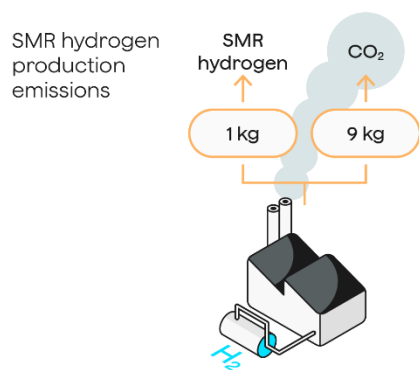
Vastuuviranomainen: Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EURA2014-hankekoodi: [A76671](#)

Yrityksen kotisivut: [Hycamite - Decarbonizing Industry](#)

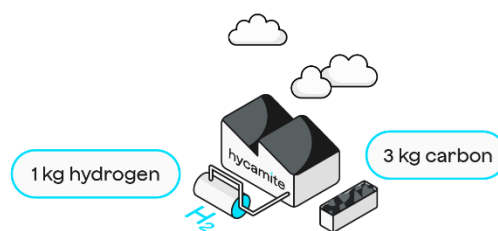
Hydrogenius Oy rakensi pilot-mittakaavan vedyn ja hiilen tuotantolaitteiston Kokkola Industrial Parkin (KIP) suurteollisuusalueelle. Rakennettavalla laitteistolla voitiin testata aiemmassa hankkeessa kehitettyä hiilidioksidivapaan vedyn tuotantolaitteistoa edellistä suuremmassa mittakaavassa ja skaalata se tuotantomittakaavaan ja laajentaa tuotantoa myös hiilen eri allotrooppeihin. Yritys kehitti menetelmän, jolla se hajottaa metaania katalyytin ja lämmön avulla vedyksi. Vedyn lisäksi lopputuotteena on puhdasta hiiltä. Yrityksen liiketoiminta syntyy toimittamalla asiakkaille räätälöidysti mitoitettua teknologiaa ja laitteistoja.

Hanke ja sen jälkeen käynnistynyt uusi liiketoiminta on vahvistanut Kokkolan alueen merkitystä kansainvälisenä vety-, hiili- ja akkuteollisuuden teknologiakeskittymänä sekä luonut uusia työpaikkoja kasvavan liiketoiminnan tarpeisiin. Nykyään yritys tunnetaan nimellä Hycamite. Yhtiö rakentaa parhaillaan uutta tuotantolaitosta, josta tulee Euroopan suurin metaanipyrolyysilaitos.

SMR: steam methane reforming

No emissions from Hycamite's process

Source: sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0360319921014920

Kuva: <https://hycamite.com/technology/>

DiabetesSara kansainvälistymisen mahdollistaminen

Toteuttaja: DiabetesSara Oy

Toteutusaika: 18.12.2020 - 31.3.2022

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 55 610 euroa

Vastuuviranomainen: Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EURA2014-hankekoodit: [A76745](#)

Hankkeen tavoitteena oli digitaalisen palvelualueen jatkokehittäminen, liiketoimintaprosessien kehittäminen ja palvelukonseptin kaupallistaminen kohti kansainvälisiä terveysterveystoimintoja. Yritys on erikoistunut diabeteksen hoitoon ja ennaltaehkäisyyn täysin digitaalisella palvelukonseptilla. Palveluja tarjotaan ajasta ja paikasta riippumatta sekä diabeteshoitajien etävastaanotoin että erityisesti hankkeessa kehitetyllä Terve Päivä -palvelualueella, joka tarjoaa asiakkaalle 6 kuukauden palvelujakson elintapamuutokseen omahoitajan tuella. Terve Päivä -palvelualueesta on lisensoitavissa myös terveydenhuollon ammattilaisorganisaatioiden hyödynnettäväksi. Yhtiö muutti nimensä SaraWell Oy:ksi vuonna 2023.

Yrityksen kotisivut: <https://tervepaiva.fi/>

Kohti kestäviä hankintoja

Toteuttaja: Lapin ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.9.2019 - 31.12.2022

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 790 087 euroa

Vastuuviranomainen: Lapin liitto

EURA2014-hankekoodi: [A75667](#)

Hankkeen kotisivut: [Kohti Kestäviä Hankintoja](#)

Hankkeessa luotiin hankintatyökalu, jossa käyttäjät kansalaisesta ja yrittäjistä aina kunta- ja maakuntapäätäjisiin voivat helpolla tavalla nähdä miten heidän kestävä kehityksen tuotteisiin sijoittaminen luo

hyvinvointia ympäristöystävällisesti omalle alueelleen ekonomin ja ekologian parantuessa. Työkalu tuo yrittäjien tuotteet ja palvelut saman alueen julkisia hankintoja tekevien organisaatioiden, kuten kuntien tietoon. Samalla se tekee lähialueen julkisiin hankintoihin osallistumisesta helpompaa yrityksille helpottaen kilpailutusten suunnittelua ja niihin liittyvää päätöksentekoa automatisoimalla eri hankintavaihtoehtojen taloudellisten ja ympäristöllisten vaikutusten vertailua. Työkalu luo useanlaisia visualisointeja ostoskorien kokonaisvaikutuksista lähialueen talouteen ja ympäristöön.

Kuva Kohti kestäviä hankintoja –hankkeessa kehitetyn työkalun sisällöstä.

Luova kampus 2020

Toteuttaja: Keski-Pohjanmaan Koulutusyhtymä, Oulun ammattikorkeakoulu (osatoteuttaja)

Toteutusaika: 1.9.2019 - 31.8.2022 (investointi 1.9.2019 – 31.10.2021)

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 289 515 euroa + 2 196 650 euroa (inv.)

Vastuuviranomainen: Keski-Pohjanmaan liitto

EUR2014-hankekoodit: [A75423](#) ja [A75425](#) (investointi)

Luova Kampus 2020 -kehittämishankkeessa selvitettiin, minkälainen on tulevaisuuden maitotila mm. hyvinvoinnin, toiminnallisuuden, automaation, kiertotalouden, bioturvallisuuden ja uusimpien teknologioiden näkökulmista. Kotieläintuotannon oppimisympäristön toiminnallisen suunnittelun tueksi hankkeen aikana järjestettiin mm. 12 työpajaa sekä tapaamisia ja vierailuja elinkeinon kanssa. Investointiosiossa toteutettiin Kannukseen kotieläintuotannon oppimisympäristö, yhden robotin lypsykarjapihatto, joka varusteltiin monipuolisesti teknologialla ja automaatiolla sekä etäyhteyshankkeilla. Lisäksi pieneläinvastaanotolle hankittiin röntgen- ja inhalaatioanestesialaitteistot sekä kaksi verianalysaattoria, hevostalouden opetukseen ravi- ja ratsastussimulaattorit sekä metsäkone- ja maatalousopetuksen käyttöön metsäkone- ja monitoimisimulaattorit.

Hankekokonaisuuden tuloksena Keski-Pohjanmaalle valmistui kaksi uutta innovaatioalustaa: Kpedun Kannuksen toimipaikan moderni kotieläintuotannon oppimisympäristö, joka palvelee koulutusta ja TKI-toimintaa, sekä oppimisympäristön sisälle rakentunut toinen innovaatioalusta, digisilta, joka mahdollistaa datan välittämisen oppimisympäristön ja yhteistyöverkoston välillä. Hankkeen myötä yhteistyö korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yritysten kanssa on lisääntynyt. Simulaattori- ja laitehankinnat edistävät oppimista, ovat monipuolistaneet koulutustarjontaa sekä mahdollistaneet uusia koulutuspalveluja, esimerkiksi pieneläinklinikkahoitajan ammattitutkinnon. Korkeakouluopiskelijoiden on mahdollista hyödyntää digisiltaa ja oppimisympäristöstä saatavaa dataa opiskelussa ja opinnäytetöissä. Uudet innovaatioalustat palveluineen antavat

TKI-organisaatioille ja yrityksille mahdollisuuden testata ja kehittää uusia teknologisia ratkaisuja, joista voi syntyä kaupallistettavia innovaatioita.

Virtuaalikierron pihatolla kertoo ja näyttää eri ikäisille kuluttajille millaista toiminta on nykyaikaisessa pihatossa, jossa eläinten hyvinvointi ja olosuhteet on huipputasoa. Pihatossa on myös katsomotila ja nämä yhdessä toimivat näyteikkunana elinkeinolle. Hankkeella on ollut suuri vaikuttavuus oppilasmäärien kasvuun, luonnonvara-alan tutkimuksen tieteellistymiseen ja digitalisaation hyödyntämiseen koulutuksessa. Lisäksi koulutuksella pystytään vastaamaan paremmin työelämän osaamistarpeisiin.

Navetan kotisivu: [Ollikkala](#)

Tutustu navettaan virtuaalikierroksella [tästä!](#)

Kuva: Luova kampus -hanke

LUMI DC (LUMI Datacenter)

Toteuttaja: CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy

Toteutusajka: 10.6.2019 - 31.5.2021

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 6 000 000 euroa

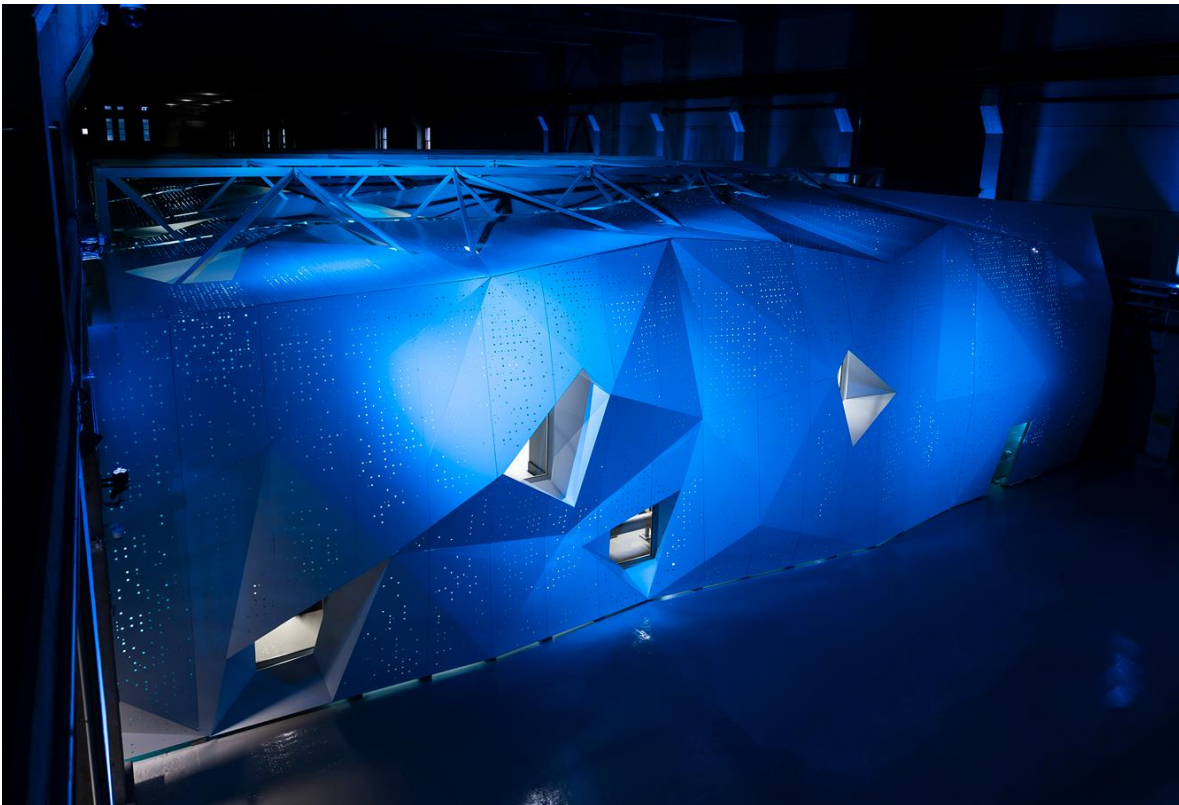
Vastuuviranomainen: Kainuun liitto

EURA2014-hankekoodit: [A75458](#)

LUMI DC-hanke symboloi Kainuun ja Kainuun liiton rahoituksen muutosta ja uuden painopistealan syntymistä (datatalous, -analytiikka). Hanke oli Kainuun liiton rakennerahastotoiminnan historian suurin yksittäinen hanke, EU- ja valtion rahoituksen ollessa 4,2 milj. euroa.

Eurooppalainen suurteholaskennan yhteisyritys, EuroHPC Joint Undertaking (JU), tiivistää eurooppalaista suurteholaskennan yhteistyötä Euroopan unionin tukemana. Suomi osallistui EuroHPC-kilpailutukseen CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy:n (CSC) vetämän LUMI (The Large Unified Modern Infrastructure) -konsortion osana. Kilpailutukseen osallistumisen tavoitteena oli yhden maailman tehokkaimpiin lukeutuvien laskentaympäristöjen saaminen operoitavaksi Suomeen ja CSC:n ja Suomen roolin merkittävä vahvistaminen eurooppalaisessa ja maailmanlaajuisessa suurteholaskennan ekosysteemissä.

Kainuun liiton myöntämä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) rahoitus LUMI DC -hankkeelle edesauttoi EuroHPC:n supertietokoneen sijoittamista CSC:n Kajaanin datakeskukseen, samalla vahvistaen Kainuun ICT- ja datakeskusalan asemaa kotimaassa ja kansainvälisesti. LUMI DC -hankkeen konkreettinen toimenpide oli rakentaa vuosina 2019 – 2020 EuroHPC -datakeskus ja sen vaatimat tekniset tilat Renforsin Rannan yritysalueen Rata-rakennukseen. LUMI DC -hankkeen avulla toteutettiin myös datakeskuksen hukkalämmön hyötykäyttö. Tällä edistettiin Kainuun alueen vähähiilisyystavoitteita pienentämällä kaukolämpötuotannossa fossiilisten polttoaineiden käyttöä ja korvaamalla peräti 20 % koko kaukolämmön vuosittaisesta tuotannosta. LUMI DC -hankkeen tuloksena on moderni, erittäin kustannustehokas ja ympäristöystävällinen suurteholaskennan datakeskus, jonka rakentamisen ja operoimisen lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutukset ovat olleet merkittäviä kansainvälisesti, kansallisesti ja alueellisesti.

Kuva: LUMI DC –hanke, LUMI-supertietokone

3.3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)

Toimintalinjalla rahoitettiin ohjelmakauden aikana 1 124 hanketta. Hankkeille maksettiin julkista rahoitusta 450,3 milj. euroa, josta 64 % kohdistui erityistavoitteeseen 6.1, 32 % erityistavoitteeseen 7.1 ja 4 % erityistavoitteeseen 8.1.

Ohjelmalla ja hankkeilla on ollut kyky sopeutua uusiin äkillisiin tilanteisiin. Voimakas pakolaisten saapuminen ohjelmakauden alkupuolella, työllisyydenhoidon monet uudistukset ja korona-aika on monessa hankkeissa haastanut toimintaa. Muutoskyvykyys ja asiakasnäkökulma on vienyt hankkeita kuitenkin onnistuneesti eteenpäin.

Erityisesti Etelä- ja Länsi-Suomessa työllistämistä tuettiin moniammatillista yhteistyötä hyödyntäen. Henkilökohtaisella tuella ja lyhyillä valmennus- ja koulutusjaksoilla tuettu työllistymistä yhteistyössä koulutus-, sosiaali- ja työllisyysalojen toimijoiden kanssa. Itä-Suomessa onnistuttiin erityisesti yli 54-vuotiaiden työllistämässä ja ohjelmakauden alussa käytössä ollut ESR-rahoitteinen palkkatuki mahdollisti koulutusten ja valmennusten lisäksi, joustavan tavan henkilökohtaisiin työllistymispolkuihin. Pohjois-Suomessa korostuivat kuntien eri kohderyhmille keskittyneet työllistymistä edistävät hankkeet. Toimia on kohdennettu myös työnantajia aktivoiviin ja työyhteisöjä tukeviin toimenpiteisiin, joiden tavoitteena on työssä valmentaminen ja työssä pysymisen tukeminen.

Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin edistämisen hankkeissa keskiössä olivat johtamisen ja esimiestyön kehittäminen sekä työurien pidentäminen työelämän laatua kehittämällä, Korona-ajasta lähtien hankkeiden sisällöissä korostui etenkin työssä jaksamisen johtaminen sekä osaamisen kehittäminen erityisesti digitaalisuuteen liittyen.

Tasa-arvotemaahan liittyen on edistetty muun muassa naisyrittäjien- ja johtajien osaamista sekä tuettu toimia koulutuksen segregaaation lieventämiseksi. Monet tasa-arvoa edistäneet toimet ovat toteutuneet osana laajaa hanketta.

Hanke-esimerkit:

Sosiaalisia innovaatioita ja työtä julkisilla hankinnoilla (SIEPP)

Toteuttaja: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos

Toteutusaika: 1.4.2017 - 31.3.2020

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 426 720 euroa

Vastuuviranomainen: Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EUR2014-hankekoodi: [S20958](#)

Lisätietoja hankkeesta: [Sosiaalisia innovaatioita ja työtä julkisilla hankinnoilla \(SIEPP\) - Rakennerahasto](#)

Hankkeen tavoitteena oli luoda työllistymismahdollisuuksia heikossa työmarkkina-asemassa oleville henkilöille (pitkäaikaistyöttömät, nuoret, maahanmuuttajat, osatyökykyiset). Tavoitetta toteutettiin kehittämällä työllistämisehdon käyttöä Helsingin ja Vantaan kaupunkien julkisissa hankinnoissa. SIEPP oli myös kansainvälisen yhteistyön ESR-hanke. Kumppanina oli Ruotsin kansallinen hankintaviranomainen Upphandlingsmyndigheten. Kansainvälisiä vertaisoppimisen työpajoja ja työpaketteja järjestettiin kymmenen ja viisi opintomatkaa Eurooppaan toteutui. Kansainvälisen hankeryhmän yhteinen tavoite oli oppia lisää työllistämisehdon soveltamisesta julkisissa hankinnoissa.

Kehittämishankkeessa tähdättiin työllisyysvaikutuksiin, jotka saavutettiin hyvin Helsingin ja Vantaan osahankkeissa. Työpaikkoja syntyi hankkeen aikana odotetusti 48 hankintasopimuksen yhteyteen. Lisäksi solmittiin n. 90 kpl työllistämisehtoja sisältävää hankintasopimusta, joissa työpaikat realisoituvat myöhemmin.

Työllistämisehdon käyttö julkisissa hankintasopimuksissa vakiintui sekä Helsingissä että Vantaalla ja kaupunkien sisäiset toimintaprosessit jäsentyivät. Hanketoteuttajien ja yhteistyöverkoston osaaminen vahvistui. Kokemus erilaisten työllistämistapojen ja hankintasopimusten yhteensopivuudesta karttui. Hanke antoi panoksensa hankinnoilla työllistämisen kansalliseen jatkokehittämiseen ja mm. hankinnoilla työllistämisen vauhdittamisohjelmaan.

Helsingin Kansallismuseossa toteutettiin toukokuussa 2019 avoin seminaari ja hankkeen työpaja innovatiivisista hankinnoista ja niiden työllisyysvaikutuksista. Kuva: Veera Laurila

PerhEke - Perhehoito elinkeinona

Toteuttaja: Kiteen Evankelisen Kansanopiston kannatusyhdistys ry

Toteutusaika: 1.10.2018 - 28.2.2022

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 460 974 euroa

Vastuuviranomainen: Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EURA2014-hankekoodi: [S21430](#)

Lisätietoja: [Perhehoito - Kiteen evankelinen kansanopisto](#)

Hankkeessa pilotoitiin uusia perhehoidon toimintamuotoja kuten kiertävän perhehoitajan tehtävää ja perhehoitajuutta yrittäjämutoisesti eli ammatillisena perhehoitona. Hanke toi sekä näkyvyyttä, että valmiita prosessikuvauksia elinkeinon kehittämiseksi edelleen ja nämä jäävätkin toimintaan uusille hyvinvointialueille hankkeen päättyttyä. Perhehoito tuli näkyviin myös haasteellisten työllistymisolosuhteiden joustavana vaihtoehtona, jossa voi työskennellä myös osatyökykyisenä vaikka muutamia tunteja päivässä, eläkkeeltä käsin, hybridiyrittäjänä tai perinteisesti 24/7-perhehoitajana.

Hankkeen aikana löydettiin yli 200 perhehoidosta kiinnostunutta henkilöä ja heistä asiakkuuteen noin 150 henkilöä. Asiakkaista perhehoidon tehtäviin valmentautui n. 90 henkilöä ja heistä yli puolet toimii tänäkin päivänä perhehoidon tehtävissä. Yrittäjyyden osalta hanke sai toteutettua tavoitteen perhehoidon itse ostamisesta, eli hankkeen aikana aloitti yrityksiä, joista perhehoitoa voi nyt ostaa itse.

Hankkeessa tuotettiin paljon uutta tiedotusmateriaalia kuvin, tekstein, videoin ja some-kanavien kautta. Tämä materiaali jää auttamaan koko Suomen Te-palveluiden ja perhehoidon verkostoja asian edelleen kehittämisessä. Yksi merkittävä tulos on vahvan toimijaverkoston luominen perhehoitoa kehittävien ihmisten

hyödyksi. Verkosto jää toimimaan ja myös kasvamaan myös tulevaisuudessa, tukien koko perhehoidon elinkeinon edistämistä.

Kiteen Evankelinen
KANSANOPISTO

Prikka kiertoon

Toteuttaja: Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö sr

Toteutusaika: 1.4.2021 - 31.8.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 762 677 euroa

Vastuuviranomainen: Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EUR2014-hankekoodi: [S22392](#)

Lisätietoja: [Kiertotalous-hanke Prikka kiertoon toimii Oulussa | Diakonissalaitos](#)

Prikka kiertoon -toiminnasta tehty video: hdl.emmi.fi/l/MKnz75KqL--6

Prikka kiertoon -hanke tarjosi erilaisia sosiaalisen työllistämisen mahdollisuuksia työelämän ulkopuolella, haasteellisessa työmarkkina-asemassa oleville oululaisille. Hankkeen toimintaa osallistui 466 henkilöä. Keskitetty hävikkiruokalogistiikkakeskus tarjosi työkokeilun, palkkatukityön ja työllistymistä edistävää ryhmätöimintää kohderyhmän henkilöille. Keskukseen työtehtävät ovat matalan kynnyksen tehtäviä ja niitä voi tehdä, vaikka ei ole aikaisempaa kokemusta alalta. Toiminta vahvasti osallisuuden kokemusta ja edisti koulutus- ja työelämään siirtymistä. Keskus tarjosi viikoittain noin 20–30 henkilölle mielekästä, osallisuutta tukevaa toimintaa. Hankkeen toimintaan osallistui 43 ruoka-apua tarjoavaa toimijaa sekä yli 50 lahjoittajaa, joilta haettiin ylijäämäruokaa. Logistiikkakeskuksen verkostoon tuli toimijoita, jotka eivät aikaisemmin lahjoittaneet ylijäämäruokaa hyväntekeväisyyteen. Hankkeen aikana keskuksen toimintamallia kehitettiin kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Tämän hankkeen jälkeen organisaatiot jatkavat logistiikkakeskuksen toimintaa ja käynnistävät ruoka-apua ja yhdenvertaista osallisuutta edistävän hankkeen. Hankkeen toteuttivat Helsingin Diakonissalaitos sr päätoteuttajana sekä Oulun kaupunki, Oulun Diakonialaitoksen säätiö sr, Oulun Ev.Lut Seurakuntayhtymä ja DIAK-ammattikorkeakoulu Oy osatoteuttajina. Hanke on saanut jatkoa myös uudella ohjelmakaudella: [Hyötyruoka - hanke sai jatkoa | Diakonissalaitos](#)

Kuva: Prikka kiertoon -esittelyvideo

3.4. Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)

Toimintalinjalla rahoitettiin ohjelmakauden aikana 945 hanketta. Hankkeille maksettiin julkista rahoitusta yhteensä 378,5 milj. euroa, josta 57 % kohdistui erityistavoitteeseen 9.1 ja 43 % erityistavoitteeseen 9.2.

Toimintalinjan hankkeissa korostuivat nuorten koulutuksessa pysyminen, aliedustettujen kohderyhmien tuki ja yritysten tarpeisiin vastaavan koulutuksen kehittäminen erityisesti teknologia-, sote- ja luovilla aloilla. Koronapandemian jälkeen sosiaalisen arjen haasteet vaikuttivat osallistujien saavuttamiseen ja osaamispoluille kiinnittymiseen. Osallistujien sitoutumiseen liittyvät kysymykset edellyttivät toimijoilta nopeaa reagointia ja toimintatapojen uudelleenmuotoilua. Toimintalinja oli suosituin hakijoiden keskuudessa, ja hankeideoita oli runsaasti tarjolla.

Erityistavoitteen 9.1. hankkeilla edistettiin oppilaitosten ja yritysten yhteistyötä, työpaikalla oppimista ja ohjausta. Erilaisten oppijoiden tueksi kehitettiin moniammatillisia tukirakenteita. Suomen kielen oppimisen tueksi ja erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille kehitettiin oppimispolkuja.

Erityistavoitteessa 9.2. hankkeissa korostuivat digitalisaatio, tekoäly, robotiikka ja toiminnan automatisointi. Työelämän vaatimusten muuttuessa ESR-rahoitukselle on ollut kova kysyntä työssä olevan työvoiman osaamisen päivittämiseksi. Työvoiman osaamisen kehittäminen näkyi erityisesti Itä-Suomen hankkeissa, mutta vastaavia hankkeita toteutettiin myös muualla Suomessa. Kasvu- ja rakennemuutosaloja tukevaa osaamista lisättiin myös rinnakkaisilla ESR- ja EAKR-toimenpiteillä. Sosiaali- ja terveyssektorin työvoiman rekrytointihaasteisiin on myös pyritty hakemaan ratkaisua. Vammais- ja vanhustenhoivaan on haettu vetovoimaa hyvällä johtamisella ja koulutuksen kehittämisellä yhdessä työelämän kanssa.

Hanke-esimerkit:

RUUTI – sukupuolisensitiiviset ura- ja työpaikkaohjauksen mallit

Toteuttaja: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.9.2018 - 31.12.2020

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 424 822 euroa

Vastuuviranomainen: Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EURA2014-hankekoodi: [S21354](#)

Lisätietoja: [RUUTI - sukupuolisensitiiviset ura- ja työpaikkaohjauksen mallit - Rakennerahasto](#)

Hankkeessa järjestettiin sukupuolisensitiivistä urasuunnitteluvalmennusta opiskelijoille. Valmennuksissa opiskelijoiden itsetuntemus ja tietoisuus omista vahvuuksista lisääntyivät ja urasuunnitelmat selkeytyivät. Oman osaamisen markkinointi vahvistui. Hankkeessa kehitettiin myös ohjaajien ja opettajien sukupuolisensitiivisen ohjauksen tietotaitoa. Heidän tietoisuutensa koulutusten eriytymisestä lisääntyi ja heille tuotettiin ja koottiin erilaisia, tasa-arvoon liittyviä kohtaamisen malleja ja menetelmiä. Työpaikkojen ohjaajat kiinnittivät huomiota sukupuolelle ei-typillisen opiskelijan ohjaamiseen soveltamalla, pilkkomalla ja opettamalla ammattialan työtehtäviä tukemalla ja eriyttämällä opetusta. Esihenkilöiden kanssa käytiin keskustelua tasa-arvoisen rekrytoinnin edistämisestä ja tasa-arvoisen työnantajabrändin merkityksestä. Ohjeissa ja oppaissa pyrittiin sukupuolisensitiivinen työote konkretisoimaan ja viestimään selkeästi.

Hankkeen ensisijaisena tuloksena saatiin heräteltyä tasa-arvoiseen ja sukupuolisensitiiviseen ohjaukseen liittyvää keskustelua ja mielipiteitä. Hankkeen tuloksena sukupuolisensitiivinen ohjaus käsitteenä, sukupuolituneiden koulutusalojen näkyväksi tekeminen organisaatioissa ja kehittämisympäristössä huomioitiin paremmin. Hankkeen aikana yhteistyöverkostoissa käynnistyi puhe sukupuolisensitiivisestä ohjauksesta erityisesti opintojen nivelvaiheissa.

Työharjoitteluohjaamisen kehittämishanke (HoksHarkka)

Toteuttaja: Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.5.2022 - 30.4.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 94 885 euroa

Vastuuviranomainen: Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EUR2014-hankekoodi: [S22819](#)

Lisätietoja: <https://www.jamk.fi/fi/projekti/hoksharkka>

Hankkeessa toteutettiin sosiaali- ja terveysalan työharjoitteluista kokemusten pohjalta käsikirjoitettuja, teatterin esittämiä videoita. Humorististen videoiden tavoitteena oli muuttaa alan työkuultuuri opiskelijaharjoittelijoita kannustamaan ja osallistamaan suuntaan ja nostaa esille sosiaali- ja terveysalan oppilaitosten ja työpaikkojen välisen vuorovaikutuksen ja työpaikkaharjoittelujen ohjaamisen kehittämisen tarpeet. Videoiden avulla pyrittiin lisäämään vuoropuhelua aiheesta ja kasvattamaan opiskelijoiden harjoittelujen positiivisia ja osallistavia kokemuksia. Videot toivat näkyväksi työkuultuurin sekä kohtaamis- ja tunnetaitojen merkityksen alan kiinnostavuuden ja alalle kiinnittymisen näkökulmasta. Videoissa huomioitiin myös työelämän monimuotoisuusymmärrys ja tuotiin esille erilaisten työntekijöiden potentiaali sosiaali- ja terveysalalla.

Digiportaati - Digitaalisuudella kasvua liiketoimintaan

Toteuttaja: Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.10.2018 - 30.9.2021

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 1 652 678 euroa

Vastuuviranomainen: Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EUR2014-hankekoodi: [S21489](#)

Lisätietoja: [Digiportaati - digitaalisuudella kasvua liiketoimintaan - Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu](#)

Hankkeessa kehitettiin eteläsavolaisten yritysten digiosaamista. Yritysneuvojat tekivät 278 yrityksen kanssa osaamiskartoituksen, jolla kartoitettiin yrityksen osaamisen ja kehittämiskohteiden kautta yrityksen toiminnalle keskeiset osaamiskuilut. Tämän jälkeen yritykset pystyivät kehittämään osaamistaan hankkeen tarjoamilla koulutuksilla ja sparrauksella. Koulutuksia järjestettiin yritysten tarpeiden mukaan ja eri tasoisina (startti, hyödyntäjä, mestari). Kaikkien koulutusten tavoitteena oli vahvistaa yritysten liiketoimintaa. Maksullisten koulutusten lisäksi järjestettiin maksuttomia digi-infoja, jotka olivat kaikille avoimia.

Hankkeessa kehitettiin digisparrausmalli, jonka avulla opastettiin paikallisia yrityksiä kohti tavoitteellisempaa liiketoiminnan kehittämistä. Sparrauksessa jokaisen yrityksen kanssa sovittiin yksi ensisijainen kehittämistavoite ja sen onnistumista arvioitiin konkreettisilla mittareilla. Koulutuksiin osallistui 134 yritystä ja digisparraukseen 60 yritystä. Hankkeen aikana julkaistiin myös tärkeimmät opit sisältävä Pk-yrityksen digiopas. Yritysten lisäksi hankkeessa koulutettiin yritysneuvoja ja päivitettiin heidän digiosaamistaan. Koulutuksiin osallistui 132 yritysneuvojaa.

Ydinasia - Kielellinen saavutettavuus sosiaali- ja terveyspalveluissa

Toteuttaja: Suomen Humanistinen Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.2.2021 - 31.12.2022

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 374 798 euroa

Vastuuviranomainen: Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EUR2014-hankekoodi: [S22327](#)

Lisätietoja: [Ydinasia - Kielellinen saavutettavuus sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa « Hankkeet - Humak](#)

Ydinasia-hanke kehitti sosiaali- ja terveyspalvelujen henkilöstön kielelliseen saavutettavuuteen liittyvää osaamista. Osaamisen kehittäminen sisältää niin vuorovaikutustaitojen kuin alan ympäristöjen ja palvelujenkin kehittämisen. Lyhyesti, hankkeen päätyttyä sosiaali- ja terveysalan toimintaympäristöt ja palvelut olivat kielellisesti saavutettavampia kaikille. Hankkeen toiminta-alueena oli Pohjois-Savo. Hankkeen toteuttajina olivat Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak) ja Savonia-ammattikorkeakoulu (Savonia). Lisäksi sosiaali- ja terveysalan yhteistyökumppaneina hankkeen osatoteuttajina olivat Kuopion kaupungin perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueet ja Siilinjärven sosiaali- ja terveyspalvelut.

Tarve kielellisen saavutettavuuden osaamisen kehittämiseen nousee muun muassa muuttuneesta lainsäädännöstä (esim. digipalvelulaki), yhä moninaistuvammasta asiakaskunnasta, palvelujen digitalisoitumisesta sekä pyrkimyksestä palvelujen kustannustehokkuuteen. Kielellinen saavutettavuus pyrkii varmistamaan muun muassa sen, että ihmiset ymmärtävät ja tulevat ymmärretyiksi palvelujen äärellä. Kielellisen saavutettavuuden toteutuessa itsemääräämisoikeus ja osallisuuden kokemukset toteutuvat varmemmin.

3.5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)

Toimintalinjalla rahoitettiin ohjelmakauden aikana 561 hanketta, joille maksettiin julkista rahoitusta 198,8 milj. euroa.

Hankkeissa keskeisessä roolissa oli moniammatillisen yhteistyön ja verkostojen hyödyntäminen kaikista heikoimmassa asemassa olevien tukemisessa. Vaikka tavoitteena olikin työllistymisen polulla eteenpäin pääseminen, oli useat kohderyhmäläiset vielä ihan polun alkuvaiheessa. Vahvasti nousi esiin mm. ylisukupolvinen syrjäytyminen. Toimintaympäristön muutokset heijastuivat kohderyhmään. Toisaalta digitalisaation lisääntyminen mahdollisti uusien osallistujien tavoittamisen, mutta samaan aikaan digitaalisesti syrjäytyneiden tilanne muuttui yhä haastavammaksi. Hankkeet ovat sisältäneet kohderyhmän tarpeiden mukaisia henkilökohtaisia palvelupolkuja, joilla pirstaloitunut palvelutarjonta on kohderyhmän näkökulmasta saatu asiakasystävällisemmäksi.

Maahanmuuttajien, maahanmuuttajaäitien- ja perheiden kotoutumista ja yhteiskuntaan integroitumista on kehitetty hankkeissa. Luontolähtöisiä ja taideperustaisia menetelmiä on hyödynnetty sosiaalisen kuntoutumisen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukemisessa erityisesti nuorten sekä päihde- ja mielenterveyskuntoutujien palveluissa.

Valtakunnalliset hankkeet SOKRA ja Solmu ovat toimineet hyvänä tukirakenteena toimintalinjan hankkeille ja myös alueellisissa hankkeissa on käytetty Solmu-hankkeen kehittämää työ- ja toimintakyvyn itsearviointimenetelmä Kykyviisaria, joka mittasi osallistujien toimintakykyä ennen ja jälkeen toimenpiteiden.

Erityisesti Itä-Suomessa on toimintalinjassa kokeiltu kansalaistoimijalähtöisen kehittämisen aktivointia kaupunkialueilla. Toiminta on järjestynyt eri paikkakunnilla ja tavoitteena on ollut löytää toimia, joilla tavoitetaan ohjelman haastavat kohderyhmät ja mahdollistetaan pientenkin järjestötoimijoiden hanketyö. Järjestöjen merkitys on ollut kasvussa koko ohjelmakauden aikana.

Hanke-esimerkit:

Moodi

Toteuttaja: Vantaan kaupunki

Toteutusaika: 1.3.2018 - 31.12.2020

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 360 660 euroa

Vastuuviranomainen: Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EURA2014-hankekoodi: [S21249](#)

Lisätietoja: [Taide osana nuorten ohjausta Moodi-hankkeessa - Rakennerahasto](#)

Hankkeessa edistettiin sosiaalipalveluiden ja etsivän nuorisotyön yhteistyötä sekä laajempaa monialaista yhteistyötä järjestämällä yhteisiä työpajoja. Monialaisuutta ja eheämpiä palvelupolkuja rakennettiin järjestämällä nuorten parissa työskenteleville eri alojen ammattilaisille aamukahvittelaisuuksia ja työpajoja, joiden tavoitteena oli levittää tietoa kotiin jumiutuneiden, palveluiden ulkopuolella olevien kohtaamiseen liittyvistä teemoista, sekä auttaa ammattilaisia verkostoitumaan ja tuntemaan yhteisten nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisia paremmin.

Hankkeessa kehitettiin kotiin jääneen nuoren ohjaamiseen keskittyneet Heijastuksia-toimintamalli. Toimintamalli juurrutettiin Vantaan etsivän nuorisotyön kotiin vietävään työhön. Hankkeen toiminnassa mukana olleiden nuorten aikuisten hyvinvointi ja toimintakyky koheni. Nuoret saivat voimaantumisen ja onnistumisen kokemuksia, heidän kykynsä hoitaa itse asioitaan sekä luottamus palveluita kohtaan kasvoi, sosiaalisten tilanteiden ahdistus lievittyi. Lisäksi nuoret pääsivät kokeilemaan erilaisia taidemuotoja itseilmaisun tukena. Nuoret saatiin kiinnittymään tarvitsemiinsa palveluihin. Pitkällä tähtäimellä nuorten saavuttamat yksilölliset tavoitteet sekä luottamus palveluita kohtaan lisäävät mahdollisuuksia opiskeluun ja työllistymiseen.

Pelaten duuniin!: Digi- ja kilpapelaaamisella kohti osallisuutta, hyvinvointia sekä työ- ja toimintakykyä

Toteuttaja: Jyväskylän Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.3.2021 - 30.11.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 360 660 euroa

Vastuuviranomainen: Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EUR2014-hankekoodi: [S22365](#)

Lisätietoa: www.jamk.fi/pelatenduuniin

Pelaten duuniin!: Digi- ja kilpapelaaamisella kohti osallisuutta, hyvinvointia sekä työ- ja toimintakykyä -hankkeessa edistettiin työelämän ulkopuolella olevien nuorten ja nuorten aikuisten työelämään kuntoutumista vahvistamalla heidän hyvinvointiaan, sosiaalista osallisuuttaan sekä työelämävalmiuksiaan digi- ja kilpapelaaamisesta hyödyntämällä. Lisäksi hankkeella lisättiin ymmärrystä digipelaamisen merkityksestä työelämän ulkopuolella olevien nuorten ja nuorten aikuisten hyvinvoinnin, sosiaalisen osallisuuden ja työelämävalmiuksien vahvistamisen tukemisessa.

Kuva: www.jamk.fi/pelatenduuniin

Pohjois-Savon Varikko -hanke

Toteuttaja: ViaDia Pohjois-Savo ry

Toteutusaika: 1.1.2015 - 31.12.2017

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 863 649 euroa

Vastuuviranomainen: Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EUR2014-hankekoodi: [S20011](#)

Varikko-hankkeella tuettiin erityisesti väestöryhmiä, joiden sosiaalinen osallisuus on uhatuin ja jotka tarvitsevat työ- ja toimintakyvyn parantamista ja sosiaalisen osallisuuden tukemista ennen työllistymistään avoimille työmarkkinoille. Hankkeen asiakasryhminä on tavoitettu pitkäaikaistyöttömiä, asunnottomia, rikoskierteissä olevia ja kulttuuritaustansa vuoksi vaikeasti työllistyviä henkilöitä.

Varikko-hankkeessa kehitettiin toimintamalleja ja asiakkaiden tarpeista lähteviä matalan kynnyksen palveluja yhteistyössä kuntien sosiaalihuollon ja terveys- ja kuntoutuspalveluiden, työ- ja elinkeinohallinnon, rikosseuraamusviraston sekä ViaDia-yhdistysten kanssa. Oma ohjaaja-toimintamalli on kehitetty kohtamaan asiakkaan todellinen tuen tarve ja tukemaan asiakkaan etenemistä kohti jatkopolkuja. Oma ohjaaja-toimintamalli vastaa kokonaisvaltaiseen tuen tarpeeseen, jossa asiakkaan tarpeet, toiveet ja tuki kohdentuvat oikea-aikaisesti.

Motari on Varikko-hankkeessa kehitetty kartoitusjakso, jolla asiakkaan työtoimintaan tulemistä voidaan tukea ilman sanktioita. Motarilla asiakkaan kanssa kartoitetaan hänen työelämävalmiuksiaan sekä työkykyään. Kokemusasiantuntijuus on ollut hankkeessa vahvana läsnä.

Kaiku - Toiminnallinen kuntoutusohjaus ja neuvonta työelämään

Toteuttaja: Eduro-säätiö sr

Toteutusaika: 1.2.2022-30.9.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 317 683 euroa

Vastuuviranomainen: Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EUR2014-hankekoodi: [S22759](#)

Lisätietoa: [Kaiku – Toiminnallinen kuntoutusohjaus ja neuvonta työelämään - Eduro](#)

Kaiku-hankkeessa kehitettiin matalan kynnyksen helposti saavutettava palvelumalli, jossa asiakkaat ja asiakkaan verkosto saavat apua työelämäkuntoutukseen liittyvissä asioissa. Hankkeessa tiivistettiin kuntoutustoimijoiden yhteistyötä asiakkaan joustavien siirtymien turvaamiseksi palvelusta toiseen. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa kehitettiin työelämäkuntoutuksen digitaalinen neuvontapalvelu. Toisessa vaiheessa mallinnettiin työelämäkuntoutuksen ohjauspalvelun malli, joka pitää sisällään kaikki palveluohjaksen tasot. Mallinnuksen aikana jäsennettiin työelämäkuntoutuksen ohjauksesta hyötyvät asiakkaat (asiakaskriteerit) ja asiakasta hyödyttävä verkostoyhteistyö. Palvelumalli pilotoitiin Rovaniemen kaupungin työllisyyspalveluiden ja työllisyyden kuntakokeilun asiakkaiden kanssa, mutta sen toiminnan rakenne on levitettävissä ja sovellettavissa myös muihin kuntiin.

Kuva: <https://eduro.fi/project/kaiku-toiminnallinen-kuntoutusohjaus-ja-neuvonta-tyoelamaan/>

3.6. REACT-EU -toimenpiteet, EAKR

Toimintalinjalla rahoitettiin ohjelmakauden aikana 1 353 hanketta. Hankkeille maksettiin julkista rahoitusta yhteensä 193,5 milj. euroa, josta 65 % kohdistui erityistavoitteeseen 12.1 ja 35 % erityistavoitteeseen 12.2. REACT-EU -rahoituksella edistettiin maakuntien koronapandemiaan liittyvien selviytymissuunnitelmien toteuttamista.

Etelä-Suomessa REACT-EU-rahoituksella pystyttiin tukemaan monipuolisesti toimijoiden pyrkimyksiä hyödyntää digitalisaatiota hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi. Uudenlaiset digitaaliset ja resurssiviisaat ratkaisut, laajat kiertotalousratkaisut sekä yksittäisten kierrätysmateriaalien hyödyntämismahdollisuudet nousivat vahvasti esiin.

Länsi-Suomessa uusien ohjelmasisältöjen myötä saatiin mukaan uusia elinkeinoelämän tarpeita ymmärtäviä toteuttajia. REACT-EU-hankkeiden lyhyt toteutusaika aiheutti kuitenkin uusia haasteita. Toisaalta nopeat kokeilut ja testit lisäsivät yritysten kiinnostusta hankkeisiin, sillä tuloksia saatiin käyttöön nopeasti.

Itä-Suomessa REACT-EU:sta rahoitettiin useita matkailun kehittämishankkeita sekä digitalisaation ja datan hyödyntämisen kehittämistä eri toimialoilla.

Pohjois-Suomessa keskeisiä teemoja olivat digitaalisten palveluiden ja ympäristöjen kehittäminen, matkailun jatkuvuuden säilyttäminen ja vastuullisuus. Uusien aloitteita ja kokeiluja tuettiin ja toimintaa kehitettiin 3D-tulostamisesta sote-alan teknologiaan - esim. uudet digitaaliset ratkaisut terveysalan palveluita ja toimintamalleja uudistavissa start up-yrityksissä.

Hanke-esimerkkejä:

Kestävän kasvun kehitysympäristöjen toteutuspolku (KETO)

Toteuttaja: Espoon kaupunki, Aalto-yliopisto, VTT, Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia

Toteutusaika: 1.6.2021 – 31.8.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 1 790 700 euroa

Vastuuviranomainen: Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EUR2014-hankekoodi: [A77567](#)

Lisätietoa: [Kestävän kasvun kehitysympäristöjen toteutuspolku KETO 2021-2023 | Kestävä kehitys | Espoon kaupunki](#)

Kestävän kasvun kehitysympäristöjen toteutuspolku oli Espoon kaupungin, VTT:n, Aalto-yliopiston ja Omnian yhteishanke, jonka avulla edistettiin Suomen kestävän kasvun ohjelman tavoitteita vahvistamalla yksityisiä ja julkisia kumppanuuksia ja kehitettiin tutkimusinfrastruktuuria kohti vihreän siirtymän ja digitaalisuuden kasvavia markkinoita. Espoon ja koko Uudenmaan vahvuuksia ovat monipuolinen ja kansainvälinen elinkeinotoiminta, vahva verkottuneisuus sekä kehitys- ja innovaatiotoiminta.

Hanke loi edellytyksiä sille, että Otaniemi–Keilaniemi-alueelle rakentuu ainutlaatuista älypylvästeknologiaa hyödyntävä tutkimus- ja kehitysympäristö energian ja liikkumisen ratkaisuille, Keran alueelle kehittyä kansainvälisesti tunnettu puhtaan ja älykkään rakentamisen alue sekä Kiviruukkiin muodostuu ketterä koetointaympäristö ruokajärjestelmän ja kiertotalouden demonstraatioille. Kehitysympäristöjen toimenpiteet toteutettiin yhteistyössä Espoon kaupungin, VTT:n, Aalto-yliopiston ja Omnian sekä useiden kumppaniryitysten ja muiden toimijoiden kanssa.

Hankkeen kautta aktivoitiin ja toteutettiin suuri määrä toimenpiteitä. Kestävän kasvun merkitys, arjen sujuvuus ja kestävyys viestittiin laajasti kohderyhmille ja yhteistyössä myös heidän kanssaan. Tavoitteena oli, että muutos vihreään siirtymään ja digitaalisten ratkaisujen hyödyntämiseen arjessa vauhdittuisi. Toisaalta tämä luo myös positiivista kysyntää ja ohjaa siten myös kehitystyötä. Markkinointi ja viestintä tukevat muutosta ja näyttävät esimerkeillä myös suuntaa. Projekti toi yhä selvemmin näkyväksi sen, miten kaupungit, tutkimuslaitokset, oppilaitokset, yritykset ja kansalaiset voivat olla osa vihreän siirtymän ja ilmastonmuutoksen ratkaisua. Kehitysympäristöjen hyödyntäminen ja kehitystyö on jatkunut myös hankkeen jälkeen.

RD Physicsin kanssa yhteistyössä toteutetussa kaiutintyöpajassa asukkaat pääsivät tutustumaan kiertotalouteen käytännössä. Osallistujat valmistsivat itselleen kaiuttimet kierrätetyistä elementeistä ja kaiuttimen kuori tulostettiin 3D-printterillä. Työpaja oli osa KETO-hankkeen Vihreän siirtymän demonstraatioita. Kuva Margit Lindholm.

Ruokamaakunta Nyt! - 11 000 vuotta eteläkarjalaista gastronomiaa jatkuvassa kattauksessa

Toteuttaja: Suomen Humanistinen Ammattikorkeakoulu Oy, Lappeenrannan kaupunki/Lappeenrannan museot, LAB-ammattikorkeakoulu, Kulttuuritila Nuijamies ry

Toteutusaika: 01.09.2022-30.11.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 243 749 euroa

Vastuuviranomainen: Uudenmaan liitto

EUR2014-hankekoodi: [A78744](#)

Lisätietoa: [Ruokamaakunta nyt!](#)

Hanke tähtäsi Etelä-Karjalan nostamiseen kiinnostavaksi ruokamatkailukohteeksi hyödyntämällä historiatietoa maakunnan ruokaperinteistä kivikaudelta nykyaikaan. Tavoitteen asettelu kytkeytyi European Region of Gastronomy -tittelin (ERG) vuoden 2024 hakuun, jossa Etelä-Karjala oli mukana yhdessä Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan kanssa. Titteli myönnettiin alueelle tammikuussa 2023.

Etelä-Karjalalla oli havaittu olevan omaleimaisen ruokakulttuurin tarjonnassa ja esilletuomisessa vielä paljon kehittämistarpeita, jotta maakunnassa voitaisiin olla vuodelle 2024 myönnetyn Saimaa European Region of Gastronomy -tunnustuksen tavoitteiden tasolla. Covid 19 -pandemian kaltoin kohtelemat matkailu-, tapahtuma- ja ravintola-ala tarvitsivat Etelä-Karjalassakin uusia kilpailutekijöitä sekä päivittyvää osaamista ja uudenlaisia tapoja toimia selvitäkseen kriisin yli. Kestävästi tuotettu, laadukas ja omaleimainen ruokatarjonta oli tunnistettu merkittäväksi keinoksi erottautumiseen kilpailijoista ja uusien asiakasryhmien houkuttelemiseen maakuntaan.

Etelä-Karjalassa oli vuosina 2018-2019 julkaistu laaja maakuntahistoriateos, jonka sisällöt ansaitsivat laajemman yleisön. Teoksissa on paljon tietoa myös alueen ruokahistoriasta ja siihen liittyviä tarinoita, joiden avulla voidaan elävöittää maakunnan yritysten ruokatarjontaa. Vanhoissa ruokaperinteissä on lisäksi piirteitä, joiden kautta voidaan edistää kestäväää ruokatuotantoa ja tukea maakunnan vähähiilisyystavoitteita.

Ruokamaakunta Nyt!

11 000 vuotta eteläkarjalaista gastronomiaa jatkuvassa kattauksessa

Viljaklusterin Pilot-Plant (+ investoinnit)

Toteuttaja: Lab-ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.9.2021-31.8.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 184 813 euroa

Vastuuviranomainen: Uudenmaan liitto

EUR2014-hankekoodi: [A77843](#) (kehittämishanke) ja [A77904](#) (investoinnit)

Lisätietoa: <https://lab.fi/fi/projekti/viljaklusterin-pilot-plant>, <https://viljaklusteri.fi>

Päijät-Hämeessä toimii aktiivisesti Suomen mittavin ja monipuolisin viljaosaamisen keskittymä. Vuonna 2003 perustettu Päijät-Hämeen Viljaklusteri on alueen viljanviljelijöiden sekä viljaraaka-ainetta jalostavien yritysten muodostama yhteistyöverkosto. Viljaklusterin Pilot Plant -hankkeen päätavoite oli muodostaa yritysten ja LAB-ammattikorkeakoulun yhteistyössä kehitysalusta Päijät-Hämeen viljaklusterin tuotteiden ja liiketoiminnan kehittämiseksi tähtäimenä nopea reagointi pandemian aiheuttamaan tuotteiden kysynnän muutokseen sekä kansainvälisiltä markkinoilta tulevan liikevaihdon kasvu ja siten alueen elinvoimaan vaikuttaminen. Investointihankkeessa käynnistettiin kehitysalustan rakentaminen nopeavaikutteisilla investoinneilla.

Copyright: <https://viljaklusteri.fi/aineistopankki/>

Premium – erityisen erottuvat elintarvikkeet

Toteuttaja: Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.4.2022-31.8.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 159 040 euroa

Vastuuviranomainen: Pirkanmaan liitto

EUR2014-hankekoodi: [A78727](#)

Lisätietoa: [PREMIUM - erityisen erottuvat elintarvikkeet - SeAMK Projektit](#)

PREMIUM-hanke toi ratkaisuja Etelä-Pohjanmaan ruoka-alan mikro- ja pk-yritysten kokemuksiin haasteisiin. Se tapahtui kehittämällä ruoka-alan yritysten osaamista nostaa maakunnassa tuotettujen elintarvikkeiden ja juomien tasoa korkean lisäarvon premium-tuotteiksi kuluttajaymmärryksen syventämisen avulla.

Tavoitteiden saavuttamiseksi hankkeessa lisättiin Etelä-Pohjanmaalla toimivien mikro- ja pk-kokoisten elintarvikeyritysten ymmärrystä erityisesti X-, Y- ja Z-sukupolvien kuluttajatarpeista ja ostotottumuksista, nostettiin yritysten osaamista korkean lisäarvon tuotteiden kehittämisessä sekä vahvistettiin aktiivisen kuluttajan roolia elintarvikkeiden tuotekehitysprosessissa digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen.

Pohjanmaan Tekno 4.0

Toteuttaja: Oy Merinova Ab

Toteutusaika: 1.10.2021-30.6.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 197 369 euroa

Vastuuviranomainen: Pirkanmaan liitto

EUR2014-hankekoodi: [A78630](#)

Pohjanmaan Tekno 4.0 -hankkeella edistettiin teollista digitalisaatiota Pohjanmaan pk-yrityksissä aktivoimalla ja kannustamalla maakunnan alueella toimivia pk-yrityksiä hyödyntämään toiminnoissaan nykyistä enemmän digitaaliuutta ja automaatiota sekä robotiikkaa. Hankkeessa syntyi välittömänä tuloksena kaksi yhdessä laajan yritysjoukon kanssa pilotoitua ohjelmaa, Alkavat ja Edistyneet -ohjelmat, joiden avulla innostettiin yritykset yhdessä oppimaan ja kehittymään digitalisaation ja automaation sekä robotiikan hyödyntämisessä ja käyttöönotossa. Välittömiä tuloksia olivat myös kuusi simuloitua tuotannon tehostamisen casea, joiden tarkoitus oli innostaa yrityksiä oman tuotannon kehittämisessä.

Hankkeen avulla lisättiin yritysten tietämystä ja osaamista digitalisaation ja automaation sekä robotiikan mahdollisuuksista oman tuotannon tehostamisessa sekä tuottavuuden avaintekijöiden analysoinnissa ja parantamiskeinoista. Hankkeen ohjelmien avulla kannustettiin myös yrityksiä käynnistämään omia tki-hankkeita.

TTG - Koneistettujen metallitiivistesteiden valmistuksen automatisointi

Toteuttaja: Tampereen tiivisteteollisuus Oy

Toteutusaika: 13.7.2021-31.1.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 76 071 euroa

Vastuuviranomainen: Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EUR2014-hankekoodi: [A77782](#)

Globaalien päästövähennystavoitteiden ja kiristyneiden laatukriteerien myötä tarve aiempaa vaativammille metallitiivistesteille ja sovitelevyille on kasvamassa. Tähän tarpeeseen pyrittiin vastaamaan kehittämällä jo nyt markkinoiden johtavaa tiivistesteiden koneistusosaamista investoimalla automatisoituun koneistussoluun. Uudella koneistussolulla pystytään vastaamaan kysyntään nopeammin, entistä laadukkaammin ja kustannustehokkaammin. Lisäksi investointi mahdollistaa uuden tuotantoteknologian, eli robotiikan käyttöönoton sekä vahvistaa mittaus- ja merkkäuskyvykkyyttä. Koneistussolun tuomat tarjouskyselyt erikoistuotteista tuovat

myös suunnitteluosastolle lisätöitä ja lisäävät yrityksen aineettoman ammattitaidon ja suunnitteluosaamisen vientiä ulkomaille.

Fly Savonlinna - Silta Saimaalle

Toteuttaja: Savonlinnan Seudun Matkailu Oy

Toteutusaika: 1.9.2021-31.8.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 508 400 euroa

Vastuuviranomainen: Etelä-Savon maakuntaliitto

EURA2014-hankekoodi: [A78297](#)

Hanke tähtäsi ulkomaalaisten matkailijoiden määrän kasvattamiseen Savonlinnan seudulla, erityisesti koronapandemian jälkeisenä aikana, kun matkailijat arvostavat entistä enemmän väljyyttä ja terveysturvallisuutta. Hankkeen avulla Savonlinnan ja Saimaan aluetta markkinoitiin kansainvälisesti useiden mediavierailujen ja kampanjoiden kautta, mikä toi alueelle laajaa näkyvyyttä. Tuloksena syntyi lukuisia erilaisia julkaisuja, jotka tavoittivat satoja tuhansia matkailijoita. Lisäksi hankkeessa onnistuttiin pidentämään matkailusesonkia charter-lentojen käynnistämisen myötä.

Kuva: <https://www.savonlinnatravel.fi/fly-savonlinna>

Ilmastoviisas Merilappi

Toteuttaja: Suomen metsäkeskus - Finlands skogscentral

Toteutusaika: 1.2.2022-30.6.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 286 897 euroa

Vastuuviranomainen: Lapin liitto

EURA2014-hankekoodi: [A78628](#)

Lisätietoja: ilmastoviisasmerilappi.fi – Ilmastoviisas Meri-Lappi -hankkeen sivusto

Ilmastoviisas Meri-Lappi hankkeella pyrittiin edesauttamaan alueen kuntien, yritysten ja kuntalaisten käytännön toimia, joita tarvitaan vihreän siirtymän vauhdittamiseksi. Hankkeen valmisteluvaiheessa yhteiskunnassa ja monilla toimialoilla kärsittiin vielä akuutista koronaviruksesta. Ilmastoviisas Meri-Lappi -hankkeen toteuttamisen kautta kunnat saivat lisäresursseja ja -osaamista ilmastoasioihin liittyvään selvitys- ja kehittämistyöhön. Lisäksi yritysten ja kuntalaisten aktivointiin voitiin panostaa kohdekunnissa erilaisten tapahtumien ja sisältöjen kautta.

ILME-hankkeessa käynnistettiin alueellinen ilmastotyö ja sen ympärille luotiin Ilmastoviisas Meri-Lappi viestintäkanavat. Kuntien ilmastotyöryhmissä mietittiin kuntien strategisia valintoja ja ilmastotyön kehittämistä osana kunnan ydintoimintaa. Lisäksi kuntien kanssa yhteistyössä toteutettiin vähähiilisen rakentamisen pilottiselvitykset kaikille kunnille. Aktivointitoimissa kannustettiin yrityksiä ja kuntalaisia investoimaan uusiutuviin ja kestäviin ratkaisuihin.

Rakentamisen vihreä siirtymä

Toteuttaja: Karelia Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.8.2021-31.12.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 381 723 euroa

Vastuuviranomainen: Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

EURA2014-hankekoodi: [A77270](#)

Lisätietoja: <https://rakentaminen.karelia.fi/projektit/rakentamisen-vihrea-siirtyma/>

Hankkeen päätavoitteena oli tunnistaa rakentamisen vähähiilisiä ratkaisuja ja prosesseja sekä edistää niiden käyttöönottoa. Osatavoitteena oli lisätä vähähiiliseen rakentamiseen liittyvää materiaali-osaamista sekä käynnistää ja tukea tarvittavia tuote- ja menetelmäkehitysprosesseja; nopeuttaa digitalisaation hyödyntämistä rakentamisen prosesseissa erityisesti rakennustyömaiden ja vähähiilisyyden näkökulmista; ja vahvistaa Karelia-ammattikorkeakoulun rakennustekniikan insinöörikoulutuksen osaamista ja valmiuksia vastata alan uusiin osaamistarpeisiin.

Tuloksena hankkeen sidosryhmät saivat ajantasaista tietoa valmisteilla olevista rakentamisen vähähiilisyyden säädöksistä, rakennusten elinkaaren hiilijalanjäljenarvioinnista, ympäristöselosteista, organisaatioiden toiminnan päästöjen arvioimisesta, materiaalien, rakentamisen ja rakennusten käytönaikaisten päästöjen vaikuttamisen keinoista rakennushankkeissa sekä tietomallien ja eri digitaalisten teknologioiden hyödyntämisen mahdollisuuksista työmaavaiheessa. Hankkeessa tuotetut oppaat ja työkalut tukevat osaltaan toimijakohtaisten tuote- ja menetelmäkehitysprosessien käynnistymistä sekä koko toimialan vähähiilisyystavoitteiden toteutumista. Näiden edellä mainittujen osaamisen siirron toimenpiteiden lisäksi Karelia-amk:n opiskelijat siirsivät hankkeessa toteutettujen opinnäytetöiden kautta tietoa rakentamisen alan yrityksiin.

Kuva: Lighthouse Joensuu (Ville Mertanen).

Biokaasusta fossiilitonta biovetyä ja puhdasta energiaa – GREENE

Toteuttaja: Oulun Yliopisto

Toteutusaika: 1.7.2021-30.9.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 325 996 euroa

Vastuuviranomainen: Pohjois-Pohjanmaan liitto

EURA2014-hankekoodi: [A77845](#)

Lisätietoja: [GREENE | Oulun yliopisto](#)

Hankkeessa kehitettiin ja pilotoitiin uusi katalyyttinen termokemiallinen menetelmä biovedyn valmistamiseksi. Menetelmä mahdollistaa kustannustehokkaan ja joustavan paikallisen vedyntuotannon. Tällä hetkellä biokaasusta rikastetaan metaania polttoainekäyttöön eikä erotettua hiilidioksidia juurikaan hyödynnetä, vaan se vapautetaan ilmakehään. Biokaasun reformointi ($\text{CH}_4 + \text{CO}_2 \rightarrow 2\text{H}_2 + 2\text{CO}$) on potentiaalinen biovedyn valmistusmenetelmä. Lähtöaineiden lähes täydellisen hyödyntämisen lisäksi biovedyn tuotannossa syntyvä biogeeninen hiilimonoksidi voidaan kierrättää ja hyödyntää prosessien raaka-aineena tai energialähteenä.

GREENE-hankkeessa kehitettiin menetelmä biokaasun lähes 100-prosenttiseen hyödyntämiseen. Menetelmän pilotointia varten suunniteltiin ja rakennettiin kenttäkokeisiin soveltuva liikuteltava laitteisto, jota hyödynnetään tulevaisuuden hankkeissa kenttäkokeissa myös todellisella biokaasulla. GREENE-hankkeessa suunnit-

teltu ja rakennettu pilot-mittakaavan laitteisto soveltuu hajautettuun energiantuotantoon. Biokaasun jalostaminen biovedyksi laajentaa biokaasun hyödyntämispotentiaalia ja tekee biokaasun tuotannosta taloudellisesti kannattavampaa. Kun biometaanin korvataan biovedyllä, voidaan siirtyä uusiin teknologioihin esimerkiksi sähköntuotannossa ja polttokennojen käyttö polttomoottoreiden sijaan tulee mahdolliseksi myös pienissä tuotantoyksiköissä. Tämä puolestaan johtaa alhaisempiin käyttökustannuksiin ja biomassan energiasisällön tehokkaampaan hyödyntämiseen koko tuotantoyksikön elinkaaren ajan.

Kansainvälinen matkailu takaisin kasvun tielle

Toteuttaja: Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy

Toteutusaika: 1.5.2021-31.12.2022

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 361 995 euroa

Vastuuviranomainen: Pohjois-Pohjanmaan liitto

EURA2014-hankekoodi: [A77539](#)

Lisätietoja: [Kansainvälinen matkailu takaisin kasvun tielle - Naturpolis](#)

Hankkeen tavoitteena oli kansainvälisen saavutettavuuden palauttaminen koronaviruksen edeltävälle tasolle sekä sen kasvu jatkossa ”uuden normaalin” terveysturvallisuusympäristössä. Markkinointikampanjoissa hyödynnettiin erityisesti digitaalisia kanavia, mutta markkinointia toteutettiin myös ns. perinteisen mainonnan, esimerkiksi printti- ja lehtimainonnan kautta. Markkinointikampanjoiden lisäksi toteutettiin yhteensä 5 matkanjärjestäjien tutustumismatkaa 4 eri lähtöalueille, sekä 4 media- ja vaikuttajamatkaa hankealueille.

Hankkeessa toteutettiin Lapin Ammattikorkeakoulun kanssa matkailun turvallisuussuunnitelmat Ruka-Kuusamon, Taivalkosken ja Syötteen alueille. Matkailun turvallisuussuunnitelmat parantavat alueiden valmiutta ja reagointia mahdollisiin uusiin kriiseihin, sekä vahvistavat matkailualueiden kilpailukykyä erityisesti kansainvälisillä markkinoilla. Matkailualueille muodostui omat matkailun turvallisuusverkostot, jotka jatkavat alueiden turvallisuuden kehittämistä hankkeen jälkeen.

Venäläisten yöpyjien puuttuminen näkyy kansainvälisten rekisteröityneiden yöpyjien tilastoissa. Kansainvälisten yöpymisten kohdalla ei saavutettu vuoden 2019 yöpymisten määrää. Globaaleista kriiseistä huolimatta kansainvälinen matkailu kehittyi hankkeen aikana hyvin Kuusamon lentoaseman matkustajamäärän uuden ennätyksen myötä.

Huippuosaamisella maailmalle - Lisää vientiä metallien 3D-tulostuksella (M3D)

Toteuttaja: Oulun yliopisto

Toteutusaika: 1.6.2021-30.6.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 381 200 euroa

Vastuuviranomainen: Pohjois-Pohjanmaan liitto

EURA2014-hankekoodi: [A77901](#)

Hankkeessa edistettiin Pohjois-Pohjanmaan pk-yritysten kansainvälistymistä ja vientiä sekä vahvistettiin niiden kilpailukykyä ja liiketoimintaa lisäämällä tuotanto-osaamista ja alan verkostoitumista. Hanke tuotti monipuolisesti tietoa metallin 3D-tulosteiden, erityisesti jauhepetimenetelmän, laatuun ja sen parantamiseen liittyen sekä katsauksen myös muiden metallitulostusmenetelmien erityispiirteisiin ja ominaisuuksiin, jotta yrityksillä olisi paremmat valmiudet valita sopiva tulostusmenetelmä sovelluskohteen mukaan.

Hanke tarjosi alueen yrityksille mahdollisuuden vertailla eri tulostusmenetelmien suorituskykyä, laatua ja kilpailukykyä ensimmäisenä Suomessa, sillä vaihtoehtoisia valmistusmenetelmiä ei oltu tutkittu aktiivisesti tai lainkaan aiemmin Suomessa. Hankkeen tuloksena alueen yritykset voivat hyödyntää tuotannossaan näistä menetelmistä saatua tutkimustietoa. Metallitulostukseen liittyvä osaaminen Nivalan tuotantostudiossa on

kasvanut uudelle tasolle hankkeen myötä ja sitä siirtyy edelleen alueen yrityksiin raporttien, pidettyjen tilaisuuksien ja suorien yrityskeskustelujen avulla sekä edelleen tulevissa hankkeissa, joihin tämä hanke on luonut erinomaisen pohjan. Hankkeen tuloksena julkaistaan n. 25 kansainvälistä vertaisarvioitua tieteellistä julkaisua.

Metsäteollisuuden sivuvirtojen jalostus arvotuotteiksi, pilot-laitos

Toteuttaja: Innomost Oy

Toteutusaika: 10.5.2021-31.5.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 499 560 euroa

Vastuuviranomainen: Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EURA2014-hankekoodi: [A77453](#)

Yksi Keski-Suomen ELY-keskuksen merkittävimmistä REACT EU:n EAKR-rahoituksista kohdentui teollisuuden sivuvirtoja hyödyntävän, pilottikoon tuotantolaitoksen investointeihin. Hankkeessa Innomost Oy rakensi Kokkolan suurteollisuusalueelle pilot-laitoksen, jossa voidaan käsitellä jopa 1000 tonnia koivukuorta vuosittain. Tuotteina saadaan koivukuorijauheita ja koivukuoriuutteita ja -lostettuna kosmetiikkateollisuuden raaka-aineiksi ja tulevaisuudessa tuotteita myös muille teollisille sovellusalueille.

Kuva: www.innomost.com

Kierthon 2.0

Toteuttaja: Lestijärven kunta

Toteutusaika: 1.9.2021-31.8.2023

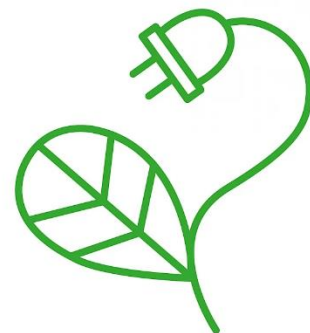
Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 245 459 euroa

Vastuuviranomainen: Keski-Pohjanmaan liitto

EURA2014-hankekoodi: [A78141](#)

Hankkeen kotisivu: [Kierthon 2.0](#)

Hanke tutki biopohjaisen energian kysynnän edellytyksiä Kaustisen seutukunnan alueella. Hankkeen tavoitteena oli luoda edellytyksiä uusiutuvan energian liiketoiminnalle ja erityisesti biokaasun ja sen jatkojalosteiden käytön lisäämiselle alueella. Hankkeen toimenpiteiden tuloksena saatiin arvokasta tietoa uusiutuvan energian ja biokiertoalouden nykytilasta, verkostojen ja toimijoiden tarpeista ja vaatimuksista seudulla. Biokaasutuotannon investointikynnystä madallettiin hankkeen toteuttamien selvitysten tuottamien tiedon, kustannuslaskelmien ja -arvioiden sekä laskentatyökalujen avulla. Hankkeessa syntyi toimintamalli, johon sitoutuvat toimijat voivat edistää paikallisen biokaasuekosysteemin syntymistä.

KIERTH₂ON

3.7. REACT-EU -toimenpiteet, ESR

Toimintalinjalla rahoitettiin ohjelmakauden aikana 322 hanketta. Hankkeille maksettiin julkista rahoitusta yhteensä 85,2 milj. euroa, josta 54 % kohdistui erityistavoitteeseen 12.3 ja 46 % erityistavoitteeseen 12.4.

Toimintalinja kohdistui koronapandemiasta kärsineisiin henkilöryhmiin ja yrityksiin. Hankkeilla tuettiin yritysten ja yrittäjien muutoskyvykkyyttä ja sopeutumista muuttuvaan toimintaympäristöön ja digitaitojen kehittämistä. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan toi lisähaasteita yrityksille ohjelmakauden lopussa, mikä vähensi sitoutuneisuutta hanketoimintaan. Monen yrittäjän arjessa oman liiketoiminnan ylläpitäminen meni etusijalle.

Erityistavoitteen 12.3 rahoituksella on edistetty erilaisten henkilökohderyhmien ja organisaatioiden digitaitoja. Mukana on ollut julkisia toimijoita, yrityksiä ja kolmannen sektorin toimijoita. Tärkeää kohderyhmää ovat olleet mm. maahanmuuttajat, koulutuksessa olevat sekä opetus- ja ohjaushenkilöstö. Hankkeissa on kehitetty digitaalisia oppimisympäristöjä ja etäopetuksen menetelmiä.

Hankkeilla on edistetty palvelujen saavutettavuutta ja yhteisöllisyyttä sekä parannettu työhyvinvointia digitaalisia palveluita lisäämällä. Digitaitojen kehittäminen oppilaitoksissa on kohdistunut sekä opiskelijoihin että opettajiin.

Erityistavoitteen 12.4 rahoituksella on edistetty yritysten ja niiden henkilöstön valmiuksia ja muutoskyvykkyyttä, parannettu yritysten johdon osaamista kriisitilanteissa, edistetty työhyvinvointia ja tuettu yritysten vihreää siirtymistä ja innovointia. Rahoitus on ollut tärkeä osa muutoskyvykkyyden tukena koronapandemian jälkeen.

Erityistavoitteessa on parannettu työhyvinvointia, edistetty verkostoitumista ja vertaisoppimista sekä tuettu vihreää siirtymää ja vastuullista yritystoimintaa. Rahoitusta on ohjattu eniten digiosaamisen, muutoskyvykkyyden ja vihreän siirtymisen tukeen. Matkailu, hyvinvointiala ja digiosaamisen kehittäminen näkyvät vahvasti hankkeissa.

Hanke-esimerkkejä:

Tekoäly tutuksi

Toteuttaja: LAB ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.10.2021-31.8.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 234 379 euroa

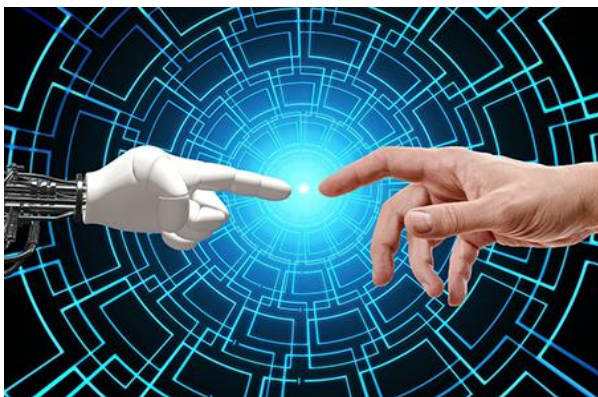
Vastuuviranomainen: Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EUR2014-hankekoodi: [S22620](#)

Lisätietoja: [Tekoäly tutuksi](#) | [Rakennerahastot](#)

Hankkeessa lisättiin tekoälyn tunnettuutta ja hyödyntämistä päijäthämäläisissä ja eteläkarjalaisissa mikro- ja pk-yrityksissä ja organisaatioissa. Hanke järjesti webinaareja ja verkostoitumistilaisuuksia, joissa tekoälyn erilaisia käyttötapoja tarkasteltiin eri alojen näkökulmista. Tekoälyn käyttöä suunnitteleville yrityksille tuotettiin hankkeessa malli, joka auttaa toimijoita ottamaan käyttöön tekoälyratkaisuja. Tekoäly tutuksi yrityksille - näin onnistut tekoälyprojektissa - malli löytyy Tekoäly tutuksi –hankkeen [www-sivuilta](#). Malli auttaa ymmärtämään, minkälaisia ratkaisuja tekoäly tarjoaa juuri omaan yritykseen ja miten kannattaa lähteä liikkeelle.

Hankkeessa tuotettiin myös ”Tekoäly tutuksi” -opintojakso mikro- ja pk-yritysten henkilöstölle, itsensä työllistäjille, työttömille ja muille kiinnostuneille. Opintojakso on tarjolla avoimen AMK:n kautta. Lisäksi tuotettiin video ja podcasteja eri aloilta.

Verkkokauppa 2.0

Toteuttaja: Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.9.2021-31.10.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 171 804 euroa

Vastuuviranomainen: Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EURA2014-hankekoodi: [S22645](#)

Lisätietoja: [Verkkokauppa 2.0 - SAMK – Satakunnan ammattikorkeakoulu](#)

Kyseessä oli Satakunnan ammattikorkeakoulun REACT-EU -hanke, joka auttoi innovatiivisella tavalla pieniä kivijalkayrittäjiä luomaan tuotteilleen tilausmahdollisuuden verkon kautta. Pienillä yrityksillä on heikommin resursseja toteuttaa verkkokauppaa eli tämä idea liittyi koronan tuomiin rajoituksiin ja muutuskäpykykyteen. Lisäideana oli myös luoda kokemusasiantuntijoista koostuva verkosto eli mukana oli jo verkkokauppaa toteuttavia yrittäjiä. Näin saatiin mukana olevat yrittäjät samalle viivalle. Hankkeen avulla parannettiin myös yritysten hyvinvointia ja kilpailukykyä osaamista ja verkostoitumista lisäämällä.

Yritysten muutuskäpykykyys, vihreä siirtymä ja digitalisaatio (React Itä-Suomi)

Toteuttaja: Karelia Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.11.2022-31.12.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 569 894 euroa

Vastuuviranomainen: Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EURA2014-hankekoodi: [S22912](#)

Marraskuussa 2022 käynnistyneen hankkeen tavoitteena oli tukea pohjoiskarjalaisia sekä pohjois- ja etelä-savolaisia yrityksiä Covid-19-pandemian aiheuttamasta kriisistä toipumisessa tarjoamalla ammattikorkeakoulujen verkostoyhteistyönä yrityksille uutta osaamista, mikro-opintokokonaisuuksia ja sparrausta, joilla edistetään yritysten ja niiden henkilöstön valmiuksia sekä muutuskäpykykyä.

Hankkeessa järjestettiin vuoden 2023 aikana 45 info- ja sparraustilaisuutta, joihin osallistui yhteensä 191 yritystä tai toimijaa. Hankkeessa järjestettyjen tilaisuuksien keskeisenä tavoitteena oli tarjota uutta osaamista ja tietoa mikro-opintokokonaisuuksista sekä herättää kiinnostus lyhytkestoiseen työn lomassa tapahtuvaan oppimiseen ja tätä kautta mikro- ja pk-yritysten tavoittaminen opintopolulle.

Hankkeessa kartoitettiin yritysten osaamisen kehittämistarpeita sekä kehitettiin uusia mikro-opintoja tukemaan yritysten työn lomassa tapahtuvaa oppimista. Hankkeessa kehitettiin 20 uutta osaamiskokonaisuutta tukemaan yritysten muutuskäpykykyä, vihreää siirtymää ja digitalisaatiota. Lisäksi ammattikorkeakoulujen

kehittämistoimenpiteiden kautta on syntynyt uusia toimintamalleja ja artikkeleja, joita tullaan hyödyntämään jatkossa.

Luova REAKTIO! Uutta arvoa luovat verkostot

Toteuttaja: Savonia-ammattikorkeakoulu oy

Toteutusaika: 2.8.2021-30.11.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 447 357 euroa

Vastuuviranomainen: Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EUR2014-hankekoodi: [S22600](#)

Lisätietoja: [Luova REAKTIO! Uutta arvoa luovat verkostot - Luova](#)

Hanke oli luova reaktio luovan talouden, matkailu- ja tapahtumatoimialojen yhteistoiminnan vahvistamiseksi, digitaalisen liiketoiminnan lisäämiseksi ja luovan talouden vaikuttavuuden edistämiseksi. Hankkeella tuettiin edellä mainittujen, Covid-19 pandemiasta eniten kärsineiden toimialojen yritysten muutoskyvykkyyttä.

Hankkeella luotiin ratkaisuja kohderyhmille:

- Digitaalinen liiketoiminta; digityökalujen hyödyntäminen liiketoiminnan toteuttamisessa ja markkinoinnissa
- Moderni tapahtumatuotanto; hybridiratkaisut toteutuksissa, erilaiset alustat, verkkototeutukset ja tekoälyn käyttö kokemuksellisuuden lisäämisessä
- Luovan osaamisen näkyvyyden lisääminen; osaamisen kehittymisen kautta osallistujat pystyvät tuomaan palveluita monipuolisemmin esille ja hyödyntämään siinä uusia tapoja

Keskeiset havainnot hankkeesta:

- Keinovalikoima osaamisen esilletuomiseen on laaja ja siihen tarvitaan erilaisia asiakasryhmiä ja luovan alan toimijoita palvelevia digiratkaisuja. Luovan talouden sektori on laaja, joilla kaikilla on erilaiset toimintatavat ja tarpeet.
- Ratkaisut, jotka edistävät luovan talouden näkyvyyttä, modernia tapahtumatuotantoa ja digitaalista liiketoimintaa ovat pitkälti samoja, jotka myös tuovat lisäarvoa käyttäjille ja asiakkaille. Esimerkkeinä: saavutettavammat palvelut, edullisemmat yksittäispalvelut, räätälöidyt ratkaisut, ajansäästö, kuluttamisen ja hankinnan helppous.
- Puutteita on edelleen paljon asiakaslähtöisen liiketoiminnan hallinnassa, sekä myynnissä ja markkinoinnissa.

Yhdessä kohti Kainuun matkailun tulevaisuutta

Toteuttaja: Kajaanin kaupunki/Kainuun ammattiopisto

Toteutusaika: 1.10.2021-31.12.2023

Toteutunut julkinen rahoitus yhteensä: 234 553 euroa

Vastuuviranomainen: Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

EUR2014-hankekoodi: [S22649](#)

Hankkeen päätavoitteena oli koronapandemiasta kärsineen Kainuun pk-sektorin matkailuyritysten digi- ja verkkotaitojen päivittäminen sekä osaamisen vahvistaminen osana yrityksen laatua, markkinointia ja kannattavuutta. Kohderyhmän digi- ja verkkotaitojen kehittämiseksi hankkeessa toteutettiin mm. yrittäjien

osaamisvajeita vastaavia koulutustoimenpiteitä ajankohtaisilla sisällöillä: sähköinen markkinointi ja viestintä, sisällöntuotannon kehittäminen, tuotteistaminen digitaalisiin kanaviin, asiakaspalvelu ja johtaminen verkko-ympäristössä, sähköinen taloushallinto, tietoturva ja matkustajien digitaalinen kuluttajansuoja sekä kestävä kehitys.

3.8. Tekninen tuki (EAKR ja ESR)

EAKR:n teknisellä tuella rahoitettiin ohjelmakauden aikana yhteensä 15 hanketta, joille maksettiin julkista rahoitusta 59,9 milj. euroa. Rahoitusta on käytetty koko ohjelman hallinto-, valmistelu- ja toimeenpanotehtäviä hoitavan henkilöstön palkka-, matka- ja hallintokuluihin niin hallintoviranomaisessa ja todentamisviranomaisessa kuin välittävissä toimielimissäkin. Tavoitteena oli huolehtia ohjelman tehokkaasta toimeenpanosta hallinnon kaikilla tasoilla.

Tiedotus ja viestintä sekä EAKR- että ESR-rahoituksesta oli aktiivista ja monikanavaista. Pääasiallinen viestintäkanava myös alueilla oli rakennerahastot.fi-sivusto sekä siihen kytkeytyvät some-kanavat. Ohjelmakauden lähestyessä loppuaan kiinnitettiin tulosten kokoamiseen ja niistä viestimiseen erityistä huomiota, samoin ohjelman sulkemiseen valmistautumiseen – esim. varautumalla maksatusmäärien kasvuun. Myös uuden ohjelmakauden käynnistyminen työllisti ohjelmakauden viimeisinä vuosina viranomaisia yhä enemmän - pääpaino viestinnässä ja kouluttamisessa siirtyikin jo uuden ohjelmakauden sisältöihin.

Teknisestä tuesta maksettiin myös maakunnan yhteistyöryhmien toiminnasta aiheutuvia kuluja. MYR:it ovat osallistuneet alueellisina kumppanuustoimieliminä myös uuden EU-ohjelmakauden valmisteluun. Koronapandemia toi osin pysyviäkin muutoksia myös MYR:ien työskentelytapoihin. Teknisellä tuella katettiin vain osa ohjelman hallinnoinnista aiheutuvista kuluista, merkittävä osa maksetaan rakennerahastohallintoon osallistuvien valtion viranomaisten toimintamäärärahoista ja maakunnan liittojen kuntarahasta.

ESR:n teknisellä tuella rahoitettiin kolmea hanketta, joille maksettiin julkista rahoitusta yhteensä 39,4 milj. euroa. Rahoituksesta suurin osa (97 %) käytettiin tietojärjestelmäkokonaisuuden rakentamiseen, jota on kuvattu tarkemmin luvun 4 kohdassa *Rakennerahastojen sähköiset palvelut / e-koheesio*.

Teknistä tukea käytettiin myös viestintään (2 %), jolla tehdään EU:n rakennerahastoista rahoitettavaa hanketoimintaa tunnetuksi, kerrotaan aikaan saaduista tuloksista ja tiedotetaan rahoitusmahdollisuuksista potentiaalisille hakijoille, kumppaneille sekä suurelle yleisölle. Keskeinen viestinnän väline on ohjelma-kaudella 2014-2020 ollut www.rakennerahastot.fi -verkkopalvelu. Hankkeella rahoitettua toimintaa on kuvattu tarkemmin loppukertomuksen luvun 6 kohdassa *Viestintä*. Tämän lisäksi viestinnän määrärahoja käytettiin kokousten ja tilaisuuksien kustannuksiin, jotka pääsääntöisesti järjestettiin etänä. Teknistä tukea käytettiin myös julkaisuihin sekä käännöskustannuksiin. Lisäksi ohjelmasta tehdyt arvioinnit rahoitettiin ESR:n teknisellä tuella (ks. tarkemmin luku 4).

REACT-EU:n EAKR-toimenpiteisiin liittyvää teknistä tukea käytettiin ohjelman muun teknisen tuen tavoin hallinto-, valmistelu- ja toimeenpanotehtäviä hoitavan henkilöstön palkka-, matka- ja hallintokuluihin niin hallintoviranomaisessa ja todentamisviranomaisessa kuin välittävissä toimielimissäkin – kuitenkin kohdittuen erityisesti REACT-EU:n hallinnoinnista aiheutuneisiin lisäkustannuksiin. REACT-EU-hankkeille tarjottiin samat koulutukset ja tuki kuin muillekin hankkeille. Koulutukset, hakuinfot ja muut tilaisuudet toteutettiin pääosin verkossa. *REACT-EU:n ESR-toimenpiteisiin liittyvää teknistä tukea* käytettiin erityisesti tietojärjestelmäkokonaisuuden päivittämiseen REACT-EU:n edellyttämillä lisäyksillä ja muutoksilla. REACT-EU-rahoituksen tarjoamista mahdollisuuksista viestittiin myös mm. rakennerahastot.fi -sivustolla.

REACT-EU:n teknisen tuen osalta siirryttiin ns. flat rate -menettelyyn, joten käytössä ei enää ollut erillisiä hankkeita.

4. OHJELMAN JA TOTEUTETTUIEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN VAIKUTTAVAT SEIKAT

Ohjelmakauden loppuvaiheeseen sijoittuneet maailmanlaajuiset kriisit – ensin koronapandemia v. 2020 ja kaksi vuotta myöhemmin Ukrainan sota muuttivat äkillisesti toimintaympäristöä, johon myös hankkeiden toteutuksessa oli sopeuduttava. Pandemia aiheutti useiden käynnissä olevien hankkeiden toimintaan viivästymistä eikä kansainvälisyystoimenpiteitä, matkoja, seminaareja tai vierailuja voitu toteuttaa suunnitellusti. Kokoontumisrajoitusten myötä hankkeissa siirryttiin etäyhteyksiin, mikä oli tuensaajille ajoittain haastavaa. Toisaalta digitalisaation nopea edistyminen ja erilaiset etätoteutuksen käytännöt mahdollistivat uusien kohderyhmien saamisen mukaan ja tiedon ja osaamisen laajemman levittämisen, mutta samaan aikaan se asetti haasteita erityisesti ESR:n seurantatietojen keräämiselle.

Ukrainan sota aiheutti osalle yrityksistä mm. vientiin ja kansainvälistymiseen liittyviä lisähaasteita, jolloin osallistumista hankkeisiin ei nähty aina mielekkäänä. Komponenttipula ja viivästyneet laitetoimitukset saivat hankkeissa aikaan tyhjäkäyntiä ja tarvetta hakea jatkoajkoja. Osaavan työvoiman heikentynyt saatavuus näkyi erityisesti ICT-, metalli- ja matkailualan hankkeissa.

Ohjelmakauden loppuvaiheessa hakijatahot olivat omaksuneet rahoitushakujen ja hankkeiden toteuttamisen käytännöt ja myös EURA 2014 -järjestelmä toimi jo hyvin tukien hankkeiden toteuttamista ja sulkemista. Siirtymä kahden ohjelmakauden välillä oli kuitenkin pitkä tuoden omat haasteensa - uuden ohjelmakauden viivästykset vaikuttivat myös vanhan kauden aikatauluihin.

Viestintä

Keskeisimmällä viestintätyökalulla rakennerahastot.fi -sivustolla oli keskimäärin 15 000 käyntiä kuukaudessa. Sivuja uudistettiin v. 2022 hallintoviranomaisen ja välittävien toimielinten yhteistyönä. Sivut toimivat suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Rakennerahastoviranomaisilla aiemmin käytössä olleen verkkopalvelun ekstranetistä siirryttiin v. 2022 Tiimerissä toimivaan AURA-aineistopankkiin, josta löytyi toiminnan kannalta keskeinen aineisto ja ohjeistus. Viestinnän painopiste oli pitkälti tulostietä ja siirtyi viime vuosina uuden kauden hankehakujen ja muun ajankohtaisen viestintään. Sosiaalisen median viestintää tehtiin yhdessä alueiden viranomaisten kanssa (Facebook, Twitter, YouTube).

Hallintoviranomainen on toteuttanut teemakampanjoita nettisivuilla ja sosiaalisessa mediassa. Eurooppapäivän yhteydessä on osallistuttu komission Suomen edustuston tilaisuuksiin hanke-esittelyillä. Lisäksi on osallistuttu mm. Europe in My Region -kampanjaan.

Hallintoviranomaisen rakennerahastoviestinnän ensisijaisia kohderyhmiä olivat välittävät toimielimet, muut viranomaiset, sidosryhmät, kansalaiset ja media. Välittävien toimielinten viestinnän kohderyhmiä olivat vastaavasti hakijat, hanketoimijat, muut viranomaiset, kansalaiset ja media.

Monet yksittäisten hankkeiden viestintätoimenpiteet saivat näkyvyyttä ja toimivat yhteiskunnallisen keskustelun herättäjinä. Rahoittavat viranomaiset vastasivat hakuajoista tiedottamisesta, hanketoimijoiden neuvonnasta ja ohjauksesta. Hakuajoista ilmoitettiin rakennerahastot.fi -verkkopalvelussa. Rahoittavilla viranomaisilla oli käytettävissään myös omia nettisivuja ja sosiaalisen median kanavia. Esimerkkinä alueellisesta tulostietä oli Pirkanmaan liiton Villimpi Länsi -sivusto.

Rakennerahastojen sähköiset palvelut / e-koheesio

Ohjelmakaudella 2014–2020 Suomessa käytettiin EAKR- ja ESR-rakennerahastotoiminnan hallinnointiin hajautettua selainpohjaista tietojärjestelmäkokonaisuutta (ns. hybridimalli), joka koostui neljästä erillisestä tietojärjestelmästä: EURA 2014-, TUKI 2014- (EAKR-yritystukihankkeet) ja Eval-järjestelmästä (Business Finlandin EAKR-hankkeet) sekä ESR Henkilö -palvelusta (hankkeisiin osallistuneiden henkilöiden aloitus- ja lopetusilmoitustiedot). Järjestelmistä oli lisäksi integraatiot mm. kirjanpito- ja maksuliikennejärjestelmiin sekä Verohallinnon järjestelmään.

Työ- ja elinkeinoministeriön omistama EURA 2014 -järjestelmä toimi koko rakennerahastotoiminnan hallinnoinnin pääjärjestelmänä, jonka ohjaamana kaikkien hankkeiden rahoitus- ja maksatuspäätökset tehtiin ja jonka tietojen perusteella toimitettiin mm. maksupyyntöjä ja kootut raportointitiedot Euroopan komissiolle sekä kansallisiin tarkoituksiin. Tietojärjestelmäkokonaisuudella täytettiin yleisasetuksen artiklan 125.2 d) -alakohdan ja komission delegoidun asetuksen (EU) N:o 480/2014 artiklan 24 mukaiset vaatimukset.

EURA 2014 oli Suomessa ensimmäinen tietojärjestelmä, jossa rakennerahastohankkeiden hakijat ja toteuttajat asioivat lakisääteisesti pelkästään sähköisesti: paperisia asiakirjoja ei edellytetty lainkaan. Hankehakijat ja -toteuttajat käyttivät järjestelmää vahvasti tunnistautuneina. Järjestelmä toimi välittävillä toimielimillä myös virallisena viranomaisen sähköisenä arkistona muodostamilleen asiakirjoille liitteineen.

EURA 2014 -järjestelmää kehitettiin vaiheittain aktiivisesti vuosien 2013 (toteutuksen aloitus) ja 2019 aikana. Järjestelmän ensimmäinen versio otettiin käyttöön ohjelmakauden toimeenpanon käynnistyttyä 5.5.2014, jolloin avattiin hankehakemusten täyttömahdollisuus sekä myöntövaltuuksien jako- ja hallinnointiominaisuudet. Hankepäätökset saatiin käyttöön loppuvuodesta 2014, maksatuspäätökset keväällä 2015, seuranta- ja loppuraportointi alkuvuonna 2016, komission menoilmoitus ja maksupyyntö loppuvuonna 2016, paikanpäällä tehtävät varmennukset alkuvuonna 2017, korjaavat toimenpiteet (mm. takaisinperintä) alkuvuonna 2018, hanketarkastustoiminnot kesällä 2018 sekä hankkeiden sulkeminen kesällä 2019.

Vuodesta 2020 alkaen hallintoviranomaisen resurssit kohdennettiin jo vahvasti seuraavan ohjelmakauden 2021–2027 digitaalisen palveluratkaisun kehittämisen ohjaukseen, minkä vuoksi ohjelmakauden 2014–2020 palveluissa panostettiin ainoastaan ylläpitoon ja välttämättömiin uudistuksiin. Vuosina 2020–2024 toteutettiin kuitenkin mittava alustanvaihto-operaatio, minkä aikana mm. EURA 2014 -järjestelmän toteutuksen aikaista teknistä velkaa korjattiin, tietokantatuote vaihdettiin, varusohjelmistoja päivitettiin ja siirrettiin järjestelmä uudelle palvelinlaitteistokokoonpanolle Valtoriin.

EURA 2014 -järjestelmässä oli ohjelmakauden toiminnan päättyessä 11 787 EAKR- ja ESR-hankkeen tiedot. Hankkeisiin sidottiin päätöksillä yhteensä n. 2,7 miljardia euroa EU:n ja valtion rahoitusta ja maksettiin yhteensä n. 2,4 miljardia euroa EU:n ja valtion rahoitusta. EURA 2014 -järjestelmän kehittämis- ja ylläpito-kustannukset vuosina 2012–2024 ilman arvonlisäveroa olivat yhteensä n. 31 miljoonaa euroa.

EURA 2014 -järjestelmää ja ESR Henkilö -palvelua ylläpidetään Euroopan komission asettaman säilytysvelvollisuuden vuoksi n. vuoteen 2035 saakka. Säilytysylläpidon aikana järjestelmät toimivat ainoastaan TEM:n sisäverkossa. Ennen järjestelmien lopullista tuhoamista siirretään kaikki pysyvästi säilytettäväksi määrätty asiakirja-aineisto Kansallisarkistoon.

5. OHJELMAN TOTEUTUS SUURALUEITTAIN

Etelä-Suomi

Etelä-Suomen alueella rahoittavina viranomaisina toimivat Uudenmaan liitto EAKR-rahoituksen ja Hämeen ELY-keskus ESR-rahoituksen (sis. 4 valtakunnallista ohjelmaa) sekä EAKR:n yritystukien ja toimintaympäristötukien osalta. Lisäksi Uudenmaan liitto ja Hämeen ELY-keskus toimivat rahoittajina kestävän kaupunkikehittämisen [6Aika-Strategiassa](#).

Hanketoimintaa Etelä-Suomessa

Etelä-Suomessa ohjelmakauden tarjoama varsin rajallinen rahoitus onnistuttiin hyödyntämään erittäin hyvin. Maakunnat muodostivat kehittämisen painopisteet alueillaan – linjaukset löytyivät maakuntaohjelmista sekä älykkään erikoistumisen strategioista. Näiden mukaan maakunnat suuntasivat rakennerahastorahoitusta, REACT-EU-rahoituksessa maakuntien selviytymissuunnitelmat olivat myös merkittäviä ohjaavia asiakirjoja.

Rahoitetuissa hankkeissa pk-yritysten kilpailukyvyn paranemiseen tähdättiin innovatiivisilla tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiohankkeilla sekä yhteiskehittämistä hyödyntäen. Yritysten elinvoimaisuutta edistettiin uusilla resurssiviisailuilla palveluilla ja ratkaisuilla. Vihreän talouden hankkeissa korostui kiertotalouden ja sen ekosysteemien edistäminen laaja-alaisia verkostoja hyödyntäen. Kiertotalouden hankkeissa tartuttiin muun muassa muovien kierrätyksen haasteisiin ja edistettiin korjausrakentamisen kiertotaloutta.

Keskeisessä roolissa oli myös verkostojen ja moniammatillisen yhteistyön hyödyntäminen ja kehittäminen sekä työllisyyden, osaamisen edistämisen, että osallisuuden teemoissa. Hankkeissa kokeiltiin rohkeasti uudenlaisia näkökulmia hyödyntäen esimerkiksi luovia menetelmiä ja pelillistämistä. Vaikka ESR-hankkeissa usein keskityttiin yksilöön ja hänen tilanteensa muutokseen, edistettiin samalla laajempia yhteiskunnallisia teemoja, kuten vihreää siirtymää ja muutoksiin sopeutumista.

Korona toi toimintakulttuurin muutoksen hankkeisiin, jo alkanut digitalisaatio otti voimakkaan loikan koronan myötä ja uudet digitaaliset työskentelymallit ottivat suuren roolin. Hyväksi koetut toimintamallit ovat jääneet elämään tämänkin jälkeen. Juuri kun tilanne näytti tasaantuvan, käynnistyi Ukrainan sota, jonka vaikutukset alkoivat piakkoin heijastua myös kentälle ja hankkeiden toimintaan. Elinkeinojen kehittämisen näkökulmasta vaikutuksia nähtiin esimerkiksi niissä kehittämishankkeissa, joissa yhteistyö suuntautui vahvasti Venäjälle tai venäläisiin asiakkaisiin. Myös tilapäistä suojelua saavien saapuminen alueelle heijastui hankkeiden tarjoamiin tukitoimenpiteisiin, lisäten tarvetta erilaisille palveluille kuin mihin hankkeet oli suunniteltu.

Loppuohjelmakaudesta REACT-EU-rahoituksella oli merkittävä rooli. Toimenpiteillä tuettiin alueiden elpymistä koronasta. Rahoituksella tuettiin erityisesti pk-yrityksiä, tki-toimintaa, digitaalista osaamista sekä yritysten ja niiden henkilöstön muutuskäyvyyden kehittämistä. Digitaalisuudella ja vihreällä siirtymällä oli keskeinen rooli rahoitettavissa hankkeissa. Vähähiilisuuden edistäminen nousi keskiöön monessa hankkeessa ja Etelä-Suomessa päästiin ohjelmassa asetettuun 25 % tavoitteeseen. Etelä-Suomessa on edistetty onnistuneesti pk-yritysten mahdollisuuksia kasvuun, kansainvälistymiseen ja uuteen liiketoimintaan. Kasvua on tavoiteltu erityisesti ulkomaan markkinoilta sekä niiltä aloilta, joilta nähdään löytyvän muun muassa älykkään erikoistumisen strategian mukaisesti mahdollisuuksia uudelle kasvuille. Alueelliset tutkimus-, kehitys- ja osaa-miskeskittymät sekä uusia innovaatioita synnyttävät ekosysteemit ovat arvokasta pääomaa maakunnissa ja uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen on keskeisessä roolissa. Rakennerahastoilla

on oma tärkeä roolinsa tki-toiminnan käynnistämisessä ja juurruttamisessa Etelä-Suomessa, joka on kasvu-
alusta ja veturi koko maan kansainväliselle menestykselle.

Erityisesti REACT-EU:n myötä korostui digitaalisen osaamisen parantaminen sekä työllistymisen edelly-
tyksenä että yritysten muutoksen tukena. Koulutuksen, ammattitaidon ja elinikäisen oppimisen osalta nousi
vahvasti esiin sekä digitaalisten että hybridiympäristöjen kehittäminen ja opettajien tukeminen niiden hyö-
dyntämisessä. Toisaalta korona-aika nosti esiin tiettyjen kohderyhmien erityiset tarpeet myös ei-digitaaliselle
ohjaukselle. Merkitystään on myös kasvattanut yritysten vihreä siirtymä sekä vastuullisuus yleisemminkin.

Etelä-Karjala

Etelä-Karjalan maakuntaan kohdentuneita EAKR-hankkeita rahoitettiin ohjelmakaudella yhteensä 109, joihin
myönnetty EU ja valtionrahoitus on ollut yhteensä reilu 23 miljoonaa euroa. REACT-EU-rahoituksella on
ohjelmakaudella toteutuneista hankkeista rahoitettu yhteensä 30 hanketta. REACT-EU-rahoituksen osuus
koko ohjelmakaudella myönnetystä EU- ja valtionrahoituksesta oli noin 5 miljoonaa euroa.

Hankkeiden loppuraporttien tietojen perusteella rahoitusohjelmakauden EAKR-rahoituksella edistettiin eni-
ten rahoitusohjelmakauden maakuntaohjelmien kärkitavoitteen ”Vihreä ja uusiutuva Etelä-Karjala”. Myös
kärkitavoitteen ”Yritteliäs ja osaava Etelä-Karjala” tavoitteita tuettiin merkittävästi rakennerahastokauden
hankerahoituksella.

Etelä-Karjalan alueelle kohdistuvia ESR-hankkeita rahoitettiin ohjelmakaudella yhteensä 79 ja niihin myön-
netty EU ja valtionrahoitus oli yhteensä reilut 12 miljoonaa euroa. Näistä REACT-EU-rahoituksella toteutet-
tuja on 18 hanketta.

ESR-hankkeilla edistettiin erityisesti rahoitusohjelmakauden maakuntaohjelmien Välitön ja välittävä Etelä-
Karjala tavoitteita.

Yritysten kehittämisavustusta myönnettiin 132 yritykselle yhteensä vajaa 9 miljoonaa euroa.

Hanke-esimerkkinä nostetaan esille [A78828 Vetyä, virtaa Kaakkoon](#)

Kanta-Häme

Kanta-Hämeeseen kohdentuneita EAKR-hankkeita rahoitettiin ohjelmakaudella yhteensä 59 kappaletta,
joista yhdeksän REACT-EU-rahoituksella. Myönnetty EU ja valtionrahoitus on ollut rahoituskaudella yhteensä
noin 11,2 miljoonaa euroa, josta REACT-EU-rahoituksen osuus on noin 1,9 miljoonaa euroa. Toimintalinjalle
1 myönnettiin noin 1,6 miljoonaa euroa yhdeksälle hankkeelle ja toimintalinjalle 2 noin 7,7 miljoonaa euroa
41 hankkeelle. Toimintalinjalle 2 kohdistui siis suurin osa rahoituksesta. Lukumäärältään eniten hankkeita
toteutti Hämeen ammattikorkeakoulu. Näistä hankkeista lukuisat kohdistuivat kuitenkin koko maakuntaan
ja olivat usean toteuttajan yhteishankkeita.

Hämeen liiton rahoitus toimintalinjalla 1 painottui yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistämiseen. Pai-
nopisteenä ja tavoitteena oli kansainvälistymisvalmiuksien vahvistaminen ja viennin edistämisen valmiuksien
tuki. Pk-yrityksille suunnattuja asiantuntijapalveluita kehitettiin ja toimenpiteitä kohdennettiin liiketoimin-
taosaamisen vahvistamiseen ja erikoistumiseen sekä verkostoyhteistyön luomiseen, uusien yhteistoiminta-
muotojen ja yritysklustereiden kehittämiseen.

Toimintalinjalla 2 kehitettiin tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymiä, vahvistettiin yritysten innovaatio-
toimintaa ja kehitettiin uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden ratkaisuja. Rahoitettavilla hankkeilla
tavoiteltiin uusia innovatiivisia avauksia, konkreettisia ja pysyviä tuloksia ja vaikuttavuutta.

Toimenpiteillä tuettiin Kanta-Hämeessä tunnistettuja vahvuuksia eli älykästä erikoistumista. Lukuisat hankkeet keskittyivät kiertotalouden ja digitalisaation ratkaisujen edistämiseen maakunnassa. Rahoitetut hankkeet kohdistuivat erityisesti älykkään erikoistumisen painopisteisiin ”Luonnonvarojen kestävä käyttö – biotalous ja kiertotalous” ja ”Valmistava teollisuus”. ”Rakennettu ympäristö ja palvelut” -painopisteessä rahoitettiin mm. asumiseen liittyviä hankkeita.

Kanta-Hämeen alueelle kohdistuvia ESR-hankkeita rahoitettiin ohjelmakaudella yhteensä 65 ja niihin myönnetty EU ja valtionrahoitus oli yhteensä hieman vajaa 13 miljoonaa euroa. Näistä REACT-rahoituksella toteutettuja on 14 hanketta.

Yritysten kehittämisavustusta myönnettiin 170 yritykselle yhteensä vajaa 11 miljoonaa euroa.

Hanke-esimerkkeinä nostetaan esille [A75581 FRUSH - Järkivihreä toimintamalli](#), [A75700 Houkuttelevat nykyasumisen konseptit Kanta-Hämeessä](#), [A74009 Robo Riksu](#) ja sen ESR-hankepari [S21720 Robo oppii](#)

Kymenlaakso

Vuoden 2023 alussa toteutettiin Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson liiton yhteinen REACT-EU EAKR-hankehaku Itä-Kaakko vetylaakson ja Kaakkois-Suomen matkailuyhteistyön kehittämiseen. Tässä liiton ko. ohjelmakauden viimeisessä haussa rahoitettiin yksi matkailu- ja kaksi vetyteemaista hanketta, tukirahoituksen ollessa näissä yhteensä n. 1,3 M€. Kymenlaaksossa oli liiton rahoittamana vuonna 2023 meneillään yhteensä 28 REACT-EU -hanketta, ja kaikkiaan 35 EAKR-hanketta. Kaikkiaan ohjelmakauden aikana Kymenlaakson liiton kautta rahoitettiin ja toteutettiin 139 hanketta.

Lukumäärältään eniten hankkeita toteuttivat Kymenlaakson/Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu ja seuraavina elinkeinoyhtiöt Cursor sekä Kouvola Innovation (Kinno). Rahoitukset jakautuivat vastaavasti. Nämä kolme hanketoimijaa toteuttivat yhteensä noin 75 % kaikista rahoitetuista hankkeista.

Maakunnalle yhtenä merkittävänä erityisosaamisalana on öljyntorjunta. Öljyntorjuntatyötä on kehitetty mm. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa ja sitä edeltäneessä Kymenlaakson ammattikorkeakoulussa yhtäjaksoisesti vuodesta 2002. Öljyntorjuntaosaaminen on kasvanut Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulussa merkittäväksi erityisosaamiseksi, jolla pystytään tukemaan Itämeren ja koko maan ympäristöturvallisuutta. Kehitystyössä on mukana useita organisaatioita ja sidosryhmiä, kuten muita oppilaitoksia ja viranomaisia, myös hanketoteuttajina.

Hankkeet ovat tuottaneet laajasti käyttöön otettuja tuloksia, joilla on ollut vaikutusta niin Suomen öljyntorjuntalainsäädännön kehitykseen kuin kansallisten toimintaohjeiden sisältöön ja käytännön toimijoiden yhteistyöhön. Teemaan liittyviä hankkeita ovat olleet kehittämisshanke [A75152 Öljyntorjunnan tutkimus- ja testausympäristö](#) ja tähän liittyvä investointihanke [A75160 Öljyntorjunnan tutkimus- ja testausympäristö, investoinnit](#) sekä [A77789 Digitaalinen merikarhu 2.0](#), jossa mm. luotiin digitaalisia oppimisympäristöjä ja turvallisuusharjoitukset öljyntorjunta- ja palontorjuntaharjoituksille yhdessä HaminaKotkan sataman sekä pelastuslaitoksen kanssa.

Kymenlaakson alueelle kohdistuvia ESR-hankkeita rahoitettiin ohjelmakaudella yhteensä 97 ja niihin myönnetty EU- ja valtionrahoitus oli yhteensä hieman vajaa 19 miljoonaa euroa. Näistä REACT-EU-rahoituksella toteutettuja on 16 hanketta.

Yritysten kehittämisavustusta myönnettiin 125 yritykselle yhteensä yli 9 miljoonaa euroa.

Päijät-Häme

Päijät-Hämeen liiton rahoittamia EAKR-hankkeita toteutettiin ohjelmakaudella 102, joista 87 maakunnallisella ja 15 ylimaakunnallisella rahoituksella. Suurimpana tuensaajana oli aiempien ohjelmakausien tapaan Lahden ammattikorkeakoulu LAMK Oy (nykyinen LAB-ammattikorkeakoulu Oy). Muita useamman hankkeen toteuttajia olivat mm. Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto - LUT, Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy sekä Lahden Seutu - Lahti Region Oy. Kaiken kaikkiaan hanketoteuttajia oli kuitenkin yli 30 ja kaikkiin erityistavoitteisiin saatiin vaivattomasti hyviä hankkeita ohjelman täysimääräiseen toteutukseen. Ohjelma-asiakirjan ohella rahoituksen suuntaamista on ohjannut vahvasti maakunnan strategiset painopisteet sekä älykkään erikoistumisen strategia ja tehtyjen arviointien perusteella voidaan todeta hankkeiden toteuttaneen näitä hyvin.

Hankkeissa on edistetty jalostusarvon nostamista tai uusien kasvualojen kokeilemistä. Uusista kasvualoista erityisesti kiertotalous ja puupohjaiset tuotteet ovat olleet esillä, samoin mm. liikuntaosaamisen vienti. Useiden hankkeiden kautta Päijät-Hämeen pienet ja keskisuuret yritykset ovat saaneet tarvittavaa tukea ja sparrausta kansainvälistymiseen. Yritysten keskinäinen tiedonjako ja hyvien käytänteiden soveltaminen, joita hankkeilla on viety eteenpäin, on tukenut alueen elinkeinoelämän vahvistumista kauttaaltaan. Kestävään kehitykseen ja ilmastotyöhön liittyvät tavoitteet ovat näkyneet hankekaudella hankkeiden sisällöissä ja oppilaitos-yritys-yhteistyössä. Hankekaudella toteutettiin useita energiatehokkuuteen liittyviä hankkeita ja kiertotalous nousi hankekaudella keskustelun valtavirtaan, mikä näkyi myös hankkeissa.

Ohjelmakauden rahoitus saatiin sidottua hankkeisiin jo hyvissä ajoin, joten koronan mukanaan tuomalle REACT-EU-lisärahoitukselle oli selvästi tilausta ja tähän uuden toimintalinjan 8 hakuun saatiin runsain määrin hyvin onnistuneita hankkeita aivan ohjelmakauden viimeisille toteutuskaukaille saakka. Toteutettujen hankkeiden vaikuttavuuden arviointia on tehty vielä toistaiseksi pienimuotoisemmin kuin olisi tarvetta.

Päijät-Hämeen alueelle kohdistuvia ESR-hankkeita rahoitettiin ohjelmakaudella yhteensä 96 ja niihin myönnetty EU ja valtionrahoitus oli yhteensä reilu 18 miljoonaa euroa. Näistä REACT-EU-rahoituksella toteutettuja on 26 hanketta.

Yritysten kehittämisavustusta myönnettiin 292 yritykselle yhteensä reilu 17 miljoonaa euroa.

Hanke-esimerkkeinä nostetaan esille [A73994 Western Lakeland Päijät-Häme](#), [A73073 #DigiLAHTI – Uutta kasvua digitaalisuudesta PK-yrityksille](#), [A75226 Next Step Lahti Region](#) ja [A75415 BIOSYKLI – Päijät-Hämeen biokiertotalous](#)

Uusimaa

Uudenmaan rahoitus on ohjattu hankkeisiin, jotka vaikuttavimmin edistävät kestävästä kehityksestä, ilmastoneutraaliutta, yritysten elinvoimaa sekä uusmaalaisten sujuvaa arkea ja sitä tukevia palveluita ja innovaatioita. Hankkeet toteuttavat alueen maakuntaohjelmaa ja älykkään erikoistumisen strategiaa.

Uudellamaalla toteutettiin ohjelmakaudella 2014-2020 useita merkittäviä hankkeita, jotka edistivät alueen kehitystä ja innovaatioita. Alueella panostettiin uusiin innovatiivisiin ratkaisuihin ja resurssiviisauteen, mikä näkyi useissa hankkeissa. Hankkeissa kehitettiin uusia teknologioita ja luotiin edistysaskeleita ympäristöystävällisissä ratkaisuissa. Toimenpiteissä on edistetty uudenlaisia avauksia ja mahdollistettu erilaisia kokeiluita.

Ohjelmakaudella 2014-2020 Uudenmaan rahoitussaan to on ollut erittäin pieni, mutta sillä on saatu sitäkin vaikuttavampia tuloksia aikaan. Uusmaalaiset hankkeet ovat menestyneet myös eurooppalaisessa kontekstissa muun muassa voittamalla vuonna 2018 Euroopan komission RegioStars-kilpailun hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen liittyvän kilpailukategorian ([A71957 TeKiDe – Tekstiilikuitujen kierrätyksen demonstraatioalusta Bioruukkiin](#)) sekä saamalla laajaa kansainvälistä huomiota ([A72169 6Aika: SOHJOA – Autonominen Last mile -liikenteen fyysinen ja virtuaalinen innovaatioalusta urbaanissa ympäristössä](#)).

REACT-EU-lisärahoituksella rahoitetut hankkeet ovat vastanneet Uudellamaalla hyvin niihin EU:n, kansallisen- ja maakunnallisen tason haasteisiin, joita varten REACT-EU-rahoitus lanseerattiin, ja lisärahoituksen kokoluokka on mahdollistanut aidosti vaikuttavia hankekokonaisuuksia.

Uudellamaalla toteutettiin noin 22,1 milj. eurolla 61 EAKR-hanketta, joista REACT-EU-varoista rahoitettiin 11,6 milj. eurolla 25 hanketta. Lisäksi uusmaalainen toimija oli mukana 29 ylimaakunnallisessa yhteishankkeessa. ESR-hankkeita rahoitettiin ohjelmakaudella yhteensä 250 ja niihin myönnetty EU ja valtionrahoitus oli yhteensä reilu 63 miljoonaa euroa. Näistä REACT-EU-rahoituksella toteutettuja on 57 hanketta.

Yritysten kehittämisavustusta myönnettiin 305 yritykselle yhteensä reilu 22 miljoonaa euroa.

Varsinais-Suomi

Varsinais-Suomen EAKR-myöntövaltuus kehittämishankkeille oli ohjelmakaudella melko vaatimaton, joten rahoituksen suuntaamisessa oli oleellista keskittyminen alueen kilpailukyvyyn ja omien vahvuuksien tukemiseen. Rahoitusta suunnattiin etenkin Varsinais-Suomen älykkään erikoistumisen kärkiteemoihin Sininen kasvu ja uudistuva teollisuus, lääke- ja terveysteknologia sekä innovatiiviset ruokaketjut. Uudistuvan teollisuuden osalta vahvistettiin mm. tekoälyn käyttöönottoa, lääke- ja terveysteknologiassa muodostettiin Life Science -kiihdyttäjän yhteistoimintamalli, panostettiin 3D-tulostukseen bio- ja lääketieteen sovellusten kehittämiseksi sekä koottiin Varsinais-Suomessa toimivat terveysalan alustat yhdeksi kokonaisuudeksi. Innovaatiivisten ruokaketjujen osalta tuotiin yhteen ruokaketjun eri toimijoita, mm. korkeakouluja, tutkimuslaitoksia, kouluttajia, elinkeinoelämän edustajia ja sijoittajia tekemään yhteistyötä ja luomaan uutta liiketoimintaa ja tuoteaihoita. Nämä maakunnan älykkään erikoistumisen kärkiin suunnatut hankkeet ovat synnyttäneet uusia käyttöön otettuja toimintamalleja, kehitysvaiheessa olevien innovaatioiden testausmahdollisuuksia sekä edelleen uusia laaja-alaisia kansainvälisiä hankekokonaisuuksia.

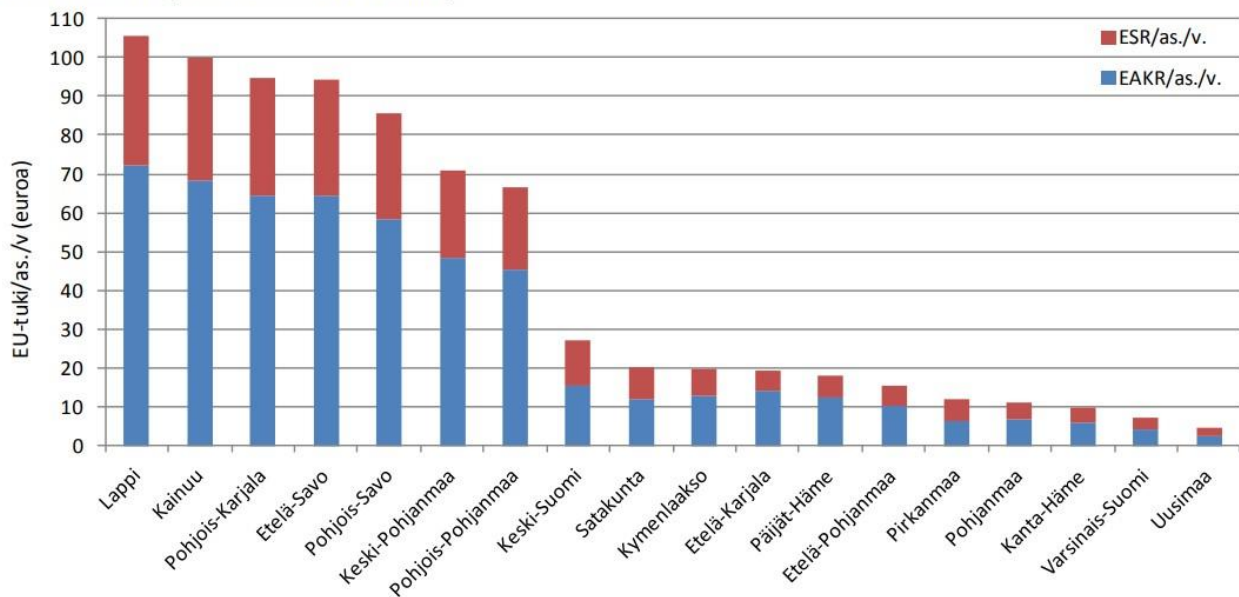
Älykkään erikoistumisen lisäksi yksi painopistealueista oli energia. Tässä haettiin ratkaisuja mm. lämpöenergian varastoinnin liiketoimintamahdollisuuksiin, aurinkoenergian hyödyntämiseen sekä uusiutuvan energian laajamittaisempaan ja älykkäämpään hyödyntämiseen pientalovaltaisilla asuinalueilla. Varsinais-Suomen pienet rahoituskehikset eivät normaalisti mahdollista investointihankkeiden rahoittamista. Tästä poiketen rahoitettiin suuri investointihanke [A74011 Uuden energian ja digitaalisen teknologian murros – UEDT](#). Hankkeessa rakennettiin Turun ammattikorkeakoulun tiloihin vahva tutkimus- ja innovaatioympäristö, joka osaltaan mahdollistaa Varsinais-Suomen teollisuuden teknisen kilpailukyvyyn kehittämisen. Investointeihin sisältyi laboratoriolaitteistoja mm. kestävään sähköntuotantoon, hajautettuihin energiajärjestelmiin, sähköenergian varastointiin ja sähköisen liikenteen kehitysympäristöön liittyen.

Onnistuneena ylimaakunnallisena hanke-esimerkkinä voidaan mainita MitViDi-hanke ([A78580 Mittarit vihreän digitalisaation julkisiin ICT-hankintoihin](#)). Hankkeessa saatiin monipuolisesti hyödynnettyä kolmen eri korkeakoulun osaaminen, jolloin näkökulmat ja korkeakoulukohtainen erityisosaaminen täydensivät hyvin toisiaan. Korkeakoulujen välinen toimiva yhteistyö vahvisti sekä hankkeen sisältöä että tulosten syvyyttä. Hankkeessa yhdistyi työelämälähtöisyys, yritysrajpinta ja tutkimus, joiden tuloksena hankkeessa tuotettiin aidosti käyttökelpoisia työkaluja hankintojen tueksi. Lisäksi TIEKEN (Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry) mukanaolo erityisesti viestinnän, vuorovaikutuksen ja verkostoitumisen näkökulmasta oli tarkoituksenmukaista. Hankkeen aikana kävi hyvin ilmi osaamisen ja ymmärryksen kehittyminen aiheesta, kun hanketoteuttajien eri osaamiset ja vahvuudet saatiin yhdistettyä ja vuoropuhelu käynnistettyä kohderyhmän kanssa

Länsi-Suomi

Länsi-Suomen maakuntien, Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pirkanmaan, Pohjanmaan ja Satakunnan rakennerahoitus ohjelmakaudella 2014-2020 oli koko maan tasoon nähden verraten alhainen, erityisesti, jos sitä tarkastelee suhteessa asukaslukuun.

EU-rahoitus asukasta kohden vuodessa maakunnittain 2014-2020 (arvio; alueellisessa päätöksenteossa oleva rahoitus, ml. kestävän kaupunkikehittämisen rahoitus)

Pienet rahoitukset oli käytettävä viisaasti, jotta pienistä hankkeiden puroista kasvaisi vahva vaikutusten virta. Onnistuimme Länsi-Suomessa tässä hyvin. Toteutuneet indikaattorit suhteessa rahoitukseen olivat selvästi valtakunnallista keskiarvoa vahvemmat.

Länsi-Suomen maakunnan liittojen EAKR-hankkeet jakautuvat tasapainoisesti liittojen rahoitettavaksi soveltuville toimintalinjoille ja erityistavoitteille.

Länsi-Suomen maakunnan liittojen EAKR-rahoitus 2014-2020

	Hankkeiden lukumäärä	Sidottu EU+valtio	Toteutunut EU+valtio	Toteutunut julkinen yhteensä
Toimintalinja 1 PK-yritystoiminnan kilpailukyky	11	3 169 013	3 015 498	4 537 504
Erityistavoite 1.1. Uuden liiketoiminnan luominen	1	190 260	171 465	247 618
Erityistavoite 2.1. PK-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen.	9	2 745 096	2 616 601	3 910 833
Erityistavoite 3.1. PK-yritysten energiatehokkuuden edistäminen.	1	233 657	227 432	379 053
Toimintalinja 2 Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen	385	77 651 137	73 947 814	103 731 549
Erityistavoite 3.2. Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen	132	23 470 456	22 060 258	30 431 667
Erityistavoite 4.1. Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta	215	47 068 426	45 076 983	64 102 433
Erityistavoite 5.1. Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen	38	7 112 255	6 810 573	9 197 449
Toimintalinja 6 Tekninen tuki	1	2 549 065	2 549 065	2 549 065
Toimintalinja 8	67	16 049 652	14 516 806	18 360 133
Erityistavoite 12.2. Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kehittäminen erityisesti digitalisaation edistämisen ja yhteiskunnan hiilineutraalisuustavoitteen toteutumisen näkökulmasta	67	16 049 652	14 516 806	18 360 133
Yhteensä	464	99 418 867	94 029 183	129 178 251

Pirkanmaan liitto toimi välittävänä toimielimenä päättyvällä kaudella myös Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Keski-Suomen sekä Satakunnan alueella. Kukin maakunnan liitto (Perusliitto) arvioi ja valitsi omat rahoitettavat hankkeensa ja valmisteli myös päätökset sähköisessä järjestelmässä. Rahoitus- ja maksatus- sekä muut hallinnolliset päätökset hyväksyttiin keskitetysti Pirkanmaan liitossa. Maksatusten valmistelutehtävät ja myös jatkotoimenpiteiden valmistelutehtävät hoidettiin kokonaisuudessaan Pirkanmaan liitossa.

Länsi-Suomen maakuntien hankkeissa ohjelman toteutus painottui toimintalinjaan 2 ja ohjelmakauden loppupuolella toimintalinjaan 8. Toimintalinjalla 2 valtaosa rahoituksesta kohdistui tunnettujen vahvuusalojen kehittämiseen ja erityisesti oppi- ja tutkimuslaitosten ja yritysten välisen yhteistyön edistämiseen. Merkittävä osa rahoituksesta suunnattiin valmistavan teollisuuden hankkeisiin, mutta myös terveys- ja hyvinvointi-sektori näkyi toimialana vahvasti rahoitetuissa hankkeissa.

Toimintalinjalla 2 kohdistettiin rahoitusta merkittävässä määrin myös uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen edistämiseen. Noin kolmasosa energiahankkeista liittyi suoraan uusiutuvan energian mahdollisuuksiin tai energiankulutuksen resurssitehokkuuteen. Monissa hankkeissa energiatehokkuus oli kehittämisen kohteena välillisemmin, esimerkiksi kiertotalouden, materiaalitehokkuuden tai vähäpäästöisemmän liikenteen näkökulmista.

Myös toimintalinjalla 8 hankkeet painottuivat valmistavan teollisuuden kehittämisedellytyksiä parantaviin hankkeisiin. REACT-EU-rahoituksella rahoitettiin perus-EAKR-rahoitukseen verrattuna suhteellisen monta investointihanketta, joilla kehitettiin ennen kaikkea valmistavan teollisuuden tki-ympäristöjä oppi- ja tutkimuslaitoksissa. Hankkeilla luotiin näin ollen hyvää pohjaa toimialan kehittämistyöhön myös pidemmällä aikavälillä. Ohjelmakauden loppua leimannut globaali komponenttipula aiheutti paljon haasteita sekä investointi-että niihin liittyvien kehittämishankkeiden toteuttamiselle.

Keski-Suomen ELY-keskus myönsi kaudella 2014-2020 Länsi-Suomen ohjelma-alueella EAKR-yritystukiin ja ESR-kehittämishankkeisiin alueellista rahoitusta yhteensä 243,4 milj. euroa. Tästä REACT-EU-rahoituksen osuus oli lähes 38,6 milj. euroa. Lisäksi ESR-ohjelman ylimaakunnallisiin hankkeisiin myönnettiin rahoitus 9,1 milj. euroa.

Keski-Suomen ELY-keskus on toiminut ohjelmakaudella 2014-2020 rahoittajana lisäksi Keski-Pohjanmaalla (Pohjois-Suomen ohjelma) sekä Varsinais-Suomessa (Etelä-Suomen ohjelma). Keski-Pohjanmaalle on myönnetty EAKR-rahoitusta 27,2 milj. euroa ja ESR-rahoitusta 17,9 milj. euroa. Varsinais-Suomessa on myönnetty EAKR-rahoitusta 24,3 milj. euroa ja ESR-rahoitusta 21 milj. euroa.

EAKR-rahoituksesta suurin osa (94 %) kohdistui toimintalinjalle 1 pk-yritystoiminnan kilpailukyvyyn ja kansainvälistymisen edistämiseen. Länsi-Suomessa painopisteitä olivat erityisesti yritysten uudistuminen, tuotteiden ja palveluiden kehittäminen sekä investoinnit uuteen, energiatehokkaaseen teknologiaan.

REACT EU:n EAKR-toimenpiteiden rahoituksessa painopiste oli digitalisaatioon ja vihreään kasvuun liittyvissä hankkeissa. Yritysten kansainvälistymishankkeita viivästyttivät ohjelmakauden lopussa v. 2020 käynnistynyt koronapandemia ja sen aiheuttamat rajoitteet toimintaympäristössä. Lisäksi Ukrainan kriisi vaikutti ohjelmakauden viimeisten hankkeiden etenemiseen haitallisesti esim. vaikeuttaen investointien ja kansainvälistymistoimenpiteiden toteuttamista.

REACT-EU:n ESR-rahoituksella luotiin pohjaa talouden ja työmarkkinoiden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle ja osaamiselle. Hankkeilla parannettiin digitaalisia taitoja koronapandemian aiheuttamassa haastavassa tilanteessa ja parannettiin palvelujen saavutettavuutta ja yhteisöllisyyttä sekä työhyvinvointia digitaalisia palveluita ja taitoja lisäämällä. Hankkeilla on edistetty alueiden kilpailukykyä vahvistamalla yritysten ja oppilaitosten osaamista teknologisissa ratkaisuissa. Opiskelijoiden ja opettajien

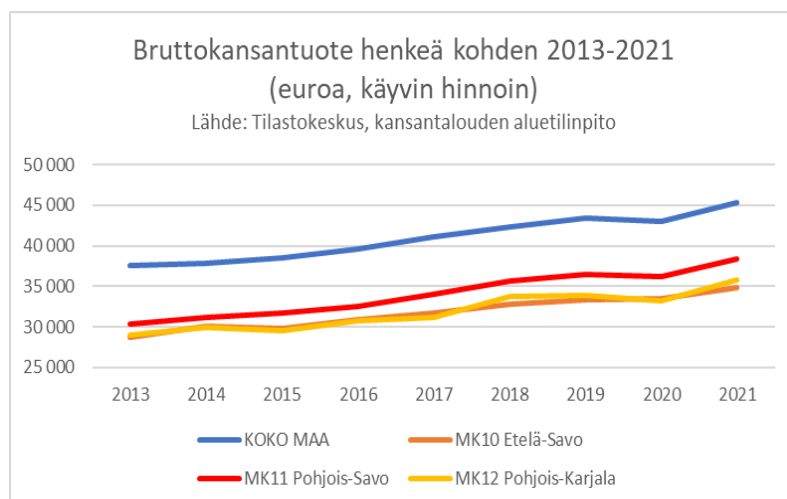
digitaitoja on lisätty sekä oppimisympäristöjä kehitetty etäopiskelun mahdollistamiseksi. Hankkeilla on parannettu yritysten ja yrittäjien muutoskyvykkyyttä sekä yritysten ja niiden henkilöstön valmiuksia nopeasti muuttuvissa tilanteissa. Yritysten johdon osaamista on kehitetty kriisitilanteita varten ja edistetty työhyvintointia epävarmoissa tilanteissa. Lisäksi on kehitetty valmiuksia, joilla edistetään yritysten vihreää siirtymää ja innovointia. Rahoitus on ollut tärkeä osa muutoskyvykkyyden ja yritysten neuvonnan tukea koronapandemian jälkeen.

Itä-Suomi

Itä-Suomen kehityskuva ohjelmakaudella 2014–2020 ja Kestävää kasvua ja työtä -rakennerahasto-ohjelman toteutuminen

Itä-Suomen kehitystä ovat viime vuosina haastaneet monet tekijät aina alueen pitkäaikaisista rakenteellisista tekijöistä (mm. väestörakenteen ikääntyminen, toimialarakenteen murros, saavutettavuuden haasteet) talouden yllättäviin shokkeihin. Jälkimmäisiin lukeutuu niin ohjelmakauden toteuttamisen loppuvaihetta värittänyt ja kaikkialla kehityksessä näkynyt globaali koronapandemia kuin myös Venäjän hyökkäyssodan aiheuttama geopoliittisen tilanteen muutos, jonka merkitys on rajan sulkeuduttua korostunut erityisesti itäisessä Suomessa.

Henkeä kohden laskettu käypähintainen bruttokansantuote kasvoi vuodesta 2013 vuoteen 2021 (tuorein tieto) Itä-Suomen kolmesta maakunnasta Etelä-Savossa (+21,1 %) ja Pohjois-Karjalassa (+23,6 %) hieman koko maata (+20,5 %) enemmän. Pohjois-Savossa kasvuvauhti oli vielä naapureita parempi (+26,5 %). Vaikka asukasta kohden lasketun bkt:n ero suhteessa koko maahan näiden kehityskulkujen myötä aavistuksen pieneni, bkt per capita jäi jakson lopussa kaikissa kolmessa maakunnassa selvästi valtakunnan tasoa (Suomi = 100,0) alhaisemmaksi (Etelä-Savo: 76,9, Pohjois-Karjala: 79,0 ja Pohjois-Savo: 84,8). Aluetalouden isossa kehityskuvassa ei näin ollen tapahtunut ohjelmakaudella suurta muutosta - toisaalta luvut kertovat siitä, että Itä-Suomen maakunnat pysyivät valtakunnallisessa kehitystahdissa ja sen hieman ylittivätkin. Osaltaan asukaslukuun suhteutettuihin lukuihin heijastuu myös väestökehitys: vuosina 2013–2021¹ Etelä-Savon asukasluku pieneni 8,3 %, Pohjois-Karjalan 3,4 % ja Pohjois-Savon 2,1 %.

¹ Väestö- ja työssäkäyntitilastoissa vuoden 2013 tieto tarkoittaa ajankohdan 31.12.2013 tilannetta, eli tässä tapauksessa tilannetta uudelle ohjelmakaudelle lähdetessä.

Yrityssektorin liikevaihdon myönteinen kehitys ja vahva elpyminen koronapandemiasta hidastui vuonna 2022 ja kääntyi laskuksi vuonna 2023. Näin liikevaihdon kokonaismuutokseksi ohjelmakauden alusta sen toteuttamisjakson loppupuolelle joulukuusta 2013 maaliskuuhun 2024 (tuorein tieto) muodostui Etelä-Savossa 16,4 %, Pohjois-Savossa 14,4 % ja Pohjois-Karjalassa 5,4 %. Kehityksessä jäätiin kaikissa kolmessa maakunnassa koko maan kasvuvauhdista (+17,7 %). Kehityksen taittumista haasteellisempaan suuntaan kuvaa hyvin se, että Itä-Suomen kolmen maakunnan yhteenlaskettu osuus koko maan viennistä kasvoi ensin vuodesta 2013 (4,2 %) aina vuoteen 2021 (4,9 %), mutta putosi sitten ja oli 4,3 % vuonna 2023.

Työllisten määrä laski Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan vuosina 2013–2022 Etelä-Savossa 8,4 % ja Pohjois-Karjalassa 1,6 %. Pohjois-Savossa työllisten määrä kasvoi 1,4 %, mutta sielläkin kasvu jäi valtakunnallisesta (+5,3 %). Rakenteellinen muutos jatkui, työllisten määrä alkutuotannossa laski kaikissa maakunnissa huomattavasti (25–30 %). Palvelujen ja jalostuksen kasvu riitti kompensoimaan kehityksen plusmerkkiseksi vain Pohjois-Savossa. Työikäisten määrän vähenemisen myötä työllisyysaste kuitenkin nousi kaikissa kolmessa maakunnassa ja työllisyysasteen kasvu myös ylitti valtakunnallisen kehitystahdin. Tästä huolimatta vielä jakson lopussakin Pohjois-Karjalan työllisyysaste oli maan matalin, ja sekä Etelä-Savossa että Pohjois-Savossa alle maan keskitason.

Työttömien osuus työvoimasta on laskenut kaikissa kolmessa Itä-Suomen maakunnassa hieman koko maata enemmän, mutta työttömyys on edelleen varsin korkealla. Kesäkuussa 2024 työttömien osuus työvoimasta oli koko maan tasolla 10,9 %, Etelä-Savossa 10,5 % ja Pohjois-Savossa 10,7 %. Pohjois-Karjalassa työttömien osuus työvoimasta oli kesäkuussa 2024 koko maan korkein, 14,0 %. Väestön ikääntymisestä ja heikosta työllisyyskehityksestä johtuen työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien yhteenlaskettua määrää suhteessa työllisten määrään kuvaava taloudellinen huoltosuhde oli vuonna 2023 Pohjois-Karjalassa maan heikoin ja Etelä-Savossa toiseksi heikoin. Myös Pohjois-Savossa huoltosuhde oli selvästi koko maata heikompi.

Itä-Suomessa Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 - Suomen rakennerahasto-ohjelmaan jätettiin 3 418 hakemusta, joista rahoitettiin 2 670 hanketta, hakemuksia peruttiin 522 ja kielteisiä päätöksiä tehtiin 226 kappaletta. Hankkeisiin maksettiin julkista rahoitusta 766,41 milj. euroa ja yksityistä rahoitusta 501,1 milj. euroa.

Toimintalinjalla 1 ELY-keskus edisti ja rahoitti pk-yritysten kasvua, kansainvälistymistä, hiilineutraalisuuteen ja kilpailukyvyyn kehittämiseen tähtäviä kehittämishankkeita. Pk-yrityksiä kannustettiin kehittämään uusia tuotteita, palveluita ja ratkaisuja etenkin kansainvälisille markkinoille. Matkailuliiketoimintaa kehitettiin pohjautuen alueen vahvuuksiin etenkin järvimatkailussa. Maakuntaliitot rahoittivat yritysverkostojen kehittämistä, joilla parannetaan yritysten toimintaedellytyksiä, mm. osaamisen kehittymistä, kansallista verkottumista ja kansainvälistymistä. Panostuksia laitettiin mm. teknologiateollisuuden ja matkailualan edistämiseen. Pk-

yrittäjien kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantamisen avulla 397 pk-yrityksen saavutettavuus parani. Tämä edisti myös yritysten kilpailukykyä ja omia investointeja.

Toimintalinjan 2 kehittämishankkeissa korostui rakennerahasto-ohjelman, maakuntaohjelmien sekä älykkään erikoistumisen strategioiden tiivis yhteys ja määriteltyjä kärkitoimialoja vahvistettiin edelleen: Etelä-Savo: vesi, metsä, ruoka; Pohjois-Karjala: metsäbiotalous, teknologiateollisuus; Pohjois-Savo: kone- ja energiateknologia, puunjalostus, elintarvikkeet, hyvinvointiteknologia, matkailu, biojalostus ja vesi. TKI- ja oppimisympäristöjä kehitettiin yhdessä tutkimuslaitosten, yritysten ja oppilaitosten kanssa, mikä on vahvistanut maakuntien omien vahvuuksien sekä älykkään erikoistumisen kärkialojen kehittymistä ja kasvua. TKI-ympäristöjä on kytketty laajemmiksi kehittämisympäristöiksi ja esimerkiksi ammattikorkeakoulujen yritysyhteistyössä tapahtuva kehittämistoiminta on merkittävästi edistynyt rakennerahastojen vipuvaikutuksella. Laboratoriot ovat verkostoituneet valtakunnallisesti sekä kansainvälisesti ja TKI-ympäristöjä hyödynnetään entistä enemmän uuden liiketoiminnan synnyttämisessä ja tutkimustulosten kaupallistamisessa. Tukea suunnattiin uusien menetelmien, toimintamallien ja digitaalisten ratkaisujen kehittämiseen, TKI-ympäristöjen hyödyntämiseen sekä keskeisiin laitteistohankintoihin.

Etelä-Savon rahoitus on painottunut pääosin teemoihin metsä, osaaminen, vähähiilisyys, matkailu ja kulttuuri, sekä yrittäjyys. Etelä-Savossa myös matkailuun, osaamiseen ja vähähiilisyyteen liittyvät hankkeet ovat tukeneet alueen kehittämisen kärkeä. Suuria kehittämisalustoja löytyy eri puolilta Etelä-Savoa. Esimerkkeinä näistä ovat Ecosairilan kiertotalouteen keskittyvä teollisuusalue Mikkelissä ja Savonlinnan kuitulaboratorio, joka edistää metsä- ja teknologiateollisuuden kestävä kehitystä. Matkailun kehittäminen on kohdistunut koko maakuntaan ja erityisesti Saimaan vesistön yhteyteen.

Pohjois-Karjalassa hankerahoituksella edistettiin älykkään erikoistumisen kärkeä (metsäbiotalous ja teknologiateollisuus) sekä niihin kytkeytyviä oppimisympäristöjä ja TKI-toimintaa. Oppimisympäristöjen kehittämisellä ja investoinneilla pyrittiin varmistamaan ammattitaitoisen työvoiman saanti sekä kilpailukykyiset laitteistot eri tutkimusaloilla. Teollisten yritysten innovaatiotoiminnan vahvistamisessa tähdätään yritysten kansainvälistymiseen. Hankkeisiin saatiin hyvin yrityksiä mukaan eri toimialojen kehittämiseen. Lisäksi maakuntaohjelman painopisteistä korostui panostukset matkailualaan, sekä ESR-tuen johdosta hyvinvointi ja koulutus/TKI. Ohjelmasta tuettiin myös useita ilmastotyötä edistäviä hankkeita, esim. Ilmastokestävä Pohjois-Karjala -hanke edisti kuntien ja yritysten ilmastotyötä.

Pohjois-Savossa eniten tukea kohdistettiin kone- ja energiateknologia-alalle, mikä on aluetaloudellisesti tärkein toimiala maakunnassa. Hankkeissa on edistetty TKI-toimintaa liittyen mm. materiaalitekologiaan, digitalisaation ja simulointimallien hyödyntämiseen sekä 3D-tulostuksen. Myös elintarvike- ja hyvinvointiteknologian alojen kehittämiseen on kohdennettu runsaasti hankkeita. Vesi ja biojalostus -teemat sekä matkailu ovat nousevia aloja, joita myös kehitettiin aktiivisesti hanketoiminnalla. Maakunnallinen ilmastotyö käynnistettiin edistämällä suurimpien kuntien resurssiviisautta ja juurruttamalla se osaksi päätöksentekoa. Hiilineutraali Pohjois-Savo -hankkeessa kehitetyt toimintamallit otettiin käyttöön ja yhteistyötä laajennettiin kuntien, yritysten ja asukkaiden kesken.

Rakennerahastorahoituksella on ollut tärkeä vipuvaikutus siinä, että Pohjois-Savossa kehittämistoiminta on koottu kärkialoittain toiminnallisiin ekosysteemeihin/klustereihin, joissa on mukana ko. alan julkiset kehittäjäorganisaatiot ja yritykset. Lisäksi läpileikkaavina ovat digitalisaatiota edistävä DigiCenter ja yritystoimintaa edistävä Business Center. Näistä kuusi (Agrifood, Bio- and Circular Cluster, Water Cluster Kuopio, Kuopio Health, Energy Cluster ja DigiCenter) on saanut EU:n virallisen klusteristatuksen (<https://www.cluster-collaboration.eu/>). Kärkialojen TKI-toiminnan kehittäminen on edellisen johdosta aiempaa yrityslähtöisempää, verkottuneempaa, systemaattisempaa ja koordinoitumpaa. Tämä tukee yritysten toimintaedellytyksiä aiempaa paremmin.

ELY-keskuksen hankerahoitus tuki yritysten ja kestävä liiketoiminnan kasvua, luonnonvarojen kestävä käyttöä sekä vähähiilisiä ja kestäviä yhteiskuntarakenteita. Rahoitettiin yritysten kestävä liiketoiminnan

kasvua ja konkreettisia vähähiilisyystoimenpiteitä esim. energian käytön vähentämistä, digiratkaisun kehittämistä ja materiaalihyödyntämistä. Tuettiin myös mm. kestäviä kaupunkirakenteita ja vähäpäästöisiä liikkumiskäytäntöjä.

Euroopan sosiaalirahasto (ESR) onnistui Itä-Suomessa erityisesti työssä olevan työvoiman osaamisen kehittämisessä ja työllisyystoimissa, jotka kohdistuivat työttömiin ja erityisesti pitkäaikaistyöttömiin. Ohjelmakaudella hankkeisiin osallistui yli 110 000 henkilöä eripituisiin koulutus- tai valmennustoimenpiteisiin. Itä-Suomessa onnistuttiin hyvin myös yli 54-vuotiaiden työllisyystoimissa. Alueella oli hankkeiden rinnalla käytössä palkkatukirahoitusta, joka tuki hankkeiden onnistumisia. Yrityksiä hankkeisiin osallistui yli 15 000. Luku on huomattavan korkea ja kertoo osin Itä-Suomen painotuksista alueellisessa kehittämisessä. Yritykset saivat hankkeissa osaamista johtamiseen, digitalisaation hyödyntämiseen ja työhyvinvoinnin kehittämiseen.

REACT-EU -lisärahoituksen hankkeet keskittyivät koronaelpymiseen. REACT-EU:sta rahoitettiin useita matkailun kehittämishankkeita sekä digitalisaation ja datan hyödyntämisen kehittämistä eri toimialoilla. Tuettiin digiosaamista, yritysten muutoskyvykkyyttä ja vihreää siirtymää. Lisärahoitus toteutui joustavasti osana ohjelman kokonaisuutta täydentäen hyvin sen sisältöjä.

Ohjelman loppukauden olosuhteiden muutoksilla - koronapandemia ja Venäjän hyökkäyssodan aiheuttama geopoliittisen tilanteen muutos - on ollut vaikutuksensa rakennerahastohankkeiden toteuttamiseen ja tulokellisuuteen. Tästä huolimatta hankerahoituksella onnistuttiin hyvin luomaan uusia TKI-työpaikkoja ja vähähiilisyttä edistäviä uusia ratkaisuja. Uusia tuella aikaansaatuja työpaikkoja yrityksissä syntyi 4 196 kpl, uusia yrityksiä 129 kpl ja uusia tuella aikaansaatuja TKI-työpaikkoja 318 kpl. Lisäksi 1 191 yritystä käynnisti TKI-toiminnan tai -yhteistyön yliopistojen, korkeakoulujen tai tutkimuslaitosten kanssa. Itä-Suomessa pk-yritykset panostavat varsin vähän resursseja TK-toimintaan, mikä korostaa entisestään EAKR-tuen tuomaa lisäarvoa niiden kilpailukykyyn kehittämiseen. Ohjelman kautta syntyvät vaikutukset pk-yrityksiin tulevat näkyviksi useimmiten vasta pidemmällä aikavälillä. Hanketoiminnan älykäs erikoistuminen on juurruttanut innovaatiokulttuuria ja innovaatioyhteistyötä yritysten, oppilaitosten ja tutkimus- ja kehittämisorganisaatioiden keskuuteen. Tätä toimintakulttuurin muutosta, osaamisen kehittymistä ja laadullisia vaikutuksia ei ole mahdollista osoittaa numeroin.

Pohjois-Suomi

Yritysrahoitus Pohjois-Suomen suuralueella

Ohjelmakauden aikana Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) osarahoittamia avustuksia myönnettiin Lapin, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Keski-Pohjanmaan alueilla yhteensä 284 miljoonaa euroa 1 819 yritysten toteuttamaan investointi- ja kehittämishankkeeseen. Yritysten toimintaympäristön kehittämisavustusta myönnettiin yhteensä 12 miljoonaa euroa 84 hankkeeseen.

Rahoituksella on mahdollistettu noin 934 miljoonan euron investointi- ja kehittämishankkeiden toteutus sekä myötävaikutettu suoraan arviolta 8 764 uuden työpaikan ja 212 uuden yrityksen syntymiseen Pohjois-Suomen suuralueella. Hankkeiden vaikutuksella on arvioitu syntyvän uutta liikevaihtoa noin 2,4 mrd. euroa, josta viennin kautta noin 1,2 mrd. euroa. Lisäksi hankkeilla on ollut huomattavia välillisiä vaikutuksia.

Yritysten investointi- ja kehittämishankkeissa rahoituksen kysyntä oli vahvaa ja tasaista koko ohjelmakauden ajan. Pohjois-Suomen suuralueella käynnistettiin merkittäviä investointi- ja kehittämishankkeita mm. matkailualalla sekä teollisuudessa eri toimialoilla. Matkailualan hankkeissa kehitettiin aktiivisesti uusia ohjelmalveluja ja vahvistettiin majoituskapasiteettia kansainvälisen kysynnän näkökulmasta. Valmistavan teollisuuden yritykset kehittivät toimintaansa uudistamalla tuotantoteknologiaa, lisäämällä automatisaatiota ja robotiikkaa, kasvattamalla tuotantokapasiteettia, nostamalla tuotteiden jalostusarvoa sekä kehittämällä

uusia tuotteita. Ohjelmakauden loppupuolella korostuivat puutuotealan yritysten mittavat investoinnit Pohjois-Suomessa. Rahoitusta myönnettiin myös yritysten kansainvälistymisedellytysten kehittämiseen. Hankkeiden keskeisimmät pitkäaikaiset vaikutukset liittyvät mm. tuotekehitystyön tuloksena syntyviin uusiin tuotteisiin ja laajeneviin tuotevalikoimiin, tuotantoteknologian kehittämiseen, tuottavuuden ja tehokkuuden paranemiseen sekä kansainvälisen kaupan kasvuun. Yritykset arvioivat, että noin puolet uudesta liikevaihdosta tulee syntymään viennin kautta. Vähähiilisyys näkyi hankkeissa mm. tuotannon energia- ja materiaali-tehokkuuden parantumisena sekä erityisesti puutuotealalla hiiltä sitovien tuotteiden kehittämisenä. Yritysrahoituksesta 34 % kohdistui vähähiilisyttä edistäviin hankkeisiin.

Kainuuseen avustuksia myönnettiin ohjelmakauden aikana 38,8 miljoonaa euroa, josta 34,4 miljoonaa euroa kohdistui yritysten hankkeisiin ja 4,4 miljoonaa euroa toimintaympäristön kehittämiseen. Toimialoista selvästi suurin osuus oli puutavara- ja puutuoteteollisuudella. Seuraavaksi suurimmat toimialat olivat ICT- ja matkailualat.

Lappiin rahoitusta myönnettiin ohjelmakauden aikana yhteensä 93,4 miljoonaa euroa, josta 90 miljoonaa euroa kohdistui yrityshankkeisiin ja 3,4 miljoonaa euroa toimintaympäristön kehittämiseen. Toimialoittain tarkasteltuna lähes puolet rahoituksesta kohdistui matkailun majoitusinvestointien ja ohjelmalvelujen kehittämiseen. Seuraavaksi suurimmat toimialat olivat puutavara- ja puutuoteteollisuus sekä metalliteollisuus.

Pohjois-Pohjanmaalle avustuksia myönnettiin yhteensä 137,8 miljoonaa euroa, josta 134 miljoonaa euroa kohdistui yritysten hankkeisiin ja 3,8 miljoonaa euroa toimintaympäristön kehittämiseen. Toimialoittain tarkasteltuna selkeästi suurin rahoitusosuus suuntautui ICT-alalle. Seuraavaksi suurimmat toimialat olivat puutavara- ja puutuoteteollisuus sekä metalliteollisuus.

Keski-Pohjanmaalle avustuksia myönnettiin yhteensä 26,5 miljoonaa euroa, josta 25,9 miljoonaa euroa kohdistui yritysten hankkeisiin ja 0,6 miljoonaa euroa toimintaympäristön kehittämiseen. Suurimmat rahoitetut toimialat olivat metalliteollisuus, veneenrakentaminen ja muovituotteiden valmistus.

Esimerkkihanke: Junnikkala Oy; Uuden sahatavaratehtaan rakentaminen Ouluun.

Pohjois-Suomessa käynnistyi ohjelmakauden aikana noin sata ympäristöalan EAKR-hanketta. Hankkeet painottuivat elinkeinotoiminnan ympäristövaikutusten seurannan kehittämiseen ja pienentämiseen. Myös luonnontuotealan mahdollisuuksia vahvistettiin tutkimalla erilaisten luonnon raaka-aineiden ominaisuuksia ja testaamalla niiden hyödyntämistä esim. tekstiileissä, elintarvikkeissa ja eläinten rehuissa. Rahoitusta suunnattiin myös porotalouteen kehittämällä ilmastomuutokseen sopeutumisen toimintamalleja ja työkalujen porotalouden ja muiden maankäyttömuotojen yhteensovittamiseen.

Hanke-esimerkkejä: Paikkatietoon ja luontoarvoihin perustuva pienvesien suojavaikohyöhykkeiden suunnittelu (GIS-SUS), Future Bio-Arctic Design - Luonnonmukainen älytekstiili (F.BAD) ja Future Bio-Arctic Design II (F.BAD II).

ESR-Rahoitus

Toimintalinjalla 3 (Työllisyys ja työelämän liikkuvuus) toteutettiin 304 hanketta, joihin suunnattiin rahoitusta yhteensä 97,7 milj. euroa. Rahoitus jakaantui maakunnittain: Kainuu 41 hanketta (12,8 milj. euroa), Lappi 107 hanketta (32,5 milj. euroa) ja Pohjois-Pohjanmaa 144 hanketta (46,7 milj. euroa). Lisäksi rahoitettiin 12 (5,7 milj. euroa) ylimaakunnallista hanketta.

Erityistavoitteen 6.1 rahoitusta kohdentui merkittävästi kuntien ja järjestöjen työllistymistä edistäviin kehittämishankkeisiin. Pohjois-Pohjanmaalla keskeisiä teemoja olivat myös nuorten ohjaamo -toiminnan

kehittäminen sekä maahanmuuttajien kotoutumisen ja työllistymisvalmiuksien edistäminen. Lapissa rahoitusta kohdennettiin työllisyyttä, työmarkkinoiden kohtaantoa ja alueen elinvoimaa edistäviin hankkeisiin. Tärkeitä kohderyhmiä ovat olleet maahanmuuttajat, täsmätyökykyiset, nuoret ja muut heikossa työmarkkina-asemassa olevat henkilöt, joille on hankkeissa tarjottu erilaisia matalan kynnyksen työllistymistä ja kotoutumista edistäviä palveluja sekä ohjausta ja neuvontaa. Kainuussa merkittävä teema työllisyys-hankkeissa on ollut osaamisen kehittäminen ja opinnollistamisen edistäminen. Opinnollistaminen osana työllisyyspalveluita on otettu koko maakunnassa käyttöön ja juurrutettu osaksi työllisyysdenhoitoa.

Lapissa työelämän kehittämiseen liittyvää hanketoimintaa oli varsin monipuolista ja kehittämistyötä tehtiin yritysten lisäksi myös kunnissa, yhdistyksissä ja paliskunnissa. Kainuussa tuottavuuden ja työhyvinvoinnin edistämisen osalta erityisesti johtamiseen ja esimiestyksen kehittämiseen liittyvät teemat ovat olleet pinnalla. Hankkeilla on pystytty vastaamaan merkittävästi myös työyhteisöjen tarpeisiin digisiirtymään liittyen. Pohjois-Pohjanmaalla erityistavoitteen 7.1 hankkeissa tuettiin erityisesti yrittäjien, varsinkin mikroyrittäjien, työssä jaksamista ja osaamista johtamisessa ja yritystoiminnan kehittämisessä. Kainuussa erityistavoitteen 8.1 kehittämishankkeissa pääasiallista kohderyhmää olivat naisyrittäjät sekä syrjäytyneet miehet. Pohjois-Pohjanmaalla tasa-arvotemassa tuettiin muun muassa koulutusorganisaatioiden tasa-arvo-osaamista sekä naisjohtajien ja -yrittäjien osaamista naisten kasvuyrittäjyyden edistämiseksi ja naisten uralla etenemiseksi. Myös Lapin hankkeissa painottui naisten yrittäjyys.

Hanke-esimerkki: Prikka kierto- työllisyyden, osallisuuden ja kiertotalouden kehittämishanke .

Toimintalinjalla 4 (Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen) toteutettiin 263 hanketta, joihin suunnattiin rahoitusta yhteensä 73,6 milj. euroa. Rahoitus jakaantui maakunnittain: Kainuu 45 hanketta (9,5 milj. euroa), Lappi 99 hanketta (25,2 milj. euroa) ja Pohjois-Pohjanmaa 98 hanketta (30,5 milj. euroa). Lisäksi rahoitettiin 21 (8,4 milj. euroa) ylimaakunnallista hanketta. Valtakunnallisessa toimenpidekokonaisuudessa rahoitettiin 130 hanketta (69,1 milj. euroa) eri puolille Suomea.

Rahoituksen kysyntä tässä toimintalinjassa pysyi korkealla koko ohjelmakauden. Hankkeissa näkyi vahvasti oppilaitosten, korkeakoulujen ja työnantajien välinen yhteistyö. Niissä kehitettiin koulutuksen sisältöjä, toimintamalleja, nivelvaiheita sekä opetus- ja ohjaushenkilöstön osaamista eri aloilla. Hankkeissa edistettiin mm. maahanmuuttajien koulutuspolkuja, oppilaitosten ja työelämän välistä yhteistyötä sekä opiskelijoiden siirtymistä koulutusasteelta toiselle ja edelleen työelämään.

Hankkeissa kehitettiin myös henkilöstön tarvitsemaa osaamista eri aloille jatkuvan oppimisen keinoin joustavasti ja paikasta riippumatta. Oppilaitosten ja yritysten välisen yhteistyön lisäämisellä pyrittiin kehittämään elinkeinoelämän tarpeisiin vastaavia koulutuksia ja varmistamaan osaavan työvoiman saatavuutta. Toiminnassa korostui myös digitaalisuuden hyödyntäminen eri aloille.

Kasvu- ja rakennemuutosaloja tukevaa osaamista lisättiin rinnakkaisilla ESR- ja EAKR-toimenpiteillä erityisesti Pohjois-Pohjanmaalla. Lapissa hankkeiden tyypillisiä teemoja olivat ammatillisen koulutuksen työelämälähtöinen kehittäminen ja opiskelijoiden työelämään siirtymisen tukeminen. Kainuussa hankkeita toteutettiin erityisesti maakuntaohjelman mukaisilla kärkialoilla kuten liikunta- ja matkailu-, biotalous, teknologia- ja peli- sekä sosiaali- ja terveysaloilla. Keski-Pohjanmaalla tärkeä hankerahoituksen teema oli koulutuksessa aliedustettujen ryhmien eli erityistä tukea tarvitsevien koulutuksesta työelämään siirtymisen tukeminen. Koulutuksen saavutettavuus ja etäopetuksen kehittäminen on ollut yksi ohjelman tärkeistä teemoista erityisesti pitkien välimatkojen maakunnissa, mutta sen merkitys korostui koronaepidemian vuoksi ohjelman loppupuolella.

Hanke-esimerkkejä: #Hyvinvoiva amis. Peruskoulusta ammattiopintoihin ja työelämään Lapissa, Opsodiili Pohjoinen

Toimintalinjalla 5 (Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta) toteutettiin 142 hanketta, joihin suunnattiin rahoitusta yhteensä 40,9 milj. euroa. Rahoitus jakaantui maakunnittain: Kainuu 16 hanketta (4,9 milj. euroa), Lappi 49 hanketta (11,6 milj. euroa) ja Pohjois-Pohjanmaa 64 hanketta (18,9 milj. euroa). Lisäksi rahoitettiin 13 (5,5 milj. euroa) ylimaakunnallista hanketta.

Ohjelmakauden alkupuolelle korostuivat vaikeasti työllistyvien henkilöiden työ- ja toimintakyvyn ja työllistymisen edistämiseen keskittyvät hankkeet. Erityisinä kohderyhminä ovat olleet pitkäaikaistyöttömät ja nuoret. Hanketoiminnalla on kehitetty haastavimmassa asemassa olevien asiakkaiden palveluprosessia erilaisista elämänhallintaa, osallisuutta ja kuntoutumista tukevista palveluista kohti työllistymistä edistäviä palveluja. Maahanmuuttajien, maahanmuuttajaäitien- ja perheiden kotoutumista ja yhteiskuntaan integroitumista on kehitetty monin eri tavoin. Luontolähtöisiä ja taideperustaisia menetelmiä on hyödynnetty sosiaalisen kuntoutumisen, osallisuuden ja yhteisöllisyyden tukemisessa erityisesti nuorten sekä päihde- ja mielenterveyskuntoutujien palveluissa.

Kainuussa hankkeiden painotus oli ohjelmakaudella erityisesti pitkäaikaistyöttömien työ- ja toimintakyvyn edistämisessä ja hanketoiminta kytkeytyi vahvasti työllisyyspalveluihin. Myös Pohjois-Pohjanmaan hankkeissa tarjottiin asiakkaille myös työllisyyttä edistäviä palveluja työvoimapoliittisia toimia sisältävien rinnakkais-hankkeiden kautta. Lapissa käynnistyi jo ohjelman alkuvaiheessa yhteishankkeita, joissa kehitettiin sosiaalista kuntoutusta ja luontolähtöisiä menetelmiä ja niissä Lapin ammattikorkeakoulu oli tärkeä toimija. Ohjelman edetessä painopiste kaikissa maakunnissa siirtyi enemmän osallisuutta ja yhteisöllisyyttä tukeviin hankkeisiin. Korona-aikana korostuivat erilaisiin etä- ja digitaalisiin menetelmiin keskittyvät hankkeet ja palveluiden kehittäminen. Lapissa rahoitusta suunnattiin myös hankkeisiin, joilla vastattiin Kemin äkillisestä rakennemuutoksesta johtuvien irtisanomisten aiheuttamiin kriiseihin. Keski-Pohjanmaalla rahoitetuissa hankkeissa on kehitetty asiakaslähtöisiä osallisuutta edistäviä ja syrjäytymistä ehkäiseviä toimintamalleja ja palveluja sekä luotu monialaiseen yhteistyöhön perustuvaa työparityötä päihde- ja riippuvuuspalveluihin kohderyhmän työ- ja toimintakyvyn parantamiseksi. Niin ikään maakunnassa on ESR-varoin edistetty myös kehitysvammaisten osallisuutta yhteiskunnassa Green Care -konseptin keinoin.

Hanke-esimerkki: Kaiku - Toiminnallinen kuntoutusohjaus ja neuvonta työelämään

REACT-EU (ESR)

REACT-EU:n ESR-rahoituksen tarkoituksena oli luoda pohjaa talouden ja työmarkkinoiden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle. REACT-EU:n ESR-valtuudella toteutettiin 72 hanketta, joihin suunnattiin rahoitusta yhteensä 14,8 milj. euroa. Rahoitus jakaantui maakunnittain: Kainuu 9 hanketta (1,4 milj. euroa), Lappi 18 hanketta (3,1 milj. euroa), Pohjois-Pohjanmaa 41 hanketta (9,0 milj. euroa), Keski-Pohjanmaa 4 hanketta (0,5 milj. euroa). Lisäksi rahoitettiin 4 (0,8 milj. euroa) ylimaakunnallista hanketta.

React-rahoituksella on edistetty laajasti erilaisten henkilökohderyhmien ja organisaatioiden digitaitoja. Hankkeissa on ollut mukana julkisia toimijoita, kuten kuntia ja koulutusorganisaatioita, mutta myös yrityksiä sekä kolmannen sektorin toimijoita. Tärkeää kohderyhmää ovat olleet mm. maahanmuuttajat, koulutuksessa olevat sekä opetus- ja ohjaushenkilöstö. Hankkeissa on kehitetty digitaalisia oppimisympäristöjä sekä erilaisia etäopetuksen ja -työskentelyn menetelmiä, digitaalisten palvelujen saavutettavuutta ja yhteisöllisyyttä.

React-toimenpitein myös parannettiin yritysten ja niiden henkilöstön valmiuksia ja muutoskyvykkyyttä nopeasti muuttuvissa tilanteissa ja yritysten johdon osaamista kriisitilanteissa. Hankkeissa on parannettu yrittäjien ja työntekijöiden työhyvinvointia, edistetty verkostoitumista ja vertaisoppimista sekä tuettu vihreää siirtymää ja vastuullista yritystoimintaa. Yritysten muutosvalmiutta sekä henkilöstön osaamistarpeita kyettiin tukemaan koronapandemian aiheuttamassa kriisissä sekä äkillisen rakennemuutoksen haasteissa. React-hankkeita toteutettiin aivan ohjelmakauden loppupuolelle saakka ja siten pystyttiin pitämään yllä kehittämistoimintaa uuden ohjelmakauden käynnistymisen viivästyttä.

Rahoitus kohdentui maakunnittain hiukan eri tavoin, johtuen erilaisista toimintaympäristöistä, vaikka yleisesti haasteet olivatkin samat. Kainuussa painotus oli digitaalisten taitojen parantamisessa. Pohjois-Pohjanmaalla kehitettiin digitaalisia oppimisympäristöjä, mutta vastattiin myös tehokkaasti yritysten ja niiden henkilöstön muuttuviin osaamistarpeisiin. Lapissa tärkeäksi nousi Kemin äkilliseen rakennemuutokseen reagointi. Keski-Pohjanmaalla REACT-EU:n ESR-toimenpideohjelman hankkeita rahoitettiin 0,5 miljoonan euron arvosta. Hankkeita oli kaikkiaan neljä ja niissä keskityttiin lähinnä hankkeiden kohderyhmien digitaalisten taitojen parantamiseen.

Hanke-esimerkki: Yhdessä kohti Kainuun matkailun tulevaisuutta

Maakuntien liittojen rahoitus Pohjois-Suomessa

Pohjois-Pohjanmaan liitto:

Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 -rakennerahasto-ohjelma on tukenut Pohjois-Pohjanmaalla merkittävästi yritysten kansainvälistymisvalmiutta, alueen TKI-toiminnan mahdollisuuksia ja saavutettavuuden parantamista. Siirtyminen vähähiilisyiden haastoi alueemme toimijoita. Erityisesti kuntien edelläkävijyys ja yleinen tietoisuuden lisääminen loi pohjan tavoitteiden saavuttamiselle. Pohjois-Pohjanmaan liiton hankkeissa saatiin aikaan 44 uutta yritystä joista 20 oli naisten perustamia. Uusia työpaikkoja syntyi 660. Erityisen ilahduttavaa oli yritysten panostus: Julkista tukea vastaavat yksityiset investoinnit innovointiin tai tutkimus- ja kehittämishankkeisiin olivat yli neljä miljoonaa euroa. 266 yritystä pystyi hankkeiden tuloksena lisäämään merkittävästi liikevaihtoa ja henkilöstöä. Ohjelma on pystynyt merkittävästi helpottamaan yritysten saavutettavuutta ja sitä kautta rohkaisemaan pk-yritysten investointeja - yli 66 miljoonalla eurolla! Hankkeet ovat pystyneet rohkaisemaan yli 500 yritystä kansainvälistymisen polulle.

Vähähiilisyiden sisäistäminen saatiin ohjelman vaisun alun jälkeen nousuun. Yritysten demonstraatioita edistettiin 173 kpl, yhdyskuntien vähähiilisyttä edistäviä uusia ratkaisuja saatiin 332 kpl.

TKI-toiminta on Pohjois-Pohjanmaan strateginen valinta ja panostukset ovat olleet tuloksellisia, lähes 3000 yritystä osallistui tutkimus- ja kehittämisinstituutioiden hankkeisiin, uusia innovaatioalustoja syntyi 203, joka luo hyvän pohjan jatkokehitykselle.

Toimintalinjalla 1 rahoitettiin Pohjois-Pohjanmaan liiton toimesta 54 hanketta. Hankkeiden pääteemat olivat yritystoiminnan aloittaminen, synnyttäminen sekä kasvuympäristön kehittäminen. Hankkeilla edistettiin yritysten kansainvälistymistä ja alan strategista kasvua. Saavutettavuuden vaikuttavuus alueemme kehitykseen oli erittäin merkittävää. Saavutettavuuden parantaminen kiihdytti kohteiden tuotannollisia investointeja merkittävästi. Erityisesti matkailuliiketoiminnassa on kehitytty klusterimaiseen yhteistoimintaan alan kasvutoimissa.

Esimerkkihankkeita: Korkeammalle Korkeakouluyhteistyössä (KoKo), Lastaustien ja Lastauskujan rakentaminen, Matkailullisesti monipuolinen - kansainvälistyvä Oulun alue ATTRACTIVE OULU REGION 2018 ja Kuusamon lentokentän vaikutusalueen matkailun kehittäminen (Gateway to Land of National Parks).

Toimintalinjalla 2 (Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen) rahoitettiin 244 hanketta. Hankkeissa oli esillä biomateriaalien hyväksikäyttö, biokaasu, kierrätys, puhdas vesibiokaasu ja ensiaskelita vetytaloudessa. Lisäksi toteutettiin asiaan liittyviä oppimisympäristöjä, joiden puitteissa on pystytty kirkittämään alueen innovaatioympäristöjä pyrkimään ja pysymään globaalin kilpailun kärkiryhmissä sekä aloittamaan uusia uudistavia prosesseja. Toimialoina mm. moderni elektroniikka, langaton viestintä, painettava energia, moderni metallin työstö ja terveysteknologia. digiloikka ja muu toimialojen täydentävä kehittämis-toiminta.

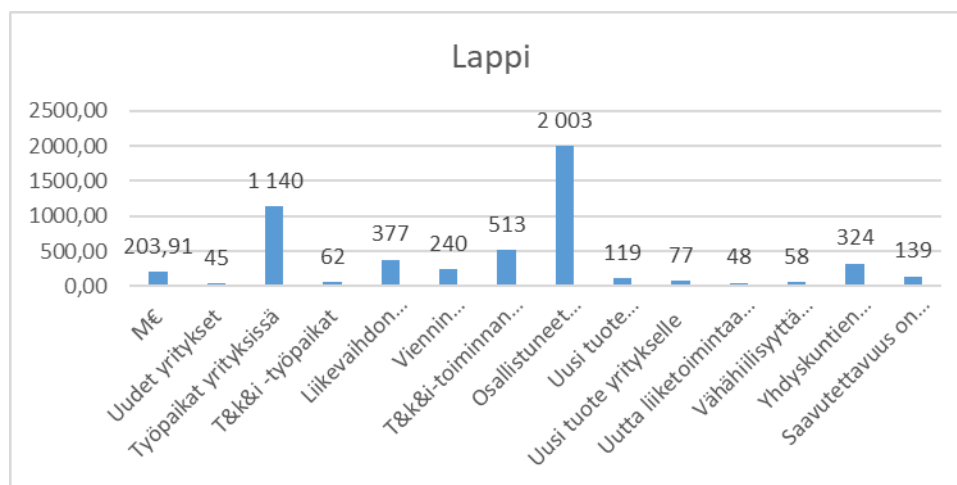
Esimerkkihankkeita: Mobilab -energiatehokkaiden ajoneuvo- ja työkoneteknologioiden kehitysympäristö, 5G testiverkko ja Suunterveyden digiloikka - kohti virtuaalista vastaanottoa.

Toimintalinjalla 8 (REACT-EU:n EAKR) rahoitettiin 34 hanketta. Pk-yritystoiminnan vahvistaminen erityisesti digitalisaation ja vihreän talouden näkökulmasta -erityistavoitteessa rahoitettiin 14 hanketta. Eritystavoitteen tehtävänä oli pelastaa Pohjois-Pohjanmaan taloutta monella sektorilla matkailun, lentoliikenteen ja uuden yritystoiminnan synnyttämisen avulla. Erityisesti matkailu elpyi odotettuakin nopeammin. Aihepiiri myötäili alueen vahvuuksia ja suuria haasteita: teräksen työstö, energia ja liikenteen sähköistyminen.

Esimerkkihankkeita: Kansainvälinen matkailu takaisin kasvun tielle ja Huippuosaamisella maailmalle - Lisää vientiä metallien 3D-tulostuksella (M3D).

Lappi

Lapin alueella Lapin ELY-keskuksen ja Lapin liiton rahoituksella on ohjelmakauden aikana syntynyt uusia yrityksiä hieman vajaa 50 kappaletta ja uusia työpaikkoja reilu 1 100 kappaletta. Lisäksi noin 150 yritystä on käynnistänyt TKI-toimintaa yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa ja yhteistyöhankkeisiin on osallistunut kaiken kaikkiaan yli 2 000 yritystä. Uusia tai parannettuja tuotteita on syntynyt noin 200. Lisäksi Uusiutuviin energiaratkaisuihin tai vähähiilisyyteen perustuvaa uutta liiketoimintaa sekä vähähiilisyyttä edistäviä tuotteita tai materiaaleja on hankkeiden myötä syntynyt yhteensä yli 100 kappaletta. Yhdyskuntien vähähiilisyyttä edistäviä uusia ratkaisuja on syntynyt peräti 324 kappaletta.

Kaavio: Lapin indikaattoritoteuma.

Lapin liiton rahoitus

Koko rahoituskauden aikana hankkeita on rahoitettu 309 kappaletta yhteensä 69,2 milj. euroa mukaan lukien ylimaakunnalliset hankkeet. Ylimaakunnallisia hankkeita toteutettiin 5kpl.

Viimeiset päätökset ohjelmakaudelle on tehty Lapin liitossa 2022 kesäkuun loppuun mennessä. 2022 EAKR-rahoitusta myönnettiin 17 hankkeelle yhteensä 2 539 226 euroa. Hankkeiden kokonaiskustannukset olivat 3 061 431 euroa. Loppuohjelmakausi on seurattu hankkeiden toteumia ja tehty maksatuksia. Viimeisinä vuosina ohjelmassa painotuttiin vastuullisen matkailun, vähähiilisyyden, digitaalisuuden kehittämiseen sekä TKI-toiminnan ja oppimisympäristöjen kehittämiseen.

Pk-yritystoiminnan kilpailukyky -toimintalinjan painopisteet

Viimeiset rahoituspäätökset tehtiin vuoden 2021 kesäkuussa. Toimintalinjasta 1 rahoitettiin yhteensä 105 hanketta, joihin sidottiin 19,1 miljoonaa euroa EU- ja valtion rahoitusta. Uuden liiketoiminnan luomiseen liittyen Lapin liitto rahoitti yritysten toimintaedellytyksiä tukevia hankkeita - mm. logistiikka- ja liiketoimintalueen kehittämistä ja LNG-puiston suunnittelua. Pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistämiseen rahoitettiin yli 70 hanketta, joiden vaikuttavuus oli merkittävää erityisesti Lapin matkailun ja kansainvälistymisen sekä kestävän ja ympäristöystävällisen matkailun kehittämisessä. Lisäksi hankkeilla parannettiin Lapin veto- ja pitovoimaa. Uutena tuotteena on kehitetty erilaisia pyöräilymatkailuun liittyviä teemoja ja pyöräilyreittejä. Pk-yritysten energiatehokkuutta edistettiin kehittämällä mm. poronlihan elintarvikekäytön sivuvirtoja, kestävää, ekologista ja vähähiilistä matkailua sekä vähähiilisiä ja energiatehokkaita rakennusratkaisuja.

Esimerkkihankkeita: Lapin OV-koordinaattori, Santa Claus Village - ympärivuotinen kansainvälinen matkailukeskus ja CoolBox.

Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen

Toimintalinjalle 2 tehtiin 115 rahoituspäätöstä, joilla sidottiin 43,7 miljoonaa euroa EU- ja valtion rahoitusta hankkeille. Toimintalinjalla panostettiin erilaisten oppilaitosympäristöjen uusimiseen tai parantamiseen muun muassa elintarvikealalla sekä digitalisaation vaatimiin uudistuksiin tekniikan- ja autoalalla. Lisäksi kohdistettiin hankkeita kiertotalouteen ja hiilipäästöjen vähentämiseen. Tutkimus-, osaamis- ja innovaatio-keskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta -erityistavoitteessa rahoitettiin reilu 80 hanketta. Hankkeiden teemat liikkuvat erilaisten digitaalisten, älykkäiden ja sähköisten ratkaisujen kehittämisessä, uusien innovaatioalustojen, pilotointiympäristöjen sekä laboratorioden kehittämisessä sekä moninaisen TKI-toiminnan ja tuotanto- ja oppimisympäristöjen kehittämisessä.

Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden ratkaisuja vietiin eteenpäin rahoittamalla kiertotalouteen, vihreään siirtymään, vähähiilisiin ja kestäviin palveluihin sekä vähähiilisiin liikkumISRatkaisuihin liittyviä sekä elintarvikkeiden, kotitalouksien ja tuotantolaitosten sivuvirtojen hyödyntämiseen sekä lähiruoan edistämiseen liittyviä hankkeita. Lisäksi rahoitettiin erilaista älykästä teknologiaa hyödyntäviä ja kehittäviä hankkeita.

Yritysten innovaatiotoiminnan hankkeissa edistettiin kestävää saavutettavuutta, erilaisten teknologioiden ja digitalisaation hyödyntämistä yrityksissä sekä yritysten innovaatiokyvykkyyttä ja uusien tuotteiden syntymistä. Lisäksi kehitettiin arktista osaamista.

Esimerkkihankkeita: Clusterized, ILO -Innovoidaan Lapissa muotoilun ja taiteen keinoin, Kohti kestäviä hankintoja, Poronlihan tuotannon ja myynnin digitiedon kehittäminen (Vasama) ja Ilmastoviisas Merilappi.

Keski-Pohjanmaan liitto

Ohjelmakaudella 2014–2020 Keski-Pohjanmaan liittoon saapui hakemuksia (pl. keskeneräiset) yhteensä 138, joista myönteisen hankepäätöksen sai 83 hakemusta; 40 hankehakemusta hylättiin ja 15 hakemusta peruttiin ennen päätöstä. Toteutuneille hankkeille tehtiin 146 muutospäätöstä ja 65 rahoituksen myöntämispäätöstä. Kokonaisuutena päätöksiä tehtiin 334.

Hankkeita toteutettiin toimintalinjoittain seuraavasti: TL1: 16 kpl, TL2: 60 kpl ja REACT-EU (TL 8): 7 kpl. Hankkeiden kokonaisrahoitus oli 30 milj. euroa, josta EU:n ja valtion osuus 22 milj. euroa. Koronapandemia vaikutti hankkeiden toteuttamiseen: varsinkin matkustamista ja tapaamisia sisältävien hankkeiden toimenpiteet viivästyivät, peruuntuivat tai niitä jouduttiin muuttamaan. Kokonaisuutena valtaosa ohjelmakauden hankkeista kuitenkin toteutui suunnitellusti sekä rahoituksen että keskeisten toimenpiteiden osalta.

Keski-Pohjanmaan liiton ohjelmakauden hankkeissa rahoitettiin eniten innovaatioita ja TKI-toimintaa, elinkeinojen kehittämistä ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä. Toimintalinjalla 1 keskeisiä teemoja olivat mm. yritysten verkostoituminen ja osaamisen lisääminen, matkailupalvelujen saavutettavuus sekä alueen tunnettuuden ja vetovoiman edistäminen. Toimintalinjalla 2 korostuivat oppimisympäristöjen kehittäminen, bio- ja kiertotalous sekä digitalisaation ja datapohjaisten innovaatioiden mahdollisuudet. REACT-EU -hankkeissa edistettiin erilaisia kokeiluja ja toiminnan kehittämistä aina 3D-tulostamisesta sote-alan teknologiaratkaisujen kehittämiseen. Kokonaisuutena Keski-Pohjanmaan liiton EAKR-hankkeissa: 1) tuettiin rohkeasti kokeilukulttuuria ja tutkimusta 2) jatkohankkeet toivat aidosti uutuusarvoa 1. vaiheeseen verrattuna 3) tuettiin pysyvän toiminnan ja rakenteiden syntymistä mm. pysyvien tapahtumien, verkostojen sekä investointien osalta.

Esimerkkihankkeita: Retkibussi – vihreämpi matkaketju, Luova kampus 2020 ja Kierthon 2.0

Kainuun liitto

Kainuun liittoon saapui 82 hakemusta ohjelmakauden aikana. Hakemuksista hyväksyttiin 75 kpl ja hylättyjä oli 7 kpl. Hakemuksia peruuntui kaikkiaan 39 kpl. Rahoituspäätöksen saaneista 75 hankkeesta valtaosa (50 kpl, 67 %) sijoittui toimintalinjalle 2 (Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen). Toimintalinjalle 1 (Pk-yritystoiminnan kilpailukyky) hankkeita sijoittui 14 kpl ja toimintalinjalle 8 (REACT-EU:n EAKR-toimenpiteet) 11 kpl.

Kainuun liiton rahoittamien hankkeiden toteutunut julkinen rahoitus oli 34 milj. euroa, josta EU- ja valtion rahoituksen osuus oli 26,4 milj. euroa. Tästä valtaosa (17,7 milj. euroa) sijoittui toimintalinja 2:lle.

Kainuun liiton rahoituksissa on hyvin vahva painotus maakuntaohjelman painopistetoimialoille. Erityisesti tällä ohjelmakaudella painottuivat mittaustekniikan, matkailun, energiantuotannon ja data-analytiikan hankkeiden kokonaisuudet vihreän siirtymän ja digitaalisuuden hengessä. Hanketoteuttajien joukossa on tapahtunut muutoksia ohjelmakauden aikana. Kuntien elinkeinoyhtiö Kainuun Etu Oy lopetti toimintansa ja hankkeita keskittyi yhä enemmän Kajaanin ammattikorkeakoulun toteutettavaksi ja hallinnoitavaksi. Uutena merkittävänä toimijana Kainuuseen sijoittui Tieteen tietotekniikan keskus CSC.

Pk-yritystoiminnan kilpailukyvyn edistämisen toimintalinjalla 1 toteutettiin Kainuussa kaikkiaan 158 hanketta, joista luonnollisesti valtaosa oli (90 %) Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen rahoittamia yritystukihankkeita. Yritystukihankkeet jakautuivat melko tasaisesti tuotannollisten investointien, liiketoiminnan kehittämisen ja kansainvälistymisen tukemisen kesken. Niihin sidottiin yhteensä 32,5 milj. euroa rahoitusta (EU+valtio-osuus). Yritysten toimialat vaihtelivat laidasta laitaan, mutta Kainuun liiton rahoitus (14 hanketta, 6,7 milj. euroa) kohdistui hyvin vahvasti matkailun kehittämiseen. Myös matkailun infran tukemiseen ja investointitoimintaan kohdistui hankkeita.

Toimintalinja 2 (uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen) oli Kainuun liiton rahoituksessa selvästi suosituin ja käytetyin toimintalinja, johon sijoittui 65 % liiton rahoituksesta (49 hanketta). Kainuun liiton rahoituksessa painottui muutama kehittämiskokonaisuus, jotka on tunnistettu maakunnan kärkialoiksi tai niitä suoraan tukeviksi toimiksi ja palveluiksi. Näitä olivat mittausteknologia (CEMIS-TKI-keskus, puunjalostuksen ja kaivostoiminnan mittaukset, liikuntateknologia ja huippu-urheilun tutkimus), matkailu ja puutuoteteollisuus. Tällä ohjelmakaudella uutena painopistealueena datatalous ja data-analytiikka sekä suurteholaskennan ja datakeskustoiminnan ekosysteemin kehittäminen tulivat tärkeäksi osaksi Kainuun kehittämisen rahoitusta.

Toimintalinjalla toteutui 33 % (39 milj. euroa) kaikesta Kainuun rahoituksesta, joten se oli suurin toimintalinja rahoituksen määrä ja hankkeiden lukumäärä huomioiden. Yritystukien lukumäärä oli suuri, mutta niiden keskimääräinen koko melko pieni, joka on tähän toimintalinjaan kohdistuville tukitoimille tyypillistä. Kainuun liiton rahoituksessa oli mukana melko suuria hankekokonaisuuksia, suurimpana LUMI DC supertietokoneinvestointi.

REACT-EU -rahoitus jakautui melko tasan ELY-keskuksen ja liiton kesken (noin 2 milj. euroa molemmilla). Kainuun liitto jatkoi samojen painopistealojen rahoitusta kuin toimintalinjoissa 1 ja 2 - matkailu, liikuntateknologia ja energiassektori saivat tämän toimintalinjan rahoituksesta valtaosan. Kainuun liiton REACT-EU -rahoitusta sai 11 hanketta.

Hanke-esimerkki: LUMI DC (LUMI Datacenter) symboloi samalla Kainuun ja Kainuun liiton rahoituksen muutosta ja uuden painopistealan syntymistä (datatalous, -analytiikka). Hanke oli Kainuun liiton rakennerahasto-toiminnan historian suurin yksittäinen hanke, EU- ja valtion rahoituksen ollessa 4,2 milj. euroa.

Valtakunnallinen toiminta

ESR:n rahoituksesta noin 25 % käytettiin valtakunnalliseen toimintaan. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla kaikki rahoituspäätökset tehtiin ministeriössä, työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonaloilla rahoituspäätösten tekeminen oli delegoitu nimetyille rakennerahasto-ELY-keskuksille. Toimintalinjalla 3 valtakunnallisia toimenpidekokonaisuuksia oli yhdeksän, toimintalinjalla 4 kuusi ja toimintalinjalla 5 vastaavasti kolme toimenpidekokonaisuutta.

Valtakunnallisilla toimenpidekokonaisuuksilla edistettiin rakennerahasto-ohjelman sellaisten keskeisimpien tavoitteiden saavuttamista, joissa pidettiin tärkeänä tuoda esille valtakunnallista näkökulmaa ja toimien levittämistä. Joissain tapauksissa valtakunnallisilla toimenpidekokonaisuuksilla oli eri puolilla Suomea aluekoordinaattoreita, jotka tehostivat ja koordinoivat toimintaa omalla alueellaan. Hankkeilla saattoi olla myös osahankkeita eri puolilla Suomea. Valtakunnallisilla toimilla selvitettiin mahdollisia työnteon tai opiskelun esteitä, lisättiin työnteon ja opiskelun kannustavuutta ja monimuotoisuutta, kehitettiin palveluja syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä selvitettiin mahdollisesti tarvittavia muutoksia päätöksenteon ja lainsäädännön tueksi. Hanketoiminnalla pyrittiin pysyvän muutoksen aikaansaamiseen toimintatavoissa ja kehittämisrakenneissa sekä edistettiin ihmisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia hyödyntää mahdollisimman tasalaatuisia palveluita eri puolilla Suomea.

Valtakunnallisella toiminnalla edistettiin työntekijöiden ja työnantajien kohtaantoa luomalla keinoja, joilla organisaatiot saivat tarvitsemaansa osaavaa työvoimaa. Tällöin huomioitiin niin kotimaassa kuin ulkomailakin olevat työntekijät ja työorganisaatioiden työntekijöille asettamat erityistarpeet. Toiminnalla edistettiin myös Suomessa asuvien henkilöiden työllistymistä muualle Eurooppaan. Toiminta sisälsi EURES-palvelun kehittämistä osana TE-palveluita. Kotimaisissa rekrytoinneissa hyödynnettiin muutosturvaa entistä nopeamman työstä työhön siirtymisen varmistamiseksi. Tämä edellytti TE-palvelujen kehittämistä ja muutosturvaan liittyvän osaamisen laajentamista, jotta irtisanovan ja rekrytoivan yrityksen kohtaaminen helpottuisi. Myös eri oppilaitosten mahdollisuuksia parantaa opiskelijoidensa työllistymistä ja tarjota työelämän tarvitsemaa työvoimaa kehitettiin valtakunnallisia toimintamalleja luomalla, jotta edistettäisiin opiskelijoiden tasavertaisia mahdollisuuksia. Työelämlähtöisiä erikoistumiskoulutuksia suunniteltiin erityisesti kasvu- ja rakenne-muutostilanteisiin.

Vaikeasti työllistyville henkilöille kehitettiin nopeampia, yhtenäisempiä ja helpompia palveluprosesseja. Oleellista oli toimintatapojen ja palveluiden kehittäminen yhdessä kohderyhmien ja sidosryhmien kanssa. Päämääränä oli edistää heikossa työmarkkina-asemassa olevien siirtymistä avoimille työmarkkinoille ja edistää monialaisen palvelun tuloksellista toimintaa koko maassa.

Haasteellisessa työmarkkina-asemassa olevien yksi ryhmä olivat maahanmuuttajat, joiden kotoutumispalveluita ja –prosesseja kehitettiin hanketoiminnalla. Hankkeissa edistettiin niin maahanmuuttajien itsensä kuin maahanmuuttajia työssään kohtaavien henkilöiden osaamista ja monitoimijaisen verkostojen kehittämistä. Paikallista ja alueellista kotoutumista edistävää kehittämistyötä tekivät seitsemän alueellista koordinaattoria,

jotka työskentelivät ELY-keskuksissa eri puolilla maata. Samoin edistettiin valtakunnallisen kotoutumisen palvelumallin kehittämistä ja Kotouttamisen osaamiskeskuksen työn jalkauttamista. Suosituksia palvelujärjestelmän kehittämiseksi koottiin kolmeen julkaisuun:

- Kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuutta kehittäneiden pilottihankkeiden tulosten mallinnus
- Kotoutumiskoulutuksen jälkeistä nivelvaihetta kehittäneiden pilottihankkeiden tulosten mallinnus
- Pidempään työttömänä tai työmarkkinoiden ulkopuolella olleiden maahanmuuttajien palveluita kehittäneiden pilottihankkeiden tulosten mallinnus, joka sisältää kustannushyötyanalyysijä työllistämishankkeista

Myös maahanmuuttajien aikaisemmin hankkiman osaamisen tunnustamisen ja tunnistamisen valtakunnalliset periaatteet edistivät työllistymistä ja jatko-opintoihin pääsyä.

Osallisuutta, hyvinvointia ja työ- ja opiskelukykyä lisättiin syrjäytymisen ehkäisemiseksi pääsääntöisesti poik-kihallinnollisilla toimilla, joilla mm. edistettiin viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyötä. Nuorille ja ikääntyneille suunnattuja palveluja uudistettiin ja kehitettiin erilaisia tukitoimia. Hallituksen sote-uudistusta tukemaan tuotettiin osallisuutta edistävä hallintomalli - valtakunnallisten ja alueellisten hankkeiden tulok-sista koottu laaja synteesi jossa esitetään malli siitä, kuinka osallisuutta edistäviä toimintatapoja juurrutetaan palvelujärjestelmän rakenteisiin.

Työelämän kehittämiseen tähtäävillä hankkeilla parannettiin mikro- ja pk-yritysten tuottavuutta ja niiden osaamisresurssien tehokkaampaa käyttöönottoa. Mm. kehittämällä menetelmiä ja toimintamalleja työpaik-kojen ja työterveyshuoltojen käyttöön voitiin tukea osatyökykyisten varhaista tukemista, työssä pysymistä ja työhön paluuta. Osittaista työkykyä hyödynnettiin mukauttamalla työtehtäviä tai olosuhteita, täydentämällä ammatillista osaamista tai kouluttamalla uudelleen sekä kuntouttamalla. Valtakunnallisen toiminnan tulok-sena esimerkiksi kaikissa maakunnissa toimii nyt työterveystoimijoiden moniammatillinen yhteistyöryhmä, joka tekee yhteistyötä muiden sote-toimijoiden kanssa työikäisten palveluita kehittäen.

EAKR:n perusrahoituksesta (pl. harvan asutuksen erityisrahoitus) 10 % varattiin valtakunnalliseen toimintaan, jota päätettiin toteuttaa Tekesin hallinnoiman INKA – innovatiiviset kaupungit –ohjelman kautta. Ohjelman tavoitteena oli synnyttää korkeaan osaamiseen perustuvia kilpailukykyisiä yrityksiä ja siten vauhdittaa innovaatiokeskittymien syntymistä Suomeen. Ohjelmaan valittiin viisi teemaa (biotalous, kestävät energia-ratkaisut, tulevaisuuden terveys, älykäs kaupunki ja uudistuva teollisuus sekä kyberturvallisuus) ja niille vetovastuussa olevat kaupunkiseudut.

Vuoden 2016 loppuun mennessä Tekes (nykyinen Business Finland) oli myöntänyt EAKR:n valtakunnallisesta rahoituskehyksestä julkista rahoitusta yhteensä n. 22 milj. euroa 71:lle hankkeelle. Uusia myöntöpäätöksiä ei sen jälkeen enää tehty, sillä osana Sipilän hallitusohjelmaan sisältyneitä leikkauksia myös INKA-ohjelman rahoitus päätettiin lopettaa, mutta jo käynnistyneet hankkeet toteutettiin suunnitellusti. INKA-ohjelmasta laadittiin v. 2017 tulevaisuussuuntautunut loppuarviointi. Osa (40 milj. euroa) käyttämättä jääneestä EAKR:n valtakunnallisesta kehyksestä kohdistettiin kasvuyritysten rahoituksen saatavuutta parantavaan Suomen takausohjelmaan.